

Preliminarni izvještaj za 2008.

Monitoring procesa evropskih integracija Bosne i Hercegovine

Vanjskopolitička
inicijativa BH

**MONITORING PROCESA
EVROPSKIH INTEGRACIJA
BOSNE I HERCEGOVINE**

2008.

Preliminarni izvještaj za 2008.

Uređivački kolegij
VPI BH

Lektor
Faik Imamović

"Vanjskopolitička inicijativa BH je nevladina, neprofitna organizacija posvećena promišljanju i analiziranju vanjske politike, međunarodnih odnosa i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine"

www.vpi.ba

info@vpi.ba

Dizajn i štampa:
Arch Design

Tiraž:
400 kom

Ovaj nezavisni izvještaj je pripremila Vanjskopolitička inicijativa BH uz finansijsku pomoć Sida. Pogledi izneseni u njemu su stoga pogledi VPI-ja i u kojem slučaju ne odlikavaju pogleda Sida.

Sadržaj

UVOD	4
Glavni nalazi	6
GLAVA I.	
OPĆI PRINCIPI	9
GLAVA II.	
POLITIČKI DIJALOG	15
GLAVA III.	
REGIONALNA SARADNJA	19
GLAVA IV.	
SLOBODNO KRETANJE ROBE	25
A) Poglavlje I. Industrijski proizvodi i Poglavlje II. Poljoprivreda i ribarstvo	25
B) Slobodno kretanje robe, Poglavlje III. Zajedničke odredbe (članovi 32–46 SSP-a)	30
GLAVA V.	37
A) Poglavlje I. Kretanje radnika (članovi 47–49), Poglavlje III. Pružanje usluga	37
B) Poglavlje II. Glave V. – Poslovno nastanjivanje (čl. 50–56 SSP-a)	43
GLAVA VI.	
USKLAĐIVANJE ZAKONA, PROVOĐENJE ZAKONA I PRAVILA KONKURENCIJE	47
GLAVA VII.	
PRAVDA, SLOBODA I SIGURNOST	57
GLAVA VIII.	
POLITIKA SARADNJE	65
GLAVA IX.	
FINANSIJSKA SARADNJA	89
GLAVA X.	
INSTITUCIONALNE, OPĆE I ZAVRŠNE ODREDBE	95
UMJESTO ZAKLJUČKA	101

UVOD

Bosna i Hercegovina je potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) s Evropskom unijom (EU) 16. juna 2008. godine i on je kasnije ratificiran u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine (PSBiH). Tim je činom Bosna i Hercegovina zakoračila u novu fazu odnosa s EU-om i odgovornosti prema preuzetim međunarodnim obavezama. Dva su razloga zbog kojih ovo uistinu jeste više od fraze. Prvi razlog je taj što je BiH stupila u takav aranžman pri kojem proces evropskih integracija više nije zasnovan na slobodnoj dobrovoljnoj *ad hoc* aktivnosti, već predstavlja niz striktnih zahtjeva koji su jasno definirani i postavljeni u precizan vremenski okvir i predstavljaju zapravo obligacijski odnos između dvije strane. Drugi razlog je taj što je realizacija SSP-a postala međunarodna obaveza naše zemlje, koja je aktivirala jedinu odredbu u Ustavu BiH što omogućava preuzimanje onih neophodnih ovlaštenja države u procesu usaglašavanja bh. zakonodavstva i prakse sa standardima koji važe u Evropskoj uniji. Naime, član III. Ustava BiH, koji definira nadležnosti i odnose između institucija BiH i entiteta, u dijelu 2. b) nalaže slijedeće:

“Svaki entitet će pružiti svu neophodnu pomoć vladi Bosne i Hercegovine kako bi joj omogućio da ispoštuje međunarodne obaveze Bosne i Hercegovine...”

Nažalost, kao što smo svjedoci proteklih 13 godina, ne postoji saglasnost političkih stranaka o većini stvari koje se tiču vizije budućnosti BiH, pa tako i modela za implementaciju obaveza definiranih u SSP-u. Jedni će odredbe Ustava i ovog sporazuma tumačiti kao osnove za unitarizaciju države, drugi za zadržavanje što veće decentralizacije, a treći će tražiti drugačije preuređenje odnosa, jer nijedan od ta dva ne odgovara njihovim interesima. Ovaj izvještaj stoga i razmatra između ostaloga i ustavne osnove koji su nekima sporni a nekima nisu. Istina je negdje između. I države članice EU-a imale su iste dileme nekoliko decenija. Princip supsidijarnosti u EU zahtijeva da regulacija određenog segmenta života bude u nadležnosti onog nivoa vlasti koji je na najbolji način osposobljen da regulativu provede u stvarni život, tako da ona rezultira boljitkom za ljude u sigurnosti i kvaliteti njihova života i boljom uslugom administracije prema građanima kao korisnicima te usluge.

Ono što je najvažnije jeste da više od 70 posto građana naše zemlje želi vidjeti BiH kao članicu EU-a u budućnosti. Da bi se taj cilj i ostvario, vlasti u BiH na svim nivoima moraju raditi mnogo efikasnije i u većoj koordinaciji. Dnevopolitička pitanja i problemi organizacije države koji društvo opterećuju već više od jedne decenije, nažalost, moćan su mehanizam da se stvarni problemi funkcioniranja države i napretka u standardu života i kvaliteti društvene nadgradnje kojoj vode *evropski standardi* i njihova implementacija stave na marginu dešavanja i pod plašt tajnovitosti.

Ovaj preliminarni izvještaj je upravo rezultat projekta koji ima za cilj da demistificira proces evropskih integracija, približi ga i pojasni građanima BiH, omogući osnovu za raspravu o konkretnim stvarima između civilnog sektora i institucija BiH zasnovanu na argumentima i činjenicama. Nevladin sektor imat će ulazne informacije za daljnji pritisak na institucije vlasti da odgovornije rade svoje posao. Svi segmenti civilnog društva moći će koristiti nalaze izvještaja da prate istinski, a ne diplomatskim rječnikom sročeni napredak u oblastima kojima se bave te da dalje razrađuju svoje aktivnosti vezane za proces evropskih integracija preuzimajući aktivnu ulogu u ispunjavanju jedne vizije budućnosti za sve nas. Monitoring procesa evropskih integracija u BiH nije ničije isključivo

pravo, pa ni ovaj izvještaj nema svrhu ako neće poslužiti društvu u cjelini, i motivirati druge organizacije za slične aktivnosti na promociji evropskih vrijednosti u našem podijeljenom društvu. Upravo suprotno, samo ako svi segmenti društva i slojevit civilni sektor odluče da svako na svoj način učestvuju u monitoringu realizacije obaveza BiH u procesu pridruživanja, bit ćemo spremni za stabilizaciju i sposobni za pridruživanje.

Konačno moramo imati na umu da se sve obaveze iz ovog sporazuma moraju realizirati u periodu od šest godina od dana potpisivanja. Dakle – do jula 2014. godine. Prvih šest mjeseci je iza nas.

0 projektu i metodologiji

Projekt "Monitoring procesa evropskih integracija u Bosni i Hercegovini" u potpunosti finansira Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA), a implementira udruženje *Vanjskopolitička inicijativa BH (VPI BH)*, na osnovu sporazuma potpisanog 15. 11. 2008. godine. Projekt će trajati do novembra 2011. godine.

Projekt ima tri komponente:

- Izvještaji o procesu evropskih integracija u BiH koji će se nakon preliminarnog izvještaja za 2008. objavljivati dva puta godišnje i pokrivati period od šest mjeseci.
- Komparativni izvještaj o procesu evropskih integracija BiH u odnosu na druge države zapadnog Balkana s ciljem da se ukaže građanima, organizacijama i institucijama BiH gdje se ona nalazi u procesu evropskih integracija u odnosu na naše saputnike na putu ka Evropskoj uniji. Izvještaj će biti publiciran krajem svake godine.
- Kvantitativna i kvalitativna istraživanja javnog mnijenja u BiH o EU, procesu integracija, vrijednostima, problemima i izazovima ovog procesa. Istraživanja će biti rađena jednom godišnje.

Izvještaji su strukturirani na način da daju odgovore na slijedeća pitanja:

- obaveze BiH iz SSP-a,
- prioriteta Evropskog partnerstva,
- nivo ispunjenja Akcionog plana,
- parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga,
- ustavni osnov i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti,
- komentar.

Pri izradi izvještaja koriste se zvanični izvještaji i dokumenti institucija BiH i entiteta, izvještaji institucija Evropske unije i Vijeća Evrope te drugi relevantni izvještaji nevladinih organizacija, kao i intervju s predstavnicima institucija.

Na izvještajima će raditi 10 ljudi koji će pokrivati određene oblasti SSP-a, a konačnu reviziju izvještaja vrši uređivački odbor od šest ljudi.

Glavni nalazi

1. Prema posljednjem Gallupovom istraživanju 67 posto ispitanika u Bosni i Hercegovini imalo je dominantno negativno mišljenje prema entitetskim i državnim vlastima u našoj zemlji, što je najgori rejting u regiji (*Gallup Balkan Monitor, 2008 Analytical Report*). Nedjelotvornost vlasti u BiH potvrđena je u *Izveštaju o napretku za 2008.*, a itekako je vidljiva iz evaluacije ispunjavanja Akcionog plana. Svugdje je primjetan polovičan rezultat, koji ima tendenciju ka jako lošem. Bosna i Hercegovina ima strukturu, većinu stvari ima na papiru, oko najvećeg broja pitanja iz ovoga poglavlja postoji politički konsenzus. Ljudska prava pobrojana su u preambuli Ustava i zagarantirana činjenicom da je BiH pristupila svim ratifikacijskim mehanizmima. Ipak, BiH je jedna od rijetkih zemalja u regiji, sigurno i šire, koja svjesno ustavnim odredbama krši prava manjina i prava konstitutivnih naroda da biraju i budu birani kao slobodni pojedinci, a ne kao etnicizirani brojevi.
2. Čak i ako se ostvari puna politička volja za ispunjenje većine uvjeta iz SSP-a, proces implementacije će moći ići samo dotle dokle to bude dozvoljavala rigidna i složena ustavna struktura BiH. To je i jedan od ključnih nalaza ovoga preliminarnog izvještaja, koji pokazuje da je BiH učinila stanovit napredak u svakom od poglavlja SSP-a i prioriteta *Evropskog partnerstva*, ali će daljnji napredak u tim oblastima biti ograničen postojećim ustavnim rješenjima. Naročito je zabrinjavajuća analiza ispunjenja uvjeta u domenu općih principa SSP-a, koja ukazuje da je BiH u ovom kapacitetu već dosegla svoj krajnji limit i da će za ozbiljniji nastavak biti potrebne korjenite promjene ustavnog sistema, političke klime i društvene svijesti.
3. U Bosni i Hercegovini na svim nivoima postoji deklarativna spremnost za ispunjenje svih principa političkog dijaloga, posebno ciljeva *Zajedničke sigurnosne i vanjske politike* i dijela koji se odnosi na sprečavanje oružja za masovno uništavanje. Međutim, u ovim oblastima se ukazala druga ključna prepreka u provedbi SSP-a, a to je kadrovski kapacitet te loša koordinacija i razmjena informacija između institucija i nivoa vlasti. Ovaj problem je naročito evidentan u Ministarstvu sigurnosti, Ministarstvu odbrane i Ministarstvu vanjskih poslova, što u perspektivi može biti smetnja realizaciji ciljeva iz ovog poglavlja.
4. Slijedeći problem je određeno institucionalno preklapanje, koje je vidljivo u akcionom planovima za provođenje *Evropskog partnerstva* i *Privremenog sporazuma*. Odnosno, predviđene su aktivnosti koje iziskuju bolju međuresornu koordinaciju na nivou državnih institucija, a koja je trenutno slaba. Ta slabost i kadrovska nepopunjenost primjetna je i u nekim ministarstvima koja su dobila konkretna zaduženja za koordinaciju aktivnosti.
5. Usklađivanje zakona i provođenje zakona predstavlja jedan od najvećih izazova za institucije u Bosni i Hercegovini. Trenutno stanje s dvogodišnjom blokadom reformskih procesa zapravo sve više stvara usko grlo pri donošenju zakona, ali isto tako i provođenje usvojenih zakona nailazi na niz sistemskih problema koji sami od sebe koč realizaciju prioriteta iz *Evropskog partnerstva*. Sistemski problemi idu od nivoa obrazovanosti kadrova, preko popunjenosti institucija, dodijeljenih budžetskih sredstava do preklapanja nadležnosti s drugim institucijama.

6. Neki prioriteti regionalne saradnje definirani SSP-om (rješavanje imovinskih odnosa sa susjedima) opterećeni su prečesto dnevno-političkim agendama i ne zavise isključivo o Bosni i Hercegovini, nego i o spremnosti susjednih zemalja da doprinesu zajedničkom rješenju.
7. Provođenje propisa vezanih za carine, nakon stupanja na snagu Privremenog sporazuma, na zadovoljavajućem je nivou. Kada je u pitanju provođenje zakona koji reguliraju oblast slobodne trgovine i carina, potrebno je naglasiti da su prisutni određeni problemi u njihovom provođenju uslijed nedostatka operativnih uputa koje je potrebno donijeti. Na pitanjima standardizacije, akreditacije, ocjenjivanja usklađenosti, mjeriteljstva, nadzora nad tržištem i zaštite potrošača BiH još uvijek nije učinila zadovoljavajući napredak.
8. Bosna i Hercegovina još uvijek nema strategiju, pa čak ni cjelovit pristup uspostavi sistema slobodnog kretanja robe, a pogotovo preuzimanju i provođenju tehničke legislative EU-a. Samo za dvije naredbe (strojevi i električna sigurnost) napravljena je analiza učinka provođenja tih naredbi, i to je urađeno u okviru projekta koji je finansirala EU. Slobodno kretanje i sigurnost tehničkih industrijskih proizvoda zaista su važni, ali su važne i hemikalije regulirane novom Uredbom REACH, motorna vozila i kozmetika a u tim oblastima nije napravljen ni prvi korak.
9. Delegacija Evropske komisije je nivo ispunjenja Akcionog plana u oblasti unutarnjeg tržišta, odnosno radnika, ocijenila *ravnim nulii*. Rok za ispunjenje obaveze da se osigura jednak tretman radnika koji su zakonito zaposleni na svojim teritorijima je bio dan stupanja na snagu SSP-a. U proteklih nekoliko mjeseci se apsolutno nikakav napredak nije postigao. Fragmentiran unutarnji zakonski okvir koji se primjenjuje na ovu oblast te sistem socijalne sigurnosti čine najveću prepreku slobodnom kretanju osoba, u čemu BiH već bilježi značajan zaostatak. U novembru 2007. godine Evropski sud za ljudska prava je donio presudu protiv BiH jer nema mogućnosti prijenosa penzija unutar države.
10. Nisu ostvareni uvjeti za jednak tretman, bez diskriminacije, u odnosu na domaća lica, budući da strana lica mogu osnovati društvo uz posebna odobrenja. Zbog toga, u pravilu, domaća lica osnivaju društva po normativnom, a strana po sistemu koncesije. Oblast privrednih društava na nivou Bosne i Hercegovine nije uređena jedinstvenim propisom, već entitetskim zakonima, pa samim tim ne možemo govoriti o harmonizaciji domaćeg zakonodavstva s *acquis communautaireom* (pravnim tekovinama EU-a) prije nego što harmoniziramo vlastite propise.
11. U Bosni i Hercegovini i dalje ne postoji jedinstven ekonomski prostor i pored svih donesenih zakona i novoformiranih agencija. Da ironija bude veća, BiH je uspješno ispunila uglavnom one odredbe kojima otvara svoje tržište, ali nije učinila ništa ili vrlo malo u ispunjavanju obaveza koje bi pomogle državi BiH da zaštiti domaće tržište i "suoči se s tržišnim silama u EU-u", te opstane na tržištu u konkurenciji s drugim zemljama regije, pa i same Unije. To nas ponovo vraća na osnovni problem a to je usaglašavanje i provođenje zakona, u čemu svakoga dana sve više kasnimo na štetu poslovnih subjekata i bh. građana.
12. U oblasti pravde i sigurnosti ispunjeno je oko 40 posto obaveza predviđenih Akcionim planom za ispunjavanje do kraja 2008. godine. Ispunjavanje obaveza se odnosilo najvećim dijelom na usvajanje relevantnih strategija i akcionih planova,

kao i na usvajanje relevantnih zakona i uspostavljanje institucija. Napredak je ostvaren u uspostavljanju formalnih uvjeta u oblastima viza, upravljanja granicom, azila i migracija, zaštite ličnih podataka, readmisije, suzbijanja određenih oblika kriminala, kao što je trgovina ljudima, borba protiv droga, terorizma. Međutim, pranje novca, borba protiv trgovine drogom, borba protiv organiziranog kriminala, korupcije i terorizma i dalje zahtijevaju dodatne napore u smislu usvajanja i provedbe određenih strateških dokumenata kao što su strategija za borbu protiv droge, pranja novca, organiziranog kriminala i korupcije te terorizma.

13. Od sedam pododbora za stabilizaciju i pridruživanje čak šest je vezano za oblast *politike saradnje*. Ako bi ova tijela zaživjela, te postala operativna i funkcionalna, moglo bi se pretpostaviti da bi se poboljšale mogućnosti BiH u ispunjavanju obaveza u skladu s prioritetima iz Evropskog partnerstva.
14. Što se tiče pretpristupne finansijske pomoći, *Višegodišnji indikativni planski dokument za 2008.–2010. godinu (MIPD)* za Bosnu i Hercegovinu usvojen je u septembru 2008. godine. Evropska unija je BiH dodijelila ukupno 74,8 miliona eura u okviru programa *Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA)*. Glavna područja kojima je pomoć namijenjena su jačanje vladavine prava i struktura javne uprave, ekonomski i socijalni razvoj te demokratska stabilizacija, uključujući i podršku civilnom društvu. Prvi dio *Nacionalnog akcionog plana*, u iznosu od 12,5 miliona eura, usvojen je 9. oktobra 2008. i pokriva pet projekata koji su naznačeni kao najvažniji politički projekti ili projekti koji zahtijevaju kontinuirano finansiranje sredstvima Evropske komisije (EK). Evropska komisija je 5. decembra 2008. usvojila i drugi dio Nacionalnog programa za BiH unutar IPA-e, koji se sastoji od 21 projekta za podršku procesima političkih i ekonomskih reformi u našoj zemlji kao i usklađivanje sa standardima Evropske unije. Ostali donatori i BiH će obezbijediti sufinansiranje za 16 od ukupno 21 projekta. Doprinos Zajednice unutar IPA fondova predstavlja 70 posto ukupnog budžeta za ovaj program. Kao rezultat poboljšane donatorske koordinacije izvršena je podjela rada u određenim područjima gdje zemlje članice EU-a ili drugi donatori već realiziraju projekte koji bi u drugim prilikama bili razmatrani za finansiranje.
15. Izmjene i dopune Zakona o PDV-u, kojim se projekti finansijske pomoći Evropske unije Bosni i Hercegovini putem IPA fondova oslobađaju od plaćanja PDV-a usvojio je Predstavnički dom PSBiH 4. decembra 2008. Stupanjem na snagu ovih izmjena i dopuna Zakona o PDV-u omogućit će se finansiranje oko 70 projekata sredstvima EU-a u skladu s ranijim sporazumima.
16. U januaru 2007. godine stupio je na snagu i *Okvirni sporazum za učešće Bosne i Hercegovine u programima Zajednice*. Do kraja novembra 2008. nije zaključen nijedan memorandum o razumijevanju za učešće u posebnim programima Zajednice.
17. Vijeće ministara BiH, entitetske vlade i Vlada Brčko distrikta, kao i druga državna tijela i institucije bili su zaduženi da do 30. oktobra dostave prijedloge za članove radnih grupa kako bi se formirali pododbori. Do određenog roka to nisu uradila pojedina ministarstva u Vijeću ministara i Vladi Federacije BiH. Novi rok za njihovo formiranje bio je 15. decembar 2008.

GLAVA I. OPĆI PRINCIPI

a) Obaveze Bosne i Hercegovine iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SPP)

- U članu 2 se od Bosne i Hercegovine traži poštivanje Evropske konvencije o ljudskim pravima. Nadalje, poštivanje principa međunarodnog prava i puna saradnja s Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (ICTY).
- Pored toga se od BiH zahtijeva angažman u sprečavanju širenja oružja za masovno uništenje (čl. 3).
- Posebna važnost se u članu 4. pridaje provođenju međunarodnih obaveza, naročito o potpunoj saradnji s ICTY-em.
- U članu 5 se naglašava međunarodni i regionalni mir i stabilnost, razvoj dobrosusjedskih odnosa i poštovanje ljudskih i manjinski prava.
- Nadalje, članom 6 podvlači se imperativ jačanja saradnje i dobrosusjedskih odnosa s drugim

b) Prioriteti Evropskog partnerstva

Ključni prioriteti

- U potpunosti sarađivati s Međunarodnom krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (ICTY), uključujući proaktivnu ulogu u hapšenja svih optuženika koji su na slobodi.
- Preduzeti mjere radi postizanja funkcionalnih i održivih institucionalnih struktura, te bolje poštivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda, uključujući postizanje sporazuma i usvajanje izmjena Ustava BiH, ukoliko je potrebno.

Demokratija i vladavina prava

- Preduzeti daljnje korake da se Parlamentarnoj skupštini BiH (PSBiH) osiguraju dovoljni tehnički resursi i osoblje.
- Osigurati strukturiranu i institucionaliziranu koordinaciju između države i entiteta uspostavom funkcionalnih mehanizama za koordinaciju između države i entiteta na političkom, zakonodavnom i tehničkom nivou.

zemljama u regiji, uključujući i odgovarajući nivo uzajamnih ustupaka u pogledu kretanja osoba, roba, kapitala i usluga, kao i razvoj projekata od zajedničkog interesa, naročito onih koji se odnose na borbu protiv organiziranog kriminala, korupcije, pranje novca, ilegalnih migracija i trgovine, uključujući posebno trgovinu ljudima, oružjem malog kalibra i lakim naoružanjem kao i nedozvoljenim drogama.

- Posebna važnost se pridaje borbi protiv terorizma u članu 7.
- Član 8 utvrđuje prijelazni period za pridruživanje od šest godina, što znači da bi sva poglavlja trebalo zatvoriti do juna 2014. godine.
- Konačno, članom 9 se naglašava da se sporazum ima provoditi u skladu s odredbama Svjetske trgovinske organizacije (WTO), posebno sa članom 24 *Općeg sporazuma o carinama i trgovini* iz 1994. (GATT 1994.) i članom 5 *Općeg sporazuma o trgovini i uslugama*.
- Osigurati propisno praćenje izvještaja koje objavi institucija *Glavni revizor BiH*, te preduzeti mjere protiv osoba odgovornih za nepravilnosti.

Parlament – izbori

- Usvojiti izmjene i dopune izbornog zakonodavstva u vezi sa članovima Predsjedništva BiH i delegatima Doma naroda, kako bi se osiguralo puno poštovanje Evropske konvencije o ljudskim pravima i postprijemnih obaveza prema Vijeću Evrope.

Ljudska prava i zaštita manjina

- Ukloniti odredbe o smrtnoj kazni iz Ustava Republike Srpske.
- Poboljšati provedbu međunarodnih konvencija koje je BiH ratificirala, uključujući i zahtjeve u pogledu izvještavanja.
- Poboljšati pravi okvir o manjinama kako bi se u potpunosti ispunili zahtjevi Okvirne konvencije o nacionalnim manjinama Vijeća Evrope, te osigurati njenu provedbu u cijeloj BiH.
- Osigurati odgovarajuće djelovanje Vijeća za nacionalne manjine BiH i odgovarajućih tijela na entitetskom nivou.
- Razraditi i provesti sve sektorske akcione planove u okviru državne *Strategije za Rome* kao dijela sveobuhvatne strategije smanjenja siromaštva i socijalne uključenosti.

c) Nivo ispunjenja Akcionog plana

- Saradnja Bosne i Hercegovine sa Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (ICTY), a to je zaključak i *Progress Reporta za 2008.*, dostigla je zadovoljavajući nivo. »Saradnja između ICTY-a i vlasti na državnom i entitetskom nivou je adekvatna na operativnom nivou, a dobar je i pristup svjedocima i arhivima.«
- Republika Srpska usvojila je Akcioni plan za saradnju s ICTY-em, te na osnovu njega uspostavila Koordinacioni tim za istraživanje ratnih zločina.
- Vijeće ministara BiH usvojilo je Odluku o privremenim mjerama kojom se zamrzavaju finansijska i ekonomska sredstva bjegunaca optuženih pred ICTY-em. Djelovanje Vijeće ministara usklađeno je sa *Zajedničkom akcijom EU-a*. Donesena je Odluka o pooštavanju kontrola nad ljudima koji ulaze ili prolaze kroz Bosnu i Hercegovinu.
- Nisu, nažalost, preduzeti dovoljni napori u borbi protiv mreže pomagača optuženima za ratne zločine. Prema ICTY-u, a što je navedeno u *Progress Reportu za 2008. godinu*, Republika Srpska nije uspjela da preduzme odgovarajuću akciju ponovnog hapšenja Radovana Stankovića, koji je pobjegao iz zatvora 2007. godine.
- Odjeljenje za ratne zločine u Tužilaštvu Bosne i Hercegovine ostaje bez adekvatnih finansijskih sredstava, što je pitanje koje BiH mora riješiti. Od 10.000 do 16.000 predmeta ratnih zločina smatra se neprocesuiranim ili neadekvatno procesuiranim.
- Vijeće ministara BiH nije usvojilo *Strategiju za procesuiranje ratnih zločinaca* zbog odluke radne grupe da dopuni svoj ranije usuglašeni tekst. Zatraženo je da se bolje formuliraju kriteriji za ratni zločin, kao i nadležnost institucija u procesuiranju ratnih zločina.
- Zajednički kolegij Parlamentarne skupštine usvojio je *Strateški plan 2008.-2010.*, koji predviđa povećanje broja zaposlenih. Većina državnih institucija, ipak, radi na samoj granici ili ispod limita popunjenosti. Ministarstvo vanjskih poslova (MVP) BiH trebalo je do kraja godine primiti 50 novozaposlenih, ali to nije učinjeno zbog sporosti, kako u samom MVP-u, tako općenito u Agenciji za državnu službu (ADS). Ovo vrijedi i za skoro sve ostale državne institucije.
- Saradnja Parlamentarne skupštine BiH i Vijeća ministara je slaba, a takvom je ocijenjena i u *Progress Reportu za 2008. godinu*. Primjetan je izostanak koordinacije u procesu donošenja zakonodavnih planova, posebno između državnog i entitetskih parlamenata. Rad parlamentarnih i interresornih grupa izvršne vlasti opterećen je politikantstvom, međuetničkim razlikama, ali i nedostatkom resursa. Komisija za evropske integracije još se ne bavi posebnim zakonodavnim pitanjima koja se odnose na evropske integracije. Komisija za vanjske poslove slabo se bavi strateškim pitanjima iz domena *Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP)*, a posebno vanjske politike i regionalnih odnosa.
- Još nije dovršen proces preseljenja institucija VMBiH u nove prostorije, ponajprije uslijed administrativnih opstrukcija, zbog čega i Parlamentarna skupština BiH radi u skućenom prostoru.

- Generalni sekretarijat Vijeća ministara bolje funkcioniра, ali još nema adekvatne kapacitete za planiranje i koordinaciju politike. Taj posao preuzeo je Kabinet predsjedavajućeg VMBiH, ali nedovoljno efikasno.
- Bosna i Hercegovina je uspostavila mehanizme praćenja izvještaja *Generalnog revizora BiH*. Uslijed kadrovske nepopunjenosti institucija, kompleksnog sistema i nedostatka koordinacije još je loša mogućnost institucija da adekvatno reagiraju na zamjerke revizora i ispravljaju uočene greške. Otuda se iz godine u godinu u revizorskom izvještaju za određene institucije stalno uočavaju iste greške.
- Izbori se i dalje provode prema odredbama koje krše *Evropsku konvenciju o ljudskim pravima* (ECHR). Izbor tročlanog Predsjedništva BiH i dalje je u suprotnosti s *Protokolom 12* ECHR-a, jer ne dozvoljava građanima koji ne pripadaju jednom od tri konstitutivna naroda da se kandiduju i određuje etničku pripadnost svakog kandidata izabranog iz entiteta.
- Entiteti još uvijek nisu završili usaglašavanje svojih ustava u skladu sa odlukom Ustavnog suda BiH iz marta 2006. godine kojom je odlučeno da entitetski grbovi, zastave i himne nisu u skladu sa Ustavom BiH. Republika Srpska je usvojila privremeni amblem i pokrenula tender za novi grb. Federacija Bosne i Hercegovine još uvijek razmatra prijedloge za nove entitetske simbole.
- Republika Srpska je preduzela korake kako bi ukinula odredbu o smrtnoj kazni iz svog ustava, ali taj proces još uvijek nije završen.
- Bosna i Hercegovina je ratificirala sve važnije instrumente u oblasti ljudskih prava, kao i sve važnije UN-ove i međunarodne konvencije o ljudskim pravima, uključujući *Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda*. Štaviše, Ustav BiH sadrži većinu principa iz ovih konvencija o ljudskim pravima, te garantira da će oni biti iznad domaćeg zakonodavstva. Mada postoji solidan okvir za poštivanje ljudskih prava, ne može se, nažalost, zaključiti i da se ljudska prava u potpunosti poštuju u praksi. Nisu provedene ni sve odluke Komisije za ljudska prava pri Ustavnom sudu BiH, zbog čega se BiH suočila s nekoliko tužbi pred Sudom za ljudska prava u Strasbourgu.
- Bosna i Hercegovina je potpisala *Okvirnu konvenciju o nacionalnim manjinama*, ali još uvijek nije ratificirala *Evropsku povelju o regionalnim i manjinskim jezicima*. Vijeće za nacionalne manjine na državnom nivou uspostavljeno je u februaru 2008. godine i ima savjetodavnu ulogu u Parlamentarnoj skupštini. U RS-u radi Savjet za nacionalne manjine, dok u Federaciji još uvijek nije uspostavljen.
- Bosna i Hercegovina je usvojila strateški plan - *Deceniju uključenja Roma 2005.-2015*. Vijeće ministara je istovremeno usvojilo Akcioni plan za rješavanje pitanja stanovanja, zdravstvenih usluga i obrazovanja za Rome, kao i Odluku o uspostavljanju Koordinacionog odbora za praćenje njegove provedbe. Za provedbu ovoga akcionog plana potrebno je dodijeliti dostatna finansijska sredstva.

d) Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga

U vezi s mjerama nema zakonskih prijedloga u proceduri. Primjetan je zastoj u pripremi i usvajanju reformskih zakona. Prema analizi Centra civilnih inicijativa (CCI) Vijeće ministara BiH i PSBiH usvojili su u 2008. godini 40 od predviđenih 135 zakona iz programa rada za ovu godinu. Akcioni plan za realizaciju prioriteta iz Evropskog partnerstva u periodu 2008.–2012. ne predviđa zakonodavne aktivnosti iz ove oblasti SSP-a.

e) Ustavni osnov i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

Ustav se ovdje pokazuje kao jedna od prepreka za realizaciju nekih ključnih obaveza Glave I. SSP-a. Prije svega, usklađivanje Izbornog zakona s *Evropskom konvencijom o ljudskim pravima*. Izbor tročlanog Predsjedništva BiH i dalje je u suprotnosti s *Protokolom 12 ECHR-a*, jer ne dozvoljava građanima koji ne pripadaju jednom od tri konstitutivna naroda da se kandiduju i određuje etničku pripadnost svakog kandidata izabranog iz entiteta.

f) Komentar

Prema posljednjem Gallupovom istraživanju, 67 posto ispitanika u Bosni i Hercegovini imalo je dominantno negativno mišljenje prema entitetskim i državnim vlastima u BiH, što je najgori rejting u regiji (*Gallup Balkan Monitor, 2008 Analytical Report*). Neefikasnost vlasti u Bosni i Hercegovini potvrđena je u *Progress Reportu za 2008.*, a itekako je vidljiva iz evaluacije ispunjavanja Akcionog plana. Svugdje je primjetan polovičan rezultat, koji ima tendenciju ka jako lošem. Bosna i Hercegovina ima strukturu, većinu stvari ima na papiru, oko najvećeg broja pitanja iz ovoga poglavlja postoji politički konsenzus. Ljudska prava pobrojana u preambuli Ustava zagarantirana su činjenicom da je BiH pristupila svim ratifikacijskim mehanizmima!? Ipak, BiH je jedna od rijetkih zemalja u regiji, sigurno i šire, koja svjesno ustavnim odredbama krši prava manjina i prava konstitutivnih naroda da biraju i budu birani kao slobodni pojedinci, a ne kao etnicizirani brojevi.

Zaključak koji se može izvući u evaluaciji Glave I. SSP-a gotovo da se može prekopirati i u zaključcima svih ostalih: BiH je zarobljena u vlastitoj ustavnoj strukturi koja je komplicirana do nejasnoće. Naša zemlja je učinila stanovit napredak u svakom od poglavlja SSP-a i prioriteta Evropskog partnerstva, ali samo dotle dokle joj je to dozvolio rigidni sistem. Analiza ispunjenja uvjeta u domenu općih principa SSP-a ukazuje da je BiH u ovom kapacitetu već dosegla svoj krajnji limit i da će za ozbiljniji nastavak biti potrebne korjenite promjene ustavnog sistema, političke klime i društvene svijesti.

GLAVA II. POLITIČKI DIJALOG

a) Obaveze iz SSP-a

Približavanje stavova s ključnim principima zajedničke vanjske i sigurnosne politike Evropske unije: članom 10 u Glavi II. SSP-a BiH ima obavezu sve više usaglašavati i približavati stavove o međunarodnim pitanjima sa stavovima EU-a.

Nalaže se i saradnja u oblasti *Zajedničke vanjske i sigurnosne politike EU-a (ZVSP/CFSP)*, čiji su ključni ciljevi: štitići zajedničke vrijednosti, nezavisnost i integritet Unije; jačati sigurnost Unije na sve moguće načine; čuvati mir i jačati međunarodnu sigurnost u skladu s *Poveljom UN-a*, principima *Finalnog zaključka* iz Helsinkija, te *Pariške povelje*; promovirati međunarodnu saradnju; razvijati demokratiju, vladavinu zakona te poštivati ljudska prava i temeljne slobode.

Stav 3 navedenog člana nalaže konkretnu saradnju u sprečavanju širenja oružja za masovno uništavanje (OMU) i sredstava njegove dostave. Bosna i Hercegovina je dužna u potpunosti ispuniti sve obaveze koje proizlaze iz međunarodnih ugovora i sporazuma o razoružanju i neširenju OMU-a.

Konkretnije, stavom a) i b) iz tačke 10 SSP-a, BiH se obavezuje da će, ako do sada nije, potpisati i ratificirati međunarodne instrumente za kontrolu širenja OMU-a. U stavku b) poseban akcent stavljen je na uspostavu sistema nacionalne kontrole izvoza i tranzita OMU-a i robe srodne OMU-u, uključujući kontrolu krajnjeg korištenja tehnologija dvostruke namjene.

b) Prioriteti Evropskog partnerstva

Prioriteti Evropskog partnerstva ne tretiraju eksplicitno odredbe SSP-a koje se odnose na politički dijalog, te konsekventno tome ni Akcionim planom ta tema nije zasebno tretirana. Među prioritetima Evropskog partnerstva mogu se prepoznati elementi koji se indirektno tiču *Zajedničke vanjske i sigurnosne politike EU-a (ZVSP)*, a koji se zasebno razloženi i poredani kako u SSP-u (Glava VII: *Pravda, Sloboda i Sigurnost*, tačnije članovima 78–83), tako i u Akcionom planu za provođenje SSP-a. Ovdje se ponajprije misli na ispunjavanje principa ZVSP-a.

c) Nivo ispunjenja Akcionog plana

Premda Akcionim planom, kako je prethodno zaključeno, nije eksplicitno tretirano nijedno pitanje iz ovog poglavlja, potrebno je napomenuti da je BiH pristupila i primjenjuje devet konvencija i sporazuma koji se tiču sprečavanja širenja oružja za masovno uništenje, a što je direktna obaveza iz ovog poglavlja:

- *UN-ova Konvenciju o zabrani širenja određenoga konvencionalnog oružja koje može nanijeti ozlijede ili dovesti do diskriminacije;*
- *UN-ova Konvencija o zabrani korištenja, skladištenja, prodaje i izvoza, kao i potrebi uništenja protupješadijskih mina;*
- *Konvencija UN-a o širenju biološko-hemijskog oružja;*
- *Konvencija UN-a o preduzimanju mjera s ciljem sprečavanja nuklearnog terorizma;*
- *Konvencija UN-a o sprečavanju širenja hemijskog naoružanja;*
- *Konvencija UN-a o zabrani širenja nuklearnog oružja;*
- *Sporazum o otvorenom nebu (Open Skies Treaty);*
- *Sporazum o zabrani testiranja nuklearnog naoružanja u atmosferi, izvan zemljine atmosfere, kao i pod vodom;*
- *Sporazum o zabrani testiranja nuklearnog naoružanja na morskom dnu i uz morsku obalu.*

d) Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga

U parlamentarnoj proceduri nije bilo zakonskih prijedloga koji tretiraju ovu oblast. Vijeće ministara i PSBiH podbacili su u ostvarivanju reformskih planova za ovu godinu. Nije pripremljeno i doneseno više od 50 posto zakonskih rješenja planiranih za ovu godinu.

e) Ustavni osnov i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

Ustavni osnov za provođenje ovih obaveza crpi se iz preambule Ustava BiH, člana 2 Ustava BiH koji se odnosi na ljudska prava i temeljne slobode.

Bosna i Hercegovina još nije ispoštovala Rezoluciju 1513 Vijeća Evrope o ukidanju kategorije entitetskog glasanja. U tom smislu, a to je konstatirao i *Progress Report za 2008.*, izbor članova Predsjedništva BiH još je u suprotnosti s *Protokolom 12 Evropske konvencije o ljudskim pravima*. Poštivanje, između ostalih, i ove konvencije obaveza je koja proizlazi iz ključnih principa ZVSP-a EU-a.

Usklađivanje kantonalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Federacije BiH je neujednačeno. Državni nivo vlasti nema nadležnost u lokalnoj samoupravi, što komplicira ispunjavanje obaveza naše zemlje u ovoj oblasti.

f) Komentar

U Bosni i Hercegovini na svim razinama postoji deklarativna spremnost za ispunjenje svih principa političkog dijaloga, posebno ciljeva ZSVP-a i dijela koji se odnosi na sprečavanje oružja za masovno uništavanje. Ministarstvo sigurnosti, Ministarstvo odbrane i Ministarstvo vanjskih poslova, međutim, nisu adekvatno kadrovski popunjeni i primjetna je loša koordinacija i razmjena informacija, što ubuduće može biti smetnja realizaciji ciljeva iz ovog poglavlja.

Zajednička parlamentarna Komisija za odbranu i sigurnost i Sigurnosno-obavještajna komisija nastavile su izvršavati svoje dužnosti na odgovarajući način, s tim što Sigurnosno-obavještajna komisija vrši najavljene i nenajavljene inspekcije Obavještajno-sigurnosne agencije. Kada je u pitanju reforma odbrane, pitanje prijenosa nadležnosti s entiteta na državni nivo za vojno naoružanje, municiju, eksplozive i određenu drugu pokretnu imovinu riješeno je u martu 2008. godine kada su Vijeće ministara i entitetske vlade o ovom pitanju potpisale sporazum koji se trenutno provodi. Ovaj sporazum također predviđa i uništavanje stare i opasne municije. Pitanje prijenosa nepokretne vojne imovine na državu ostaje neriješeno. EUFOR je u martu 2008. godine odgovornost za kontrolu pokretne vojne imovine (oružja i municije) predao Bosni i Hercegovini.

GLAVA III. REGIONALNA SARADNJA

a) Obaveze BiH iz SSP-a

Glava III, članovi 14–17 *Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SPP)* sa Evropskom unijom, pred Bosnu i Hercegovinu stavlja imperativ jačanja regionalne saradnje. Naša zemlja je dužna promovirati dobrosusjedske odnose i regionalnu suradnju.

Član 14 SSP-a nalaže BiH da o svakoj svojoj namjeri jačanja regionalne saradnje obavijesti i konsultira Zajednice.

Bosna i Hercegovina dužna je u potpunosti provoditi postojeće sporazume o slobodnoj trgovini sa zemljama regije, kao i *Sporazum o zoni slobodne trgovine u centralnoj Evropi (CEFTA)*.

Članom 15 SSP-a BiH se obavezuje da otpočne i u roku od dvije godine od potpisivanja SSP-a dovrši pregovore o zaključivanju bilateralnih ugovora o regionalnoj saradnji sa zemljama u regiji koje su već potpisale SSP s EU-om. Glavni elementi toga tipskog sporazuma definirani su u istoj tački SSP-a i sadržavat će sljedeće segmente: politički dijalog; uspostavljanje prostora slobodne trgovine u skladu sa standardima Svjetske trgovinske organizacije (WTO); uzajamne

b) Prioriteti Evropskog partnerstva

- Bez odgađanja treba nastaviti činiti napore na pomirenju između građana zemalja regije te jačati napore u prevazilaženju otvorenih bilateralnih pitanja.
- Dosljedno provesti *Sporazum o slobodnoj trgovini u centralnoj Evropi (CEFTA)*.
- Unaprijediti saradnju sa susjednim državama, posebno saradnju u borbi protiv organiziranog kriminala, nezakonite trgovine i krijumčarenja.
- Treba riješiti kopnene i vodene granične sporove sa susjedima.
- Na temelju prioriteta Evropskog partnerstva BiH je dužna osigurati adekvatno finansiranje Fonda za povratak izbjeglica, kao i potpunu provedbu *Sarajevske deklaracije*.

ustupke u pogledu slobodnog kretanja radne snage, prava poslovnog nastanjanja preduzeća, pružanja usluga, tekućih plaćanja i kretanja kapitala; te odredbe o drugim oblastima saradnje, naročito u oblasti pravosuđa i unutarnjih poslova.

U skladu sa članom 17 SSP-a, Bosna i Hercegovina ima obavezu zaključiti ugovore o regionalnoj saradnji i sa svakom drugom zemljom kandidatom za članstvo u EU, a koja nije obuhvaćena procesom stabilizacije i pridruživanja. Ovo ima za cilj postepeno usklađivanje odnosa između BiH i predmetne zemlje na način kako su oni uređeni između Evropskih zajednica i te zemlje.

Prije isteka petogodišnjeg prijelaznog perioda (juni 2013. godine), Bosna i Hercegovina dužna je s Turskom zaključiti sporazum o uspostavi prostora slobodne trgovine u skladu sa članom 24 *Općeg sporazuma o trgovini i tarifama* (GATT) iz 1994. godine.

c) Nivo ispunjenja Akcionog plana

Akcioni plan za realizaciju prioriteta iz Evropskog partnerstva

- a) MVPBiH zadužen je da do kraja 2008. godine imenuje koordinate u regionalnim inicijativama i radna tijela za koordinaciju aktivnosti učešća u regionalnim inicijativama.
- b) Dovršiti proces ratifikacije sporazuma sa zemljama regije kojima se regulira status regionalnih inicijativa i jača regionalno vlasništvo (Sporazum o Vijeću za regionalnu suradnju – RCC, Memorandum o saglasnosti o institucionalnom okviru Inicijative za spremnost i prevenciju katastrofa - DPPI).
- c) Usvojiti program mjera za implementaciju CEFTA-e u Parlamentu BiH.
- d) Potpisati ugovor o uređenju imovinskih odnosa sa Srbijom.
- e) Potpisati sporazum o uređenju imovinskih odnosa sa Hrvatskom.
- f) Revidirati *Strategiju za provedbu Aneksa VII*. Dejtonskoga mirovnog sporazuma, kako bi se osiguralo finansiranje Fonda za povratak izbjeglica.
- g) Osigurati kontinuiran dotok novca u Fond za povratak izbjeglica.

- h) Donijeti odluku o rasporedu sredstava prema namjeni Fonda za povratak izbjeglica
 - i) U okviru sredstava Fonda za povratak izbjeglica potpisati sporazum o načinu realizacije sredstava za podršku povratku u 2008. godini.
- Ministarstvo vanjskih poslova otpočelo je pripremu aktivnosti na planu pripreme za potpisivanje bilateralnih sporazuma o regionalnoj saradnji sa zemljama koje su potpisale SSP s EU-om. Ovaj proces morat će biti završen do juna 2010. godine.
 - Akcioni plan Evropskog partnerstva, a koji se odnosi na jačanje regionalne saradnje, ispunjen je djelomično.

Ispunjeni su slijedeći uvjeti:

- MVPBiH je završio proceduru imenovanja koordinatora BiH u regionalnim inicijativama i pratećim radnim tijelima.
- Dovođen je proces ratifikacije sporazuma sa zemljama regije kojim se regulira status regionalnih inicijativa i sjedište RCC-a.
- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH je napravilo program mjera za implementaciju CEFTA sporazuma, u sklopu kojih je, između ostalog, i akcioni plan za implementaciju sporazuma s odgovarajućim prilogima. Predložene mjere razvrstane su u pet grupa općeg karaktera: privlačenje stranih investicija, proizvodi agrokompleksa, mjere u oblasti sanitarne i fitosanitarne zaštite i program mjera za tehničke industrijske proizvode.

Djelomično su ispunjeni slijedeći uvjeti:

- Bosna i Hercegovina primjenjuje *Sporazum o slobodnoj trgovini u centralnoj Evropi* (CEFTA) i *Sporazum o zajedničkom evropskom zračnom prostoru* (ECAA). Bosna i Hercegovina je potpisala *Ugovor o energetske zajednici*, ali zbog protivljenja iz Republike Srpske zaostaje u ispunjavanju svojih obaveza iz ovog ugovora, pogotovo u sektoru gasa.
- Osnovan je Fond za povratak kao samostalna samoupravna organizacija na nivou Bosne i Hercegovine. Na održivi povratak čeka 47.000 porodica ili 153.000 osoba. Prvi put je Vijeće ministara uložilo 5,5 miliona maraka u 81 projekt održivog povratka u BiH. Osnovni problem je nedostatak sredstava, a BiH bi problem održivog povratka mogla riješiti u narednih pet godina.
- Napravljena je revizija Strategije Bosne i Hercegovine za provedbu Aneksa VII Dejtonskoga mirovnog sporazuma. Broj povratnika je tokom prethodnih godina u značajnom padu, ali proces povratka još uvijek nije završen. Prema *Progress Reportu za 2008. godinu* oko 150.000 ljudi još uvijek se želi vratiti u mjesta svoga ranijeg prebivališta. Povratnici se nastavljaju suočavati s diskriminacijom u

pogledu zapošljavanja, pristupa zdravstvenoj zaštiti, obrazovanja, prava na penziju i socijalnu zaštitu – posebno kada se vraćaju u područja gdje predstavljaju manjinu. Ovo i dalje ostaje najveća prepreka održivom povratku.

- Osiguran je dotok novca u Fond za povratak, utvrđen je Zakon o finansiranju Fonda i Pravilnik o načinu raspodjele sredstava. Vijeće ministara BiH je prvi puta uložilo 5,5 miliona budžetskih sredstava u realizaciju projekata održivog razvoja. Ključni je problem, međutim, nedostatak novca jer je za 81 projekt održivog povratka, koliko ih je prijavljeno samo u ovoj godini i čija bi realizacija koštala 95 miliona maraka, država uložila tek pet posto.
- Potpisan je sporazum o saradnji na realizaciji Projekta elektrifikacije lokacija / objekata realiziranog povratka u 2008. godini.

Nisu ispunjeni sljedeći uvjeti:

- Imovinski odnosi sa Srbijom i Hrvatskom još nisu regulirani zbog dominantno političkih razloga, a što je konstatirano i u ovogodišnjem *Izveštaju o napretku BiH*.

d) Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga

Trenutno u parlamentarnoj proceduri nema zakonskih prijedloga koji se tiču dobrosusjedske i regionalne saradnje onako kako je definirano u članovima 14–17 SSP-a. Međutim Predsjedništvo BiH je pred kraj godine donijelo više odluka koje se tiču poboljšanja regionalne saradnje u bilateralnom i multilateralnom okviru te odluka o pristupanju međunarodnim sporazumima i instrumentima saradnje.

e) Ustavni osnov i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

Državne institucije imaju punu ingerenciju, u skladu s Ustavom BiH, da potpišu relevantne sporazume o bilateralnoj saradnji sa zemljama regije. Ne postoji ustavna smetnja realizaciji tih ciljeva definiranih SSP-om.

Entiteti imaju zakonodavstvo o lokalnoj samoupravi koje je uglavnom u skladu s *Evropskom poveljom o lokalnoj samoupravi*. Međutim, ograničen je uticaj na decentralizaciju ovlaštenja na jedinice lokalne samouprave, a problem je nedostatak resursa u općinama u Federaciji BiH i u Republici Srpskoj. Usklađivanje kantonalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom FBiH je neujednačeno. Državni nivo vlasti nema nadležnost u lokalnoj samoupravi, što komplicira ispunjavanje obaveza Bosne i Hercegovine u ovoj oblasti. Ovo posebno dolazi do izražaja kada je riječ o ispunjavanju obaveza koje se odnose na održivi povratak. Nije izvršena potpuna podjela nadležnosti između relevantnih institucija. Ostvarivanje prava u praksi limitirano je složenom pravnom, političkom i ekonomskom situacijom u BiH.

f) Komentar

U akcionom planovima za provođenje *Evropskog partnerstva* i *Privremenog sporazuma* vidljivo je određeno institucionalno preklapanje. Odnosno, predviđene su aktivnosti koje iziskuju bolju interresornu koordinaciju na nivou državnih institucija, a koja je trenutno slaba. Ta slabost i kadrovska nepopunjenost primjetna je i u nekim ministarstvima koja su dobila konkretna zaduženja za koordinaciju aktivnosti.

Neki prioriteti regionalne saradnje definirani SSP-om (rješavanje imovinskih odnosa sa susjedima) opterećeni su prečesto dnevno-političkim agendama i ne zavise isključivo o Bosni i Hercegovini, nego i o spremnosti susjednih zemalja da doprinesu rješenju.

Kada je u pitanju mirno rješavanje graničnih sporova, *Progress Report za 2008.* naznačio je kako nije postignut napredak u rješavanju otvorenih graničnih pitanja s Hrvatskom. Sporazum između BiH i Hrvatske iz 2005. godine o utvrđivanju kopnenih i riječnih granica još uvijek nije ratificiran. Štaviše, spor u vezi s dva otoka – Veliki školj i Mali školj – ostaje neriješen, kao i pitanje granice na rijeci Uni. Još uvijek nije potpisan sporazum o granici između BiH i Srbije, a evidentno je da Srbija jača specijalne / paralelne odnose s bh. entitetom RS-om na račun bilateralnih odnosa s BiH. Vijeće za bilateralnu saradnju između BiH i Srbije na najvišem nivou nije se sastalo više od godinu dana, dok je primjetna dinamika sličnog tijela za odnose s RS-om.

Bosna i Hercegovina je i dalje aktivan učesnik u inicijativama regionalne saradnje, kao što je prelazak Pakta stabilnosti na okvir koji je više u vlasništvu regije - *Proces saradnje u jugoistočnoj Evropi (SEECP)* i *Vijeće za regionalnu saradnju (RCC)*, zatim *Centralnoevropska inicijativa (CEI)*, *Jadransko-jonska inicijativa* i *Dunavski proces saradnje*. *Vijeće za regionalnu saradnju*, sa sjedištem u Bosni i Hercegovini, u Sarajevu, zvanično je otvoreno u februaru 2008. godine. Bosna i Hercegovina je sporazum o zemlji domaćinu ratificirala u aprilu 2008. godine.

Bosna i Hercegovina je pristupila *Procesu iz Barcelone: Unija za Mediteran* u julu 2008. godine.

Odnosi s Crnom Gorom su dobri i dalje se intenziviraju. Potpisani su sporazumi o saradnji u području odbrane, policijske saradnje, civilne zaštite i prekogranične saradnje.

Odnosi s Makedonijom su dobri, kako na bilateralnoj, tako i na regionalnoj osnovi. Zaključeni su sporazumi o readmisiji, policijskoj saradnji i civilnoj zaštiti.

Odnosi s Albanijom su intenzivirani, a Bosna i Hercegovina je odlučila otvoriti ambasadu u Tirani.

GLAVA IV. SLOBODNO KRETANJE ROBE

A) Poglavlje I. Industrijski proizvodi i Poglavlje II. Poljoprivreda i ribarstvo

(članovi 18–31 SSP-a)

a) Obaveze BiH iz SSP-a

Kada je u pitanju slobodno kretanje robe, potpisivanjem SSP-a s EU-om BiH je preuzela obaveze koje imaju za cilj uspostavljanje područja slobodne trgovine u skladu s odredbama Sporazuma i u skladu sa odredbama GATT-a iz 1994. i WTO-a. Obaveze koje su uslijedile stupanjem na snagu *Privremenog sporazuma* (PS-a) BiH i koje su ispunjene u 2008. godini predmet su daljnjeg razmatranja.

Industrijski proizvodi:

1. ukidanje carina na uvoz industrijskih proizvoda porijeklom iz Zajednice, osim onih navedenih u Aneksu I., stupanjem na snagu Sporazuma (član 3 PS-a / 18 SSP-a);
2. carine na uvoz u Bosnu i Hercegovinu industrijskih proizvoda, koje su navedene u Aneksu I. (a), (b) i (c) umanjiti na 80 posto od iznosa carine na dan potpisivanja Sporazuma (član 6 PS-a / 21 SSP-a);

b) Prioriteti Evropskog partnerstva

Odlukom Vijeća o principima, prioritetima i uvjetima sadržanim u *Evropskom partnerstvu s Bosnom i Hercegovinom* (2008/211/EC), donesenom 18. 2. 2008. godine, definirani su prioriteti koje se BiH obavezuje ispuniti kako bi se pripremila za daljnju integraciju u EU. Predmet narednog razmatranja su kratkoročni prioriteti (za koje se očekuje da budu ispunjeni do kraja 2008. godine), a definirani su kako slijedi.

- Poboljšati i provesti pravni okvir za standardizaciju, mjeriteljstvo, akreditaciju i certificiranje proizvoda kako bi bili usklađeni sa standardima EU-a i najboljom praksom; dalje približiti tehničke propise *acquis communautaire*; ojačati kapacitet infrastrukture kvaliteta i institucija te stvoriti pravni osnov za postupke ocjenjivanja usklađenosti.

- ukidanje količinskih ograničenja na uvoz industrijskih proizvoda porijeklom iz Zajednice u BiH, kao i mjera jednakog učinka (član 6 PS-a / 21 SSP-a).

Prerađeni poljoprivredni proizvodi:

- ukidanje carina za prerađene poljoprivredne proizvode iz Aneksa I. Protokola 1, (član 10 PS-a / 25 SSP-a);
- umanjenje carine za prerađene poljoprivredne proizvode iz Aneksa II. Protokola na 80 posto od iznosa carine na dan potpisivanja Sporazuma (član 10 PS-a / 25 SSP-a);

Poljoprivredni i riblji proizvodi:

- ukidanje količinskih ograničenja i mjera jednakog učinka na uvoz poljoprivrednih i ribljih proizvoda porijeklom iz Zajednice (član, 11 PS-a / 26 SSP-a);
- ukidanje carina za poljoprivredne proizvode iz Aneksa III. (a), (član 12 PS-a / 27 SSP-a);
- ukidanje carina za poljoprivredne proizvode iz Aneksa III. (b), (član 12 PS-a / 27. SSP-a);
- umanjenje carina za poljoprivredne proizvode iz Aneksa III. (c) na 50 posto od iznosa carine na dan potpisivanja Sporazuma (član 12 PS-a / 27 SSP-a);
- umanjenje carina za poljoprivredne proizvode iz Aneksa III. (d) na 80 posto od iznosa carine na dan potpisivanja Sporazuma (član 12 PS-a / 27 SSP-a);
- ukidanje carina u okviru kvota za poljoprivredne proizvode iz Aneksa III. (e), (član 12 PS-a / 27 SSP-a);
- ukidanje carina na uvoz iz Zajednice kvalitetnog pjenušavog vina i vina od svježeg grožđa u okviru kvota od 6.000 hl (godišnje povećanje za 1000 hl do 8000 hl), (član 12 PS-a / 27 SSP-a);
- ukidanje carina na riblje proizvode u skladu sa Aneksom V. (član 13 PS-a / 28 SSP-a).

- Osigurati da Agencija za nadzor nad tržištem bude potpuno funkcionalna i nastaviti preduzimati korake na uspostavi struktura za nadzor nad tržištem koje odgovaraju zahtjevima *acquisa* o slobodnom kretanju roba.
- Usvojiti državni zakon o lijekovima i medicinskim sredstvima, te uspostaviti državnu agenciju za medicinske proizvode.
- Dalje približiti carinsko i porezno zakonodavstvo i postupke *acquisu* i osigurati da tarifa Bosne i Hercegovine bude blagovremeno ažurirana na osnovu najnovije *Kombinirane nomenklature*.
- Ukinuti poreze čiji je učinak jednak carinskoj dažbini (carinske dažbine za obradu carinskih deklaracija).

c) Nivo ispunjenja Akcionog plana

Realizacija prioriteta Evropskog partnerstva definirana je Akcionim planom koji je na osnovu Odluke Vijeća (2008/211/EC) od 18. 2. 2008. izradila Direkcija za evropske integracije BiH, te je u ovom odjeljku prikazan nivo ispunjenja planiranih aktivnosti za 2008. godinu.¹

U okviru prioriteta navedenog pod tačkom 1 predviđene su slijedeće aktivnosti:

- ojačati institucionalni kapacitet MoFTER-a u cilju zadovoljavanja zahtjeva Evropske komisije (EC) za slobodno kretanje roba (osnivanje jedinice za unutrašnje tržište) (MoFTER);
- formirati jedinice za implementaciju direktiva novog pristupa u nadležnim institucijama i organizacijski jačati odgovarajuće entitetske institucije (CoM; MoFTER; MCA; MCT; MS; IM; GFBH; GRS);
- usvojiti pravilnik o načinu priznavanja dokumenata i znakova usklađenosti izdatih u inostranstvu (MoFTER);
- usvojiti propis o načinu imenovanja tijela za ocjenu usklađenosti (MoFTER);
- usvojiti naredbu o sigurnosti niskonaponskih proizvoda (MoFTER);
- usvojiti naredbu o sigurnosti strojeva (MoFTER);
- usvojiti naredbu o elektromagnetnoj kompatibilnosti (MoFTER);
- usvojiti naredbu o sigurnosti liftova (MoFTER; MCT);
- formirati savjet za standardizaciju (IS);
- kadrovski popuniti Institut za standardizaciju BiH (IS);
- kadrovski popuniti Republički zavod za standardizaciju i metrologiju (RISMRS).

Od svih navedenih, izvršene su posljednje tri aktivnosti. Kada je u pitanju usvajanje tehničkih propisa i uspostavljanje mehanizama internih konsultacija i obavještanja, nije ostvaren odgovarajući napredak u zadatom roku.

U okviru prioriteta navedenog pod tačkom 2 predviđene su slijedeće aktivnosti:

- kadrovsko popunjavanje i izgradnja kapaciteta Agencije za nadzor nad tržištem (MSA);
- usvajanje pravilnika o internim procedurama i postupanju po prijemu obavještenja o opasnom proizvodu (neprehrambeni potrošački proizvodi) (MSA).

Navedene aktivnosti su ispunjene, uz napomenu da Pravilnik o internim procedurama i postupanju po prijemu obavještenja o opasnom proizvodu tek treba da bude primijenjen.

¹ Uz svaku aktivnost navedena je i institucija koja je odgovorna za njezino provođenje.

U okviru prioriteta navedenog pod tačkom 3 predviđene su slijedeće aktivnosti:

- usvajanje Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima (MoFTER; MCA);
- uspostavljanje Agencije za lijekove i medicinska sredstva (MoFTER; MCA).

Navedene aktivnosti su provedene, uz napomenu da je za jednostavniju provedbu ovog zakona potrebno usvojiti podzakonske akte.

U okviru prioriteta navedenog pod tačkom 4 predviđene su slijedeće aktivnosti:

- izraditi i donijeti slijedeća nova uputstva: uputstvo o carinskom postupku u poštanskom saobraćaju, uputstvo o vanjskoj obradi, uputstvo o privremenom uvozu, uputstvo o kontrolama u carinskom postupku, uputstvo o slobodnim zonama (ITA);
- pružiti stručnu pomoć Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH na blagovremenom ažuriranju Carinske tarife BiH u skladu s najnovijom *Kombinovanom nomenklaturom* EU (ITA);
- izraditi priručnik o svrstavanju robe (ITA).

Nova uputstva još uvijek nisu donesena. Ostale aktivnosti su provedene.

U okviru prioriteta navedenog pod tačkom 5

predviđena je slijedeća aktivnost:

- ukinuti dažbinu od jedan posto za carinsko evidentiranje na uvoz roba porijeklom iz EU-a, shodno *Privremenom sporazumu* u okviru SSP-a (ITA).

Navedena aktivnost je ispunjena.

d) Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga

Zakone koji reguliraju oblast slobodnog kretanja roba usvaja Parlament BiH. Nijedan zakonski prijedlog koji se tiče ove oblasti trenutno se ne nalazi u parlamentarnoj proceduri.

e) Ustavni osnov i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

Vanjskotrgovinska i carinska politika su u isključivoj nadležnosti države Bosne i Hercegovine, član 3, tačka 1, pod b) i c) Ustava BiH, i vodeća odgovorna institucija je Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Sva do sada usvojena regulativa na nivou BiH, a koja se tiče oblasti slobodnog kretanja roba, nije naišla na neusklađenosti s regulativama na nižim nivoima vlasti.

f) Komentar

Bosna i Hercegovina je zabilježila određeni napredak iz analizirane oblasti, ali je još uvijek potrebno dosta napora uložiti kako bi se proces integracija kretao zadovoljavajućim tempom.

Možda je jedna od ključnih stvari na kojoj potrebno raditi dodatno jačanje institucionalnih kapaciteta i povećana saradnja među relevantnim institucijama kako bi se stvorili povoljni uvjeti za stabilno unutrašnje tržište i slobodnu trgovinu.

Provođenje propisa vezanih za carine nakon stupanja na snagu *Privremenog sporazuma* na zadovoljavajućem je nivou. Kada je u pitanju provođenje zakona koji reguliraju oblast slobodne trgovine i carina, potrebno je naglasiti da su prisutni određeni problemi u njihovom provođenju uslijed nedostatka operativnih uputstava koja je potrebno donijeti. Na pitanjima standardizacije, akreditacije, ocjenjivanja usklađenosti, mjeriteljstva, nadzora nad tržištem i zaštite potrošača BiH još uvijek nije učinila zadovoljavajući napredak.

B) Slobodno kretanje robe, Poglavlje III. Zajedničke odredbe (članovi 32–46 SSP-a)

Kada je u pitanju slobodno kretanje robe, odredbe iz ovog poglavlja primjenjivat će se na trgovinu svim proizvodima između strana, osim u slučajevima kada je drugačije predviđeno ovim sporazumom ili *Protokolom 1*.

Zajedničke odredbe SSP-a u skladu su s odredbama GATT-a iz 1994. i WTO-a.

a) Obaveze BiH iz SSP-a

U ovom tekstu obrađene su samo obaveze Bosne i Hercegovine koje proizlaze iz SSP-a, odnosno iz *Privremenog sporazuma* koji je trenutno na snazi a koje su navedene u Akcionom planu za provođenje ovog sporazuma.

1. Kada su u pitanju povoljnije koncesije, odredbe iz ove glave neće ni na koji način uticati na primjenu povoljnijih mjera bilo koje od strana, na unilateralnoj osnovi.
2. Od dana stupanja na snagu ovog sporazuma u trgovini između Zajednice i Bosne i Hercegovine neće se uvoditi nove uvozne ili izvozne carine ili takse jednakog učinka, niti će se povećavati one koje se već primjenjuju.
3. Od dana stupanja na snagu ovog sporazuma u trgovini između Zajednice i Bosne i Hercegovine neće se uvoditi nova količinska ograničenja uvoza ili izvoza ili mjere jednakog učinka, niti će se one koje već postoje učiniti restriktivnijima.
4. Strane će se suzdržati od toga i ukinuti sve fiskalne diskriminacijske mjere sa rokom 1. juli 2008. koji je Bosna i

b) Prioriteti Evropskog partnerstva

Zajedničke odredbe (članovi 32–46) iz Poglavlja III. Glave IV. – *Slobodno kretanje roba* Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između BiH i EU nisu posebno obrađene u Akcionom planu za realizaciju prioriteta Evropskog partnerstva. Glavni razlog je činjenica da se ove odredbe počinju automatski primjenjivati u Bosni i Hercegovini nakon stupanja *Privremenog sporazuma* na snagu, dok su prioriteti Evropskog partnerstva uglavnom vezani za ispunjavanje zahtjeva sigurnosti proizvoda (uticaj na živote i zdravlje ljudi, domaćih životinja, okoline i interese potrošača), što je osnovni preduvjet za slobodno kretanje roba na unutarnjem tržištu Evropske unije, kako je regulirano uredbom EC 339/93 o kontroli usklađenosti proizvoda iz trećih zemalja s propisima o sigurnosti proizvoda EU-a. Od 1. januara 2010. godine ovu uredbu će zamijeniti nova uredba EC-a 765/2008 kojom se postavljaju zahtjevi za akreditiranje i nadzor nad tržištem u vezi s trgovinom proizvodima.

Nakon svakog prioriteta s liste Evropskog partnerstva slijedi kratak komentar o značaju i mogućnosti ostvarenja zacrtanih ciljeva na osnovi iskustava autora izvještaja. Komentar je upisan podvučenim (underline) tekstom.

Predmet narednog razmatranja su kratkoročni prioriteti (za koje je bilo planirano da budu ispunjeni do kraja 2008. godine), a definirani su kako slijedi.

Hercegovina postavila u Akcionom planu za provođenje *Privremenog sporazuma*.

5. Odredbe koje se odnose na ukidanje uvoznih carina primjenjivat će se također i na carinske takse fiskalne prirode.
6. Bosna i Hercegovina prilagodit će sve državne monopole komercijalne prirode kako bi osigurala da stupanjem na snagu ovog sporazuma ne bude diskriminacije između državljana država članica Evropske unije i Bosne i Hercegovine u pogledu uvjeta pod kojima se roba nabavlja i plasira na tržištu.

Poboljšati i provesti pravni okvir za standardizaciju, mjeriteljstvo, akreditaciju i certificiranje proizvoda, kako bi bili usklađeni sa standardima EU-a i najboljom praksom.

Iako su zakoni o standardizaciji, mjeriteljstvu i akreditiranju pravljani prije skoro 10 godina, potrebno ih je uglavnom uskladiti s promjenama koje su se u međuvremenu desile u EU, jer su u ovim oblastima postignuti najveći uspjesi u Bosni i Hercegovini.

Dalje približiti (usklađivati) tehničke propise s *acquis communautaireom*.

Nakon donošenja četiriju zakona 2004. godine koji predstavljaju pravni okvir za preuzimanje konkretnih propisa o sigurnosti pojedinih grupa proizvoda, nijedan takav propis nije preuzet iako su četiri takve naredbe spremne za usvajanje. Glavni razlog je nepostojanje odgovarajućeg administrativnog kapaciteta i kritične mase potrebnih znanja u resornim ministarstvima. Vrlo mali broj ljudi zna da je jedini preuzeti dio *acquisa* po modelu EU-a koji se mogao primjenjivati još od oktobra 2004. godine *Zakon o općoj sigurnosti proizvoda* koji pokriva sve one proizvode široke potrošnje koji nisu pokriveni nekim posebnim vertikalnim propisom (namještaj, artikli za djecu, paraglajderi itd.) i nije jasno zašto se ne primjenjuje zakon koji je na snazi.

Ojačati kapacitet infrastrukture kvaliteta i institucija, te stvoriti pravni osnov za postupke ocjenjivanja usklađenosti.

Do sada niko nije insistirao na činjenici da sistem ocjenjivanja usklađenosti proizvoda s tehničkim propisima o sigurnosti, u kojem po pravilu učestvuju privatna tijela, i državni sistem nadzora nad tržištem, koji počinje djelovati kad proizvod stigne na tržište, moraju funkcionirati bez greške kao složeni satni mehanizmi. Još uvijek se ne radi dovoljno na jačanju kapaciteta infrastrukture kvaliteta kao dijelova tih sistema (akreditiranje, standardizacija, mjeriteljstvo, inspekcija, ispitivanje i certificiranje) i sinhronizaciji njihovih aktivnosti.

Osigurati da Agencija za nadzor nad tržištem

bude potpuno funkcionalna i nastaviti preduzimati korake na uspostavi struktura za nadzor nad tržištem koje odgovaraju zahtjevima *acquisa* o slobodnom kretanju roba.

Agencija za nadzor nad tržištem Bosne i Hercegovine jedna je od najstručnijih i najspremnijih institucija u ovoj oblasti, ali će posao na terenu raditi entitetski inspektorati koji još uvijek provode propise bivše Jugoslavije i za mnoge će provođenje propisa EU-a biti nemoguća misija².

Usvojiti državni Zakon o lijekovima i medicinskim sredstvima, te uspostaviti državnu Agenciju za medicinske proizvode.

Medicinska sredstva regulirana su sa tri direktive novog pristupa i Zakonom o lijekovima (stari pristup). Pošto ne postoji ministarstvo zdravlja na državnom nivou, koordinacija će biti izuzetno teška, pogotovo što niko i ne spominje državnu strategiju preuzimanja i provođenja ovih triju izuzetno važnih i kompleksnih direktiva.

Dalje približiti carinsko i porezno zakonodavstvo i postupke *acquisu* i osigurati da tarifa BiH bude blagovremeno ažurirana na osnovu najnovije *Kombinirane nomenklature*.

Ukinuti poreze čiji je učinak jednak carinskoj dažbini (carinske dažbine za obradu carinskih deklaracija).

c) Nivo ispunjenja Akcionog plana

U ovom odjeljku prikazan je nivo ispunjenja planiranih aktivnosti za 2008. godinu.

U okviru prioriteta navedenog pod tačkom 1 predviđene su slijedeće aktivnosti:

- Ojačati institucionalni kapacitet MoFTER-a u cilju zadovoljavanja zahtjeva EC-a za slobodno kretanje roba (osnivanje jedinice za unutrašnje tržište) (MoFTER).
- U BiH postoji platforma (*Concept Paper*) napravljena početkom 2007. godine za ove aktivnosti bazirana na smjernicama EU-a za uspostavu administrativnih struktura za implementaciju *acquis-a*³ u oblasti slobodnog kretanja roba, posebno u okviru MoFTER-a, ali nije jasno zašto još nije primijenjena.

² Umjesto praćenja jednostavnih dokumenata, inspektori će morati analizirati tehnički dosje nekog aparata od nekoliko stotina stranica da bi ustanovili da li je proizvod usklađen ili ne.

³ Main Administrative Structures Required for Implementing the **Acquis**

Formirati jedinice za implementaciju direktiva novog pristupa u nadležnim institucijama i organizacijski jačati odgovarajuće entitetske institucije (CoM; MoFTER; MCA; MCT; MS; IM; GFBH; GRS).

Nepostojanje ovih jedinica i kompetentnih kadrova koji bi prethodno prošli detaljnu obuku o odgovarajućoj tehničkoj legislativi EU-a najveći je problem u procesu preuzimanja direktiva novog pristupa EU.⁴

- Usvojiti Pravilnik o načinu priznavanja dokumenata i znakova usklađenosti izdanih u inostranstvu (MoFTER).

Bosna i Hercegovina ne vrši propisano ocjenjivanje usklađenosti ni po propisima bivše Jugoslavije, a pogotovo ne po propisima EU-a, pa su naši građani uglavnom nezaštićeni od opasnih proizvoda i jedina smo takva zemlja u Evropi. Ne bi trebalo da bude nikakav problem napraviti ovaj pravilnik barem za proizvode koji dolaze iz EU-a pod uvjetom da do tada sistem nadzora nad tržištem bude spreman kao što je već spremna Agencija za nadzor nad tržištem.

- Usvojiti propis o načinu imenovanja tijela za ocjenu usklađenosti (MoFTER).

Taj propis treba napraviti i za tehničke propise iz bivše Jugoslavije i za propise EU-a čim se kompletira proces preuzimanja prve direktive novog pristupa EU.

- Usvojiti naredbu o sigurnosti niskonaponskih proizvoda (MoFTER)⁵.

Neopravdano se kasni jer je tekst odavno spreman.

- Usvojiti naredbu o sigurnosti strojeva (MoFTER).

Neopravdano se kasni jer je tekst odavno spreman.

- Usvojiti naredbu o elektromagnetnoj kompatibilnosti (MoFTER).

Neopravdano se kasni jer je tekst odavno spreman.

- Usvojiti naredbu o sigurnosti liftova (MoFTER; MCT).

Neopravdano se kasni jer je tekst odavno spreman.

- Formirati Savjet za standardizaciju (IS).
- Kadrovski popuniti Institut za standardizaciju BiH (IS).

U BiH postoji i Republički zavod za standardizaciju i metrologiju (RISMRS). Naziv institucije «Republički zavod za standardizaciju i metrologiju» pretenciozan je jer Zavod nema nikakvih kompetencija u preuzimanju međunarodnih i evropskih standarda a u oblasti mjeriteljstva / metrologije nema nikakvih kompetencija u naučnom i industrijskom mjeriteljstvu dok u zakonskom mjeriteljstvu samo učestvuje u periodičnoj verifikaciji mjernih instrumenata koji su pod kontrolom države.

⁴ To je glavni razlog zašto je bilo potrebno održati više od 15 sjednica svake od četiri ekspertne grupe za preuzimanje četiriju prioritetnih direktiva umjesto maksimalno četiri sjednice po direktivi.

⁵ Ova naredba i naredba o elektromagnetnoj kompatibilnosti pokrivaju više od 90% proizvoda na tržištu u oblasti tehničke legislative novog pristupa (proizvodi sa CE znakom).

Od svih navedenih izvršene su posljednje tri aktivnosti. Kada je u pitanju usvajanje tehničkih propisa i uspostavljanje mehanizama internih konsultacija i obavještanja, nije ostvaren odgovarajući napredak u zadanom roku.

Prioriteti pod tačkom 2 su:

- kadrovsko popunjavanje i izgradnja kapaciteta Agencije za nadzor nad tržištem (MSA);
- usvajanje Pravilnika o internim procedurama i postupanju po prijemu obavještenja o opasnom proizvodu (neprehrambeni potrošački proizvodi) (MSA).

Navedene aktivnosti su ispunjene, uz napomenu da Pravilnik o internim procedurama i postupanju po prijemu obavještenja o opasnom proizvodu tek treba da bude primijenjen.

Pravilnik se ne može primijeniti sve dok se ne donese odluka i osiguraju resursi za primjenu Zakona o općoj sigurnosti proizvoda koja se očekuje od oktobra 2004. godine.

U okviru prioriteta navedenog pod tačkom 3 predviđene su slijedeće aktivnosti:

- usvojiti Zakon o lijekovima i medicinskim sredstvima (MoFTER; MCA);
- uspostaviti Agenciju za lijekove i medicinska sredstva (MoFTER; MCA).

Navedene aktivnosti su završene.

d) Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga

Nijedan zakonski prijedlog u vezi s Glavom IV. *Slobodno kretanje robe*, Poglavlje III. *Zajedničke odredbe* (članovi 32–46) Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između BiH i EU-a nije u proceduri Parlamentarne skupštine BiH.

e) Ustavni osnov i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

Vanjskotrgovinska i carinska politika su u isključivoj nadležnosti države Bosne i Hercegovine, član 3, tačka 1 pod b) i c) Ustava BiH, a resorno ministarstvo je Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Četiri usvojena zakona o sigurnosti industrijskih proizvoda i hrane i četiri pripremljena propisa o sigurnosti industrijskih proizvoda, a koji su preduvjet za slobodno kretanje robe, na nivou su Bosne i Hercegovine a njihovo provođenje je usklađeno s nižim nivoima vlasti.

f) Komentar

Bosna i Hercegovina još uvijek nema strategiju, pa čak ni cjelovit pristup uspostavi sistema slobodnog kretanja robe a pogotovo preuzimanju i provođenju tehničke legislative EU-a. Samo za dvije naredbe (strojevi i električna sigurnost) napravljena je analiza učinka provođenja tih naredbi, i to je urađeno u okviru projekta koji je finansirala EU. Slobodno kretanje i sigurnost tehničkih industrijskih proizvoda zaista su važni, ali su važne i hemikalije regulirane novom uredbom REACH, motorna vozila i kozmetika a u tim oblastima nije napravljen ni prvi korak.

U Sloveniji je u preuzimanju *acquisa* slobodnog kretanja roba učestvovalo devet ministarstava i devetnaest drugih institucija, u čemu je bilo angažirano više od 500 službenika i tehničkih eksperata, dok u Bosni i Hercegovini na tome poslu u resornim ministarstvima, s punim radnim vremenom, radi maksimalno pet službenika.

Krajnji rezultat u Sloveniji bio je 227 zakona i provedbenih propisa kojim su bili pokriveni svi proizvodi na tržištu⁶ a sve je to prvenstveno korišteno kao izvanredno dobar alat za provođenje *Strategije ekonomskog razvoja Slovenije*. Treba napomenuti da je od 1997. do 2000. godine u okviru tadašnjeg Zavoda za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine,⁷ uz pomoć programa Phare-PRAQ III, bilo prevedeno više od 80 posto svih tehničkih propisa EU-a za tehničke industrijske proizvode i hranu i svi prateći važni dokumenti. Pored toga, provedena je obuka oko 600 tehničkih i pravnih eksperata, ali preuzimanje tih propisa nije bio prioritet za vlasti Bosne i Hercegovine.

⁶ Na taj način bile su ukinute tehničke barijere za slovenske proizvode pri izvozu u EU.

⁷ Zavod u tom periodu nije bio finansiran iz budžeta; bio je na samofinansiranju.

GLAVA V.

A) Poglavlje I. Kretanje radnika (članovi 47–49), Poglavlje III. Pružanje usluga

(čl. 57–59), Poglavlje V. Zajedničke odredbe (čl. 63– 69) SSP-a

a) Obaveze Bosne i Hercegovine iz SSP-a

- Zavisno od uvjeta i modaliteta u određenoj zemlji, Bosna i Hercegovina je dužna prema zakonito zaposlenim radnicima članica, kao njihovim supružnicima i djeci koji zakonito borave i BiH eliminirati svaku diskriminaciju na osnovu državljanstva u pogledu radnih uvjeta, naknade za rad ili otpuštanju s radnog mjesta.
- Pružiti supružniku i djeci radnika, ukoliko ispunjavaju predviđene uvjete, pristup tržištu rada tokom perioda zaposlenja odobrenog radniku.
- Preduzeti neophodne korake kako bi postepeno omogućila da usluge pružaju društva Zajednice koja imaju poslovno nastanjivanje na teritoriji Zajednice.
- Dopustiti privremeno kretanje fizičkih lica iz Zajednice koja pružaju usluge ili koja zapošljava pružalac usluga kao ključno osoblje.

b) Prioriteti Evropskog partnerstva

Ključni prioriteti

- Smanjiti strukturalne rigidnosti koje narušavaju funkcioniranje tržišta rada, posebno oporezivanje rada, nivoje socijalnih transfera i mehanizme formiranja plaća, kako bi se povećala uključenost i stopa zaposlenosti.
- Postići znatan napredak u stvaranju jedinstvenog ekonomskog prostora u Bosni i Hercegovini koji podržava slobodno kretanje roba, kapitala, usluga i osoba.

Evropski standardi

Kretanje osoba, usluga i pravo nastana

Osigurati da Agencija za osiguranje Bosne i Hercegovine funkcionira propisno, te garantira postojanje jedinstvenog unutarnjeg tržišta osiguranja.

Stvoriti konzistentan zakonodavni i regulatorni okvir za tržišta kapitala, kako bi se osiguralo postojanje jedinstvenog

- Ne preduzimati nikakve mjere ni radnje koje bi značajno ograničile uvjete pružanja usluga u odnosu na dan koji prethodi danu stupanja na snagu Sporazuma.

Iz *Oblasti pružanja transportnih usluga* BiH će preduzeti:

- postepeno osiguranje neograničenog tranzitnog cestovnog saobraćaja kroz BiH, te djelotvornu primjenu principa nediskriminacije i postepenog usklađivanja zakonodavstva;
- primijeniti princip neograničenog pristupa međunarodnim tržištima i trgovini na komercijalnoj osnovi u oblasti međunarodnog pomorskog saobraćaja te poštivati međunarodne standarde sigurnosti i zaštite okoliša;
- nakon stupanja na snagu SSP-a ukinuti sve jednostrane mjere i prepreke koje bi ograničavale ili diskriminirale slobodno pružanje usluga u međunarodnom pomorskom saobraćaju i osigurati sporazumom predviđen tretman brodovima kojima upravljaju državljani ili društva druge strane;
- prilagoditi svoje zakonodavstvo, iz svih oblasti transporta, zakonodavstvu Zajednice u mjeri u kojoj to služi liberalizaciji i olakšava kretanje putnika i robe;
- od Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje tražiti načine za unapređenje slobode u pružanju usluga u zračnom i kopnenom saobraćaju.

Nastojati izbjeći, gdje god je to moguće, nametanje restriktivnih mjera od kojih će svakako biti oslobođena ulaganja.

Postepeno prilagođavati odredbe iz ove glave, posebno u svjetlu GATS zahtjeva.

ekonomskog prostora i stvorila adekvatna institucionalna struktura za koordinaciju politika i zakonodavstva iz oblasti tržišta kapitala.

Transportna politika

Nastaviti s provedbom zahtjeva iz Memoranduma o razumijevanju o razvoju zajedničke regionalne transportne mreže jugoistočne Evrope, uključujući i Dodatak o koordinatama područja željezničkog transporta jugoistočne Evrope, te konsolidirati planiranje transportne infrastrukture na državnom i entitetskom nivou u svjetlu dosljednog utvrđivanja prioriteta transportnih projekata duž zajedničke regionalne transportne mreže jugoistočne Evrope.

Približiti zakone *acquisu* u oblasti cestovnog saobraćaja (tehnički i sigurnosni standardi, socijalna pravila i pristup tržištu).

U potpunosti provesti državni Zakon o željeznicama. Pripremiti izjavu o željezničkoj mreži za otvoreni pristup korištenju infrastrukture.

Provesti obaveze preuzete u okviru prve prijelazne faze *Sporazuma o evropskom zajedničkom zračnom prostoru*, uključujući provedbu relevantnog zakonodavstva o avijaciji.

Srednjoročni prioriteti

Ekonomski zahtjevi

Poboljšati učešće u formalnoj ekonomiji smanjenjem stopa socijalnih doprinosa i reformom penzijskog sistema, te omogućiti mobilnost radne snage u cijeloj zemlji.

Transportna politika

Osigurati daljnje približavanje zakonodavstva *acquisu* iz oblasti transporta, posebno u pogledu tehničkih i sigurnosnih standarda (uključujući provedbu digitalne tahografije), socijalnih standarda i liberalizacije tržišta.

Provesti obaveze preuzete u okviru druge prijelazne faze *Sporazuma o evropskom zajedničkom zračnom prostoru*.

c) Nivo ispunjenja Akcionog plana

Što se tiče unutarnjeg tržišta, odnosno **radnika**, za ispunjenje obaveze osiguranja jednakog tretmana radnika koji su zakonito zaposleni na svojim teritorijima rok je stupanje na snagu SSP-a. Nivo ispunjenja akcionog plana Delegacija Evropske komisije u BiH ocijenila je *ravnim nuli*. U proteklih nekoliko mjeseci nikakav napredak apsolutno nije postignut. Fragmentiran unutarnji zakonski okvir koji se primjenjuje na ovu oblast te sistem socijalne sigurnosti čine najveću prepreku slobodnom kretanju osoba, u čemu BiH već bilježi značajan zaostatak. U novembru 2007. godine Evropski sud za ljudska prava je donio presudu protiv BiH s obzirom na to da ona nema mogućnosti prijenosa penzija unutar države. Također, kako navodi Delegacija Evropske komisije u *Izveštaju o napretku*, nisu preduzeti koraci ka davanju beneficija socijalne sigurnosti članovima porodica stranih državljana zaposlenih u BiH.

Što se tiče obaveza iz drugog segmenta unutarnjeg tržišta, odnosno **pružanja usluga**, napredak je također gotovo neprimijetan. Rok od četiri godine nakon stupanja na snagu SSP-a primjenjuje se na obavezu pružanja usluga društava ili državljana s poslovnim nastanom u strani kojoj ne pripada osoba kojoj su te usluge namijenjene. No pravila u ovoj oblasti nisu transparentna. Sektor bankarstva najmanje zaostaje, iako smo daleko od zahtjeva *acquisa* kao i od uspostavljanja jedinstvene državne agencije za bankarstvo. Sektor osiguranja također bilježi određeni napredak u smislu da je otvorena mogućnost za preduzeća jednog entiteta da posluju u drugome iako su upravni postupci i dalje komplicirani. Napredovalo se i na jačanju Državne agencije za osiguranje, ali ključne nadležnosti i dalje pripadaju entitetima. Tržište lizinga je također podijeljeno prvenstveno zbog protivljenja Republike Srpske. Tržišta vrijednosnih papira te poštanskih usluga gotovo da i nisu vrijedna spomena jer su bez napretka.

Uređivanje uvjeta zajedničkog pristupa tržištu u zračnom saobraćaju uređuje se sa ECAA-om i rok za ispunjenje ove obaveze je stupanje na snagu SSP-a, kao i prilagođavanje zakonodavstva onom koje je na snazi u Zajednici u oblasti transporta. Da oblast zračnog transporta predstavlja visok interes u zemljama Zajednice, svjedoči i Monitoring misija koja je nedavno boravila i BiH i koja je preliminarno ocijenila napredak u ovoj oblasti kao zadovoljavajući, uz blage nedostatke koji moraju biti korigirani. Još uvijek se čeka detaljan izvještaj te misije.

Prema učinjenom napretku ostali vidovi transporta dolaze znatno iza, pa tako i željeznički sektor gdje će poseban napredak biti realiziran tek nakon adaptacije legislative, odnosno usvajanja *Direktiva* pod imenom *Railway Package II Directives*.

d) Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga

Tretirane oblasti, posebno pružanje usluga, predstavljaju jednu od domena u kojoj do sada nije ostvaren gotovo nikakav napredak od potpisivanja SSP-a.

U vezi s parlamentarnim procesom, na osnovu informacija na web stranici Parlamentarne skupštine BiH⁸ vidi se da je trenutno 29 zakona u parlamentarnoj proceduri, od kojih su četiri vezana za *Pružanje usluga*, odnosno za jedno od tretiranih poglavlja SSP-a.

Prijedlog zakona o unutrašnjoj i pomorskoj plovidbi. Zakon uspostavlja pravni, institucionalni i operativni mehanizam, što je značajno u kontekstu usaglašavanja metodologija pri izradi pravila vezanih za plovidbu i donošenje mjera za unapređenje sistema u skladu s direktivama EU-a.

Prijedlog zakona o zrakoplovstvu BiH. Tekst nije dostupan na web stranici Parlamentarne skupštine BiH.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju depozita u bankama BiH. Zakon bi rezultirao efikasnijom procedurom te boljom zaštitom fizičkih lica te direktno teži ka usklađivanju normi u ovoj oblasti sa zakonodavstvom EU-a.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama sigurnosti saobraćaja na putovima u BiH. Zakon bi rezultirao stručnijim instruktorima, odnosno bolje podučeni vozačima u BiH, što je u skladu s legislativom Zajednice.

e) Ustavni osnov i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

Prijedlog zakona o unutrašnjoj i pomorskoj plovidbi

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu III. tačka 1(h) Ustava BiH, kojim je propisano da su u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine uspostavljanje i rad zajedničkih i međunarodnih komunikacija. Iz navedenoga proizlazi da je BiH sa svojim institucijama nadležna i za uređenje plovidbe na unutarnjim i pomorskim plovim putovima, na kojima važi međunarodni režim plovidbe.

Prijedlog zakona o zrakoplovstvu BiH

Ustavni osnov za donošenje ovoga zakona sadržan je u članu I/4 i članu III/1. h) i i) Ustava BiH, kojima je utvrđeno:

- puna sloboda kretanja osoba, robe, usluga i kapitala kroz Bosnu i Hercegovinu;
- da je u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine uspostavljanje i funkcioniranje zajedničkih i međunarodnih komunikacija, kao i regulacija međuentitetskog saobraćaja.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju depozita u bankama BiH

Pravni osnov za donošenje predloženog zakona utvrđen je Ustavom BiH, i to članom IV, 4-a kojim je određena nadležnost Parlamentarne skupštine BiH za donošenje zakona koji su potrebni za provođenje odluka Predsjedništva ili za vršenje funkcije Skupštine.

⁸ www.parlament.ba

Nadležnost Upravnog odbora Agencije kod izmjene Zakona utvrđena je članom 18.4. Zakona o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine kojim je ovlašten donijeti odluku kojom daje prijedlog Vijeću ministara BiH o izmjeni iznosa pokrića osiguranja prikladnih depozita, na inicijativu direktora Agencije.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama sigurnosti saobraćaja na putovima u BiH

Ustavni osnov za donošenje ovoga zakona sadržan je u članu I/4 i članu III/1. h) i i)

Ustava BiH, kojima je utvrđeno:

- puna sloboda kretanja osoba, robe, usluga i kapitala kroz Bosnu i Hercegovinu;
- da je u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine uspostavljanje i funkcioniranje zajedničkih i međunarodnih komunikacija, kao i regulacija međuentitetskog saobraćaja.

Konačno, riječ je o izmjenama i dopunama zakona koji je Parlamentarna skupština BiH donijela i za koji je već utvrđeno da ima ustavni osnov.

f) Komentar

Gotovo sve ključne oblasti u tretiranom poglavlju regulirane su zakonima na entitetskom nivou. Prije nego što se započne s analizom stepena harmonizacije zakonodavstva s EU-om, potrebno je riješiti suštinski problem s kojim se BiH suočava a to je prenošenje nadležnosti s entitetskoga na državni nivo.

U svrhu identifikacije prepreka koje se mogu pojaviti u procesu harmonizacije zakonodavstva na državnom nivou sa zakonodavstvom Zajednice mogu se navesti komentari Ministarstva finansija Republike Srpske vezano za oblast «Kretanje ljudi, usluga, pravo nastana».

Naime, kod kratkoročnog prioriteta – „Uspostaviti kontrolu nad bankama na državnom nivou (zajedno s pomoćnim aktivnostima kontrole) i osigurati da ovakav kontrolni organ efektivno funkcioniše, u skladu s osnovnim načelima Bazelskog sporazuma koji se tiču efektivne bankarske supervizije, – Ministarstvo finansija smatra da nije poželjno objedinjavanje bankarske kontrole na nivou BiH budući da sama po sebi ne obezbjeđuje daljnje jačanje njene uloge u očuvanju stabilnosti bankarskog sektora. Razlog tome stavu je što predloženi koncepti po mišljenju ministarstva ne daju nikakav dodatni kvalitet u odnosu na već uspostavljenu samostalnost u radu, standarde i procedure rada postojećih entitetskih agencija. Stav Ministarstva o ovom pitanju je u potpunosti usaglašen i s Ustavom RS-a, i BiH, i s uvjetima iz *Studije izvodljivosti EU-a za BiH*, te sa evropskim direktivama.

U vezi s kratkoročnim prioritetom – „Usvojiti Zakon o obveznicama na državnom nivou“ – Ministarstvo finansija RS-a ističe kako nije poznat primjer da zakon o obveznicama postoji i u jednoj zemlji u okruženju, pa i šire. Naime, stav je ministarstva da su načini zaduživanja jasno propisani Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama BiH, kao i Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama RS-a, koji propisuju mogućnost zaduživanja i emisijom dužničkih hartija od vrijednosti. Zbog toga Ministarstvo ne vidi razlog ni mogući način za donošenje ovako predloženog zakona, pogotovo ako se uzme u obzir da ne postoji ili nikome nije poznat način ovakve zakonske regulacije određene vrste zaduživanja kako je predloženo u ovom prioritetu.

O pitanju osnaživanja institucija BiH u kratkoročnom prioritetu koji glasi: „Osigurati da Agencija za osiguranje BiH funkcioniše na pravi način i da garantuje postojanje jedinstvenog unutrašnjeg tržišta osiguranja“ – u RS-u smatraju da je rad Agencije za osiguranje u BiH definiran Zakonom o Agenciji za osiguranje u BiH, a za rad Agencije odgovara njezin direktor te organi uprave. Stoga se smatra da jedinstveno unutarnje tržišta osiguranja već postoji, te mu nisu potrebne dodatne garancije.

B) Poglavlje II. Glave V. – Poslovno nastanjivanje (čl. 50-56 SSP-a)

a) Obaveze Bosne i Hercegovine iz SSP-a

1. Olakšati pokretanje poslovanja na svojoj teritoriji privrednim društvima i državljanima Zajednice.
 - Odobriti tretman privrednim društvima iz Zajednice, u pogledu poslovnog nastanjivanja (osnivanja društava), koji nije manje povoljan od tretmana koji daje vlastitim društvima ili bilo kojem privrednom društvu iz treće zemlje, zavisno od toga koji je bolji.
 - Odobriti tretman supsidijarnim društvima i podružnicama iz Zajednice u Bosni i Hercegovini koji nije manje povoljan od tretmana koji daje vlastitim privrednim društvima i podružnicama, ili bilo kojem supsidijarnom društvu i podružnici bilo kojeg društva iz bilo koje treće zemlje, zavisno od toga koji je bolji.
 - Bosna i Hercegovina neće usvajati nikakve nove propise ili mjere kojima se uvodi diskriminacija u pogledu poslovnog nastanjivanja privrednih društava iz Zajednice na njenoj teritoriji ili u pogledu poslovanja tih društava, kada se osnuju, u poređenju s vlastitim društvima.
 - Utvrditi detaljne aranžmane za proširenje odredbi iz čl. 51 SPP-a vezano za poslovno nastanjivanje vlastitih državljana i državljana Zajednice, radi pokretanja privrednih djelatnosti kao samozaposlenih osoba, četiri godine nakon stupanja na snagu SPP-a.
 - Osigurati supsidijarnim društvima i podružnicama iz Zajednice pravo

b) Prioriteti Evropskog partnerstva

Ključni prioriteti

Postići znatan napredak u stvaranju jedinstvenog ekonomskog prostora u Bosni i Hercegovini koji podržava slobodno kretanje roba, kapitala, usluga i osoba.

Ekonomski zahtjevi

Osigurati da trgovački sudovi funkcioniraju propisno te, pogotovo, ojačati kapacitet sudova kako bi efikasnije vodili postupke bankrota / likvidacije preduzeća.

Evropski standardi

Kretanje osoba, usluga i pravo nastana

Uspostaviti nadzor nad bankama na državnom nivou (zajedno s pomoćnim aktivnostima nadzora) te osigurati da ovaj nadzorni organ funkcionira djelotvorno, u skladu s ključnim *Bazelskim principima* djelotvornog nadzora nad bankama.

Usvojiti državni zakon o obligacijama.

Carine i porezi

1. Poštovati principe *Kodeksa ponašanja za oporezivanje preduzeća*, te osigurati da nove porezne mjere budu u skladu s tim principima.

Srednjoročni prioriteti

Politički kriteriji

Nastaviti reforme u područjima registracije imovine provedbe ugovora, procedura bankrota, registracije, oporezivanja i licenciranja biznisa, kako bi se unaprijedilo poslovno okruženje i promoviralo preduzetništvo. Eliminirati dupliranje

korištenja i uzimanja u najam nekretnina na vlastitom teritoriju.

- Osigurati supsidijarnim društvima sticanje i uživanje vlasničkih prava nad nekretninama, a u pogledu javnih dobara / dobara od općeg interesa ista prava koja uživaju društva iz vlastite zemlje, kad su ta prava potrebna za obavljanje privrednih djelatnosti radi kojih su osnovana.
- Ispitati mogućnost proširenja prava navedenih u prethodnoj tački na podružnice društava iz Zajednice, u roku od četiri godine od stupanja na snagu SPP-a.
- Ispitati koji su koraci potrebni za uzajamno priznavanje kvalifikacija.

propisa koje su nametnuli različiti nivoi vlasti i međuentitetsko dvostruko oporezivanje preduzeća.

c) Nivo ispunjenja Akcionog plana

1. Nisu usvojeni posebni propisi.

Prema čl. 2.2. Zakona o privrednim društvima FBiH (ZPD) načelno je dozvoljeno osnivanje društava i stranim fizičkim i pravnim licima, ako zakonom nije drugačije određeno. Dakle, ZPD ne propisuje posebne uvjete, ali daje mogućnost da to urede drugi zakoni (u tom smislu - zakoni vezani za strana ulaganja i obavljanje određenih djelatnosti). Slična rješenja sadrži i Zakon o preduzećima Republike Srpske.

2. Nisu usvojeni posebni propisi koji se odnose na sticanje vlasništva na nekretninama i uzimanja u najam nekretnina za supsidijarna društva i podružnice. Prema Zakonu o vlasničko-pravnim odnosima, strano fizičko i pravno lice koje obavlja djelatnost u Federaciji BiH može biti nosilac prava vlasništva na poslovnim zgradama, poslovnim prostorijama, stanovima i stambenim zgradama. Prema ovoj odredbi implicitno je onemogućeno supsidijarnim društvima i podružnicama sticanja prava vlasništva nad nekretninama ako ne obavljaju djelatnost (što podrazumijeva da su registrirani za obavljanje te djelatnosti, a samim tim imaju status pravnog lica). Pitanje uzimanja u najma nekretnina nije zabranjeno po važećoj legislativi.

d) Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga

U oktobru 2008. godine Predstavnički dom Parlamenta FBiH, na nastavku 16. sjednice održane 29. 10. 2008., usvojio je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima, uz četiri amandmana Vlade FBiH koji su postali sastavni dio prijedloga zakona. (Klub zastupnika SDP-a je podnio 17 amandmana na ovaj prijedlog zakona. Vlada FBiH je amandmane IV, VI, IX. i XVII. u cjelini prihvatila, a amandmane I, II, V, VII, VIII, XII, XIV. i XVI. djelimično je prihvatila.)⁹

Prijedlog zakona, za razliku od ZPD-a, sadrži odredbe vezane za supsidijarna društva. U postojećem tekstu Zakona o gospodarskim društvima u Glavi VI. - SUPSIDIJARNA DRUŠTVA u četiri člana je regulirano povezivanje gospodarskih društava, i to isključivo odnos vladajućeg i supsidijarnog društva, te je ovim izmjenama predviđeno više oblika povezivanja. Model je preuzet uglavnom iz Zakona o preduzećima Republike Srpske i dijelom iz Zakona o trgovačkim društvima Republike Hrvatske s tim što je prilagođen postojećim odredbama Zakona o privrednim društvima.

e) Ustavni osnov i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

Ustavni temelj za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbama pod tačkom c) Amandmana VIII na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine prema kojoj je u isključivoj nadležnosti Federacije utvrđivanje ekonomske politike, uključujući planiranje i obnovu te politiku korištenja zemljišta na federalnoj razini.

⁹ Zakon je uklonjen iz parlamentarne procedure na zahtjev premijera N. Brankovića, a na inicijativu ministra Vahida Heće.

f) Komentar

Može se zaključiti da nisu ispunjeni uvjeti iz čl. 51, tačke 1 i 2 a u vezi sa čl. 52, tačke 3 SPP-a, tj. nisu ostvareni uvjeti za jednak tretman, bez diskriminacije u odnosu na domaća lica, budući da strana lica mogu osnovati društvo uz posebna odobrenja. Zbog toga, u pravilu, domaća lica osnivaju društva po normativnom, a strana po koncesionom sistemu osnivanja.

Oblast privrednih društava na razini Bosne i Hercegovine nije uređena jedinstvenim propisom, već entitetskim zakonima. Samim tim ne možemo govoriti o harmonizaciji domaćeg zakonodavstva sa *acquis communautaireom* prije nego što uskladimo vlastite propise. U tom smislu prijedlog izmjena ZPD-a je korak naprijed ka ujednačavanju regulative na teritoriji Bosne i Hercegovine. Najpravičnije rješenje bi bilo donošenje jedinstvenog zakona na razini države jer bi se tako mogli u potpunosti implementirati OECD principi korporativnog upravljanja i EU direktive. Ovo stanovište podržava i Evropska komisija.

Zakon o preduzećima Republike Srpske (ZP) povezanim društvima (grupacijama) posvećuje cijelo poglavlje (vođen primjerom statusnog privrednog zakonodavstva Republike Srbije), te u tom smislu predviđa bolja rješenja od Zakona o privrednim društvima FBiH, koji u samo šest članova govori o ovom pitanju. Taj ZP također u spomenutim odredbama predviđa formiranje poslovnog udruženja kao posebne statusne forme, što s aspekta prava nastana ima veliki značaj. Naime, poseban institut komunitarnog prava - evropska ekonomska interesna grupacija - vrlo je slična poslovnom udruženju. Konkretno, ZP je anticipirao Uredbu Savjeta 2137/85 (Uredba o evropskoj ekonomskoj interesnoj grupaciji), te tako možemo govoriti o dobrovoljnoj harmonizaciji propisa.

U finansijskom sektoru ne postoji dvostruko licenciranje, jer agencije za bankarstvo, kao supervizori, izdaju dozvolu za osnivanje i poslovanje banke koja se osniva na teritoriji entiteta za koje su nadležne. Prema Zakonu o bankama, važećim u oba entiteta, dozvola za rad banke koju je izdala agencija u jednom entitetu priznaje se i važi i u drugom entitetu, tj. nije potrebno ponovno izdavanje dozvole za rad banke.

Kada su u pitanju filijale banaka, potrebno je dobiti odobrenje prilikom osnivanja svake filijale, bilo od agencije jednoga ili drugog entiteta, u zavisnosti gdje se osniva filijala. Tako, naprimjer, agencija za bankarstvo koja je banci izdala dozvolu za rad u jednom entitetu izdaje i dozvolu za osnivanje filijale u istom entitetu, a ako se filijala osniva u drugom entitetu, dozvolu izdaje agencija nadležna za taj entitet.

Kao što je navedeno, banke ili njihovi organizacijski dijelovi imaju samo jednu dozvolu za rad izdanu od agencije za bankarstvo jednoga ili drugog entiteta.

Kada su u pitanju druge finansijske institucije (mikrokreditne organizacije, štedno-kreditne organizacije, osiguravajuća društva), izdavanje dozvola za rad ovih institucija i njihovih dijelova regulirano je na istim principima.

GLAVA VI.

USKLAĐIVANJE ZAKONA, PROVOĐENJE ZAKONA I PRAVILA KONKURENCIJE (članovi 70–77 SSP-a)

a) Obaveze BiH iz SSP-a

Glava VI. tretira devet oblasti različitog stepena uopćenosti u osam članova. Na samom njezinom početku ističe se važnost usklađivanja zakonodavstva sa zakonodavstvom Zajednice i efikasnog provođenja zakona, kao opći dio, dok kasniji članovi utvrđuju obaveze u konkretnim oblastima, poput konkurencije, javnih nabavki, javnih preduzeća i zaštite potrošača.

1. Bosna i Hercegovina preuzela je obavezu da će “nastojati osigurati postepeno usklađivanje svojih postojećih zakona i budućeg zakonodavstva s pravnom tekovinom (*acquis communautaire*) Zajednice” do kraja prijelaznog perioda od šest godina. Pored toga “nastojanja”, Bosna i Hercegovina obavezala se osigurati “propisnu primjenu i provođenje postojećega i budućeg zakonodavstva.” S obzirom na to da je SSP u biti trgovinski sporazum, BiH se obavezala da se u ranoj fazi usredotoči na osnovne elemente pravne tekovine Evropske

b) Prioriteti Evropskog partnerstva

Prema Odluci Vijeća Evropske unije o principima, prioritetima i uvjetima sadržanim u Evropskom partnerstvu s Bosnom i Hercegovinom i opoziva Odluke 2006/55/EZ¹² kojim se reafirmiraju odredbe Evropskog partnerstva iz 2007. mogu se identificirati sljedeći prioriteti vezani za Glavu VI:

Kratkoročni ključni prioriteti

“Postići znatan napredak u stvaranju jedinstvenog ekonomskog prostora u Bosni i Hercegovini koji podržava slobodno kretanje robe, kapitala, usluga i osoba.” Nažalost “značajan napredak” u ovoj oblasti nije postignut, još postoje sistemske, zakonske i političke prepreke u ovom polju.

Ekonomski kriteriji

“Jačati pravnu pouzdanost za lokalne i strane privredne subjekte i unaprijediti poslovno okruženje.” Ovaj kriterij se postiže veoma sporo usvajanjem

¹² (2008/211/EC) Bruxelles, 18.2.2008. OJ L 80 (19. 3. 2008.)

unije koji se odnose na unutarnje tržište kao i na druge oblasti vezane za trgovinu. Tek u kasnijoj fazi se prelazi na usklađivanje s preostalim dijelovima pravne tekovine.

2. U oblasti politike i prava konkurencije kao nespojivo s propisnim funkcioniranjem SSP-a, ali samo u mjeri u kojoj može uticati na trgovinu, između Zajednice i Bosne i Hercegovine navodi se slijedeće :
 - svi sporazumi između preduzeća, odluke udruženja preduzeća i dogovorno djelovanje među preduzećima, koji kao svoj predmet ili posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije;
 - zloupotreba dominantne pozicije jednog ili više preduzeća na teritoriji Zajednice ili Bosne i Hercegovine u cjelini ili njihovog značajnog dijela;
 - svaka državna pomoć kojom se narušava ili prijeti narušavanju konkurencije davanjem prednosti određenim preduzećima ili određenim proizvodima.¹⁰

Ono što je bitno napomenuti jeste i da će se svaka praksa suprotna ovom članu ocjenjivati na osnovu kriterija koji proizlaze iz primjene konkurencijskih pravila važećih u Zajednici, što znači primjenu principa direktnog djelovanja propisa EU-a koji su u ovoj oblasti uvedeni 2003. godine. S tim u vezi BiH se obavezala na donošenje propisa i uspostavu novih institucija.

Uspostava Konkurencijskog vijeća BiH kao neovisnog tijela.

Osnovat će samostalni državni organ kojem će povjeriti ovlaštenja neophodna za monitoring i kontrolu državnih pomoći u roku od dvije godine od dana stupanja

harmoniziranog zakonodavstva, ali se problemi javljaju u implementaciji zakona i sudskoj zaštiti.

Evropski standardi - Unutarnje tržište

Konkurencija

“Poboljšati postojeće antitrustovsko zakonodavstvo u skladu sa zahtjevima iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i ojačati administrativni kapacitet Konkurencijskog vijeća.”

Administrativni kapaciteti KVBH su djelomično ojačani a KV je pripremlilo prednacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o konkurenciji.

“Ubrzati pripreme na području državne pomoći, naročito usvajanjem potrebnog zakonodavstva, uspostavom operativnog nezavisnoga javnog organa za praćenje državne pomoći te osiguravanjem transparentnosti cjelokupne pomoći koja se dodijeli u Bosni i Hercegovini.”

U ovoj oblasti nema institucionalnog pomaka već nekoliko godina, a posebno nakon okončanja projekta tehničke pomoći EU-a “Podrška za konkurenciju i državnu pomoć u BiH” u maju 2008. godine.

Javne nabavke

“Osigurati da jedinstven sistem javnih nabavki ispravno funkcionira i provesti zakonodavstvo i procedure o javnim nabavkama. Nastaviti razvijati administrativne kapacitete.”

Nakon usvajanja Zakona i uspostave institucija, i dalje se javljaju problemi u ispravnom funkcioniranju ovog sistema pogotovo kod procedure malih nabavki gdje proces žalbi oštećenih strana onemogućava nabavku robe i usluga neophodnih za svakodnevno funkcioniranje institucija.

¹⁰ Državna pomoć se može tretirati kao posebna specijalizirana oblast unutar politike i prava konkurencije zbog svoje izuzetne kompleksnosti.

na snagu Sporazuma. Taj organ treba biti ovlašten da odobrava programe državne pomoći i pojedinačna sredstva pomoći u skladu s propisima EU-a, kao i ovlaštenje da određuje povrat državne pomoći koja je nezakonito dodijeljena.

Dostavljat će EU-u redovan godišnji izvještaj u skladu s metodologijom i prikazom iz pregleda državne pomoći u Zajednici.

Ustanovit će sveobuhvatan inventar programa državne pomoći koji su uspostavljeni prije osnivanja organa za državne pomoći i takve programe državne pomoći uskladiti s kriterijima EU-a u roku od najviše četiri godine od stupanja na snagu SSP-a. Pri tome je BiH dat period od šest godina unutar kojeg će se sve državne subvencije smatrati nespornim vezano za vanjskotrgovinske odnose BiH i EU-a, ali BiH mora u roku od pet godina izvršiti regionalizaciju teritorije BiH za potrebe statističkog¹¹ izračunavanja potreba pojedinih regija u BiH za većim ili manjim nivoom državne pomoći kako bi se postigao ujednačen ekonomski razvoj.

3. U segmentu javnih preduzeća Bosna i Hercegovina se obavezala da na javna preduzeća i preduzeća kojima su dodijeljena posebna i isključiva prava primijeni principe utvrđene u Ugovoru o EZ-u, s posebnim naglaskom na član 86, tj. pravila konkurencije koja idu u pravcu liberalizacije tržišta i suzbijanja državnih monopola. Pri tome posebna prava javnih preduzeća tokom prijelaznog perioda neće uključivati mogućnost nametanja kvantitativnih ograničenja ili mjera koje imaju jednak učinak na uvoz iz Zajednice u Bosnu i Hercegovinu.
4. Bosna i Hercegovina se jednako kao i EU obavezala u SSP-u da međusobno društvima i državljanima druge

Zakon o intelektualnom vlasništvu

“Osigurati da Institut za intelektualno vlasništvo bude potpuno operativan, tako da može obavljati svoje zadatke djelotvorno, te provesti postojeći pravni okvir.”

Institut još nije u potpunosti operativan da bi ispunio svoj zadatak.

“Pripremiti akcioni plan za izgradnju potrebnih kapaciteta za provedbu zakona o intelektualnom vlasništvu, s posebnim naglaskom na potrebu pružanja specijalizirane obuke za tijela za provedbu zakona, sudije, tužioce, carinske službenike.”

Akcioni plan (ni)je pripremljen.

“Poboljšati saradnju između tijela za provedbu zakona i između svih relevantnih aktera sa ciljem jačanja provedbe i početka razvoja kampanja podizanja javne svijesti.”
Međuinstitucionalna saradnja nije na potrebnom nivou a kampanja podizanja svijesti o ovome je neadekvatna nivou kršenja autorskih prava u BiH.

Zapošljavanje i socijalne politike

“Dalje razvijati politike socijalne uključenosti i socijalne zaštite; razviti mehanizam socijalnog dijaloga; učiniti daljnje napore da se poboljša situacija osoba s onesposobljenjima; razviti adekvatne administrativne strukture i kapacitete na području zaštite potrošača i zdravlja.”

Zbog općedruštvene i političke situacije u zemlji ovi prioriteti su na margini aktivnosti državnih institucija. Iako se radi na izradi strateških dokumenta, konkretni potezi izostaju. Radno zakonodavstvo je neusklađeno a uvjeti rada, sigurnosti na radu i jednakih mogućnosti su na niskom nivou zbog veličine crnog tržišta radne snage.

¹¹ Prema NUTS II klasifikaciji, jedinstvenoj nomenklaturi teritorijalnih statističkih jedinica drugog nivoa, tj. 800.000. do tri miliona stanovnika

strane, u smislu priznavanja i zaštite intelektualne, industrijske i trgovinske svojine, osigura tretman koji nije manje povoljan od tretmana kakav daje bilo kojoj trećoj zemlji na osnovu bilateralnih sporazuma. Također bi BiH trebala u periodu od najviše pet godina nakon stupanja na snagu SSP-a početi garantirati nivo zaštite prava intelektualne, industrijske i trgovinske svojine sličan onome koji postoji u Zajednici, uključujući i djelotvorna sredstva za ostvarivanje takvih prava. To znači da u tom periodu mora pristupiti multilateralnim konvencijama o pravima intelektualne, industrijske i trgovinske svojine te raditi na realizaciji obaveza preuzetih pristupanjem *Sporazumu o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva* (TRIPS).

5. Dio Sporazuma koji se tiče Ugovora o javnim nabavkama predstavlja odredbu kojom se otvara tržište BiH u segmentu javnih nabavki za firme iz EU-a bez diskriminacije. Pri tome se ističe da je željeni cilj otvaranje procedura dodjele ugovora o javnim nabavkama na osnovu nediskriminacije i reciprociteta, posebno u skladu s pravilima WTO-a. To znači da će privrednim društvima iz BiH, bilo da su osnovana u Zajednici ili ne, od stupanja na snagu SSP-a biti omogućen pristup procedurama za dodjelu ugovora u Zajednici, u skladu s pravilima nabavke u Zajednici, uz tretman ne manje povoljan od tretmana koji se dodjeljuje preduzećima iz Zajednice. No isto tako društvima Zajednice osnovanim u Bosni i Hercegovini, u skladu s odredbama Poglavlja II. Glave V., od stupanja na snagu SSP-a bit će omogućen pristup procedurama za dodjelu ugovora u BiH, uz tretman ne manje povoljan od tretmana koji se daje društvima iz Bosne i Hercegovine. Kad se radi o društvima Zajednice koja nisu osnovana u BiH, bit će omogućen pristup procedurama za dodjelu ugovora o javnim nabavkama u BiH, uz tretman ne manje povoljan od

tretmana koji je dodijeljen društvima iz BiH, najkasnije pet godina nakon stupanja na snagu SSP-a. Međutim, u prijelaznom periodu od pet godina BiH je obavezna osigurati postepeno snižavanje postojećih preferencijala tako što će stope preferencijala nakon stupanja na snagu SSP-a iznositi maksimalno 15 posto u prvoj i drugoj godini, maksimalno 10 posto u trećoj i četvrtoj godini i maksimalno 5 posto u petoj godini.

6. U oblasti standardizacije, mjeriteljstva, akreditacija i ocjenjivanja usklađenosti Bosna i Hercegovina je preuzela obavezu preduzeti neophodne mjere kako bi postepeno postigla usaglašenost s tehničkim propisima Zajednice i evropskim postupcima standardizacije, mjeriteljstva, akreditacije i ocjenjivanja usklađenosti.
7. U oblasti zaštite potrošača BiH je preuzela obavezu usklađivanja standarda za zaštitu potrošača u Bosni i Hercegovini s istim standardima u Zajednici jer je djelotvorna zaštita potrošača definirana kao neophodna kako bi se osiguralo propisno funkcioniranje tržišne ekonomije, i stavljena u zavisnost od razvoja administrativne infrastrukture radi osiguravanja nadzora nad tržištem i provođenja zakona u toj oblasti. Pri tome se naročito ima u vidu politika aktivne zaštite potrošača, uključujući i veću informiranost i razvoj nezavisnih organizacija; usklađivanje, efikasnu pravnu zaštitu potrošača radi poboljšanja kvaliteta potrošačke robe i održavanja odgovarajućih sigurnosnih standarda; da nadležni organi prate pravila i osiguraju pristup pravdi u slučaju spora.
8. Bosna i Hercegovina je također obavezna postepeno usklađivati svoje zakonodavstvo sa zakonodavstvom Zajednice u oblasti uvjeta rada, naročito zdravlja i sigurnosti na radu te jednakih mogućnosti.

c) Nivo ispunjenja Akcionog plana

S obzirom na to da tematika Glave VI. spada u trgovinske i ekonomske odredbe, za procjenu nivoa ispunjenja Akcionog plana bitno je istaći da je prijelazni period iz ove oblasti stupio na snagu 1. jula 2008. s potpisivanjem *Privremenog sporazuma*.

Rok za uspostavu nezavisnog javnog tijela za državnu pomoć u okviru dvije godine od stupanja na snagu PS-a je 1. juli 2010. godine. A isti datum se stavlja i za izradu prvog godišnjeg izvještaja. Nadležne institucije za ispunjenje ove obaveze su Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (MVTEOBiH), Konkurencijsko vijeće BiH, Ministarstvo finansija i trezora BiH, Ministarstvo finansija RS-a i Ministarstvo finansija FBiH te Centralna banka BiH. Postavlja se pitanje – zašto su izostavljeni Ministarstvo privrede i razvoja RS-a i Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije kao najveći pružaoci državnih pomoći, dok je uloga Centralne banke BiH u ovoj obavezi upitna sa stanovišta samog koncepta državnih pomoći? Nadalje za uspostavu inventara državne pomoći utvrđuje se 1. juli 2012. kao i za usklađivanje programa državne pomoći s kriterijima Zajednice. Sistemski problem se javlja u tome što je potrebno prvo napraviti preliminarni inventar državnih pomoći koji bi institucije BiH trebale usvojiti da bi se moglo početi s izvještavanjem Evropske unije, koje prema planu treba da počne 2010., u suprotnom nema osnove po kojoj bi se izvještaj pravio jer se inventar zahtijeva tek 2012. U drugim segmentima Glave VI. postavljeni su krajnji rokovi koji korespondiraju prijelaznim periodima u SSP-u (statistička diferencijacija manje ili više ekonomski zapostavljenih regija BiH po NUTS II. klasifikaciji do 1. 7. 2013., javna preduzeća do 1. 7. 2011., garantiranje punih prava u oblasti intelektualne industrijske i trgovinske svojine do 1. 7. 2013.).

d) Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga

Konkurencijsko vijeće BiH je pripremlilo Prednacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o konkurenciji u BiH u kojem se prave izmjene u oblasti relevantnog tržišta, novčanih iznosa za procjene spajanja i dominantnih položaja, izmjene terminologije i rokova za prijavu koncentracija te tehničke izmjene kao posljedica usaglašavanja s novim propisima EU-a u ovoj oblasti kao i ispravke grešaka u referiranju unutar postojećeg zakona. Problem se javio zbog odsustva koordinacije KV-a BiH kao institucije zakonski zadužene za pripremu izmjena Zakona o konkurenciji i

e) Ustavni osnov i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

Ustavni osnov o pitanju Zakona o konkurenciji i Zakona o javnim nabavkama nije problematičan a status ovih zakona naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti je takav da je Zakon o konkurenciji preuzeo dio nadležnosti iz entitetskih ministarstava trgovine u oblasti nelojalne konkurencije i njime je uspostavljeno Konkurencijsko vijeće BiH kao državna institucija, dok Zakon o javnim nabavkama važi na cijelom prostoru BiH za čiju primjenu je nadležna Agencija za javne nabavke i ured za žalbe kao jedinstvena državna institucija. Ombudsmen za zaštitu potrošača u BiH

Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH kao ovlaštenog predlagača. Pored toga, postoji i nesuglasnost unutar KV-a BiH oko obima i sadržaja izmjena.

U oblasti javnih nabavki postojeći Zakon o javnim nabavkama doživio je šest izmjena i dopuna do sada, uglavnom u pogledu produženja rokova. Tokom 2008. godine je u proceduru upućen još jedan set izmjena i dopuna ali je u međuvremenu pripremljen prednacrt novog zakona o javnim nabavkama koji tretira neke nedorečenosti koje su se pojavile u funkcioniranju Agencije za javne nabavke i Ureda za razmatranje žalbi kao što je pitanje zaključivanja ugovora i provođenja nabavki u toku trajanja žalbenog postupka i izuzeci u vezi s time.

U oblasti državnih pomoći nakon prestanka rada projekta tehničke pomoći EU-a "Podrška za konkurenciju i državnu pomoć u BiH" u maju 2008., koji je u saradnji s nadležnim državnim i entitetskim institucijama pripremio Prednacrt zakona o sistemu državne pomoći u BiH, nije održan nijedan sastanak Radne grupe za izradu nacrtu zakona o sistemu državne pomoći u BiH. U međuvremenu Ministarstvo finansija Republike Srpske je radilo na pripremi sopstvenog entitetskog Zakona o državnim pomoćima u RS koji je Vlada RS utvrdila kao prijedlog na sjednici 30.12.2008.

ima status državne institucije ali je njegov odnos prema entitetskim udruženjima za zaštitu potrošača kao nevladinih organizacija nedovoljno artikuliran.

Problem ustavnog osnova se javio kod izrade nacrtu zakona o sistemu državne pomoći u BiH. Naime i pored toga što se radi o uspostavi sistema i kontrole nad državnim pomoćima iznad 400.000 KM koje mogu ugroziti konkurenciju i trgovinu između BiH i EU-a, što je jasan vanjskotrgovinski aspekt zakona, Republika Srpska insistira na stvaranju dva entitetska zakona i zakonu Brčko distrikta jer se tematika upliće u kreiranje razvojne, ekonomske i konkretno industrijske politike te nadležnosti vezane za formiranje i izvršavanje budžeta, što je isključivo u nadležnosti entiteta. Pored toga, u svom planu rada Vlada Federacije BiH je utvrdila definiranje svoje politike i sistema državnih pomoći. Kako je suština koncepta državne pomoći sprječavanje narušavanja konkurencije između BiH EU kroz nejednak tretman kompanija subvencijama, reguliranje ove oblasti predstavlja uzurpiranje vanjskotrgovinskih nadležnosti BiH od strane entiteta. Kako ova oblast do sada nije bila regulirana, njeno reguliranje na entitetskom nivou podrazumjeva i dodatne komplikacije pri usaglašavanju entitetskih zakona i pri procesu prenošenja nadležnosti kod eventualne izrade okvirnog državnog zakona.

f) Komentar

Usklađivanje zakona i provođenje zakona predstavlja upravo najveći izazov za institucije u Bosni i Hercegovini. Trenutna situacija s dvogodišnjom blokadom reformskih procesa zapravo sve više stvara usko grlo pri donošenju zakona ali isto tako i provođenje usvojenih zakona nailazi na niz sistemskih problema koji sami po sebi koče realizaciju prioriteta iz Evropskog partnerstva. Sistemski problemi idu od nivoa obrazovanosti kadrova, preko potpunosti institucija, dodijeljenih budžetskih sredstava do preklapanja nadležnosti s drugim institucijama. Nerijetko se u sve upliće i etno-nacionalni princip rukovođenja novoformiranim institucijama. Može se navesti primjer nacionalnog konsenzusa za donošenje odluka u Konkurencijskom vijeću BiH preko političko nacionalnog ključa pri imenovanju ombudsmena za zaštitu potrošača, pa do podjele postojećih instituta na tri koja treba smjestiti u tri različita mjesta gdje u većini žive pripadnici jedne od tri etničke grupe kako bi svaka dobila svoj dio *administrativnog kolača*.

Nakon reorganizacije Instituta za standardizaciju, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo BiH, formirane su tri zasebne upravne jedinice – Institut za standarde, unutar kojeg postoji i akreditacija; Institut za mjeriteljstvo i Institut za zaštitu intelektualnog vlasništva sa sjedištem u tri grada: Sarajevo, Istočno Sarajevo i Mostar. Svi spomenuti instituti su nedovoljno popunjeni a osoblju koje u njima trenutno radi potrebno je dodatno usavršavanje i edukacija. Najlošija situacija je i dalje u Institutu za mjeriteljstvo koji je dosegao 50 posto potpunosti. I pored postojanja triju instituta koji su u procesu reorganizacije, nivo priznavanja akreditacija i nivo zaštite autorskih prava daleko je od potrebnog za jednu zemlju koja se mora izboriti za svoje mjesto u ekonomiji regije i Evrope. U Bosni i Hercegovini djeluje Ombudsmen za zaštitu potrošača, entitetska udruženja za zaštitu potrošača i Vijeće za zaštitu potrošača BiH, koje je na svojoj 2. sjednici održanoj 19. marta 2008. godine usvojilo prvi Državni godišnji program za zaštitu potrošača BiH za period 2008.–2011.¹³ Ipak, pored toga što postoji zakonski okvir koji osigurava implementaciju najviših vrijednosti zaštite potrošača EU-a u praksi bosanskohercegovačkog tržišta robe i usluga, veliki dio postojeće regulative, koja ima niz slabosti i nedorečenosti, ne provodi se i zbog toga se ne ostvaruju osnovna prava potrošača. Aktivnosti Ureda Ombudsmena za zaštitu potrošača i nekoliko udruženja su nedovoljne a njihov uticaj minoran i gotovo nepostojeći. Zbog toga stanje u zaštiti potrošača koja je jedan od osnovnih ciljeva politike i prava konkurencije uopće nije zadovoljavajuće u Bosni i Hercegovini.

Konkurencijsko vijeće BiH je bilo izloženo političkim pritiscima, što je rezultiralo izmjenom Zakona i skraćivanjem rokova za donošenje odluka, međutim, i pored toga KVBH svoje aktivnosti zasniva na odobravanju spajanja kompanija, bilo interesnih udruživanja domaćih kompanija ili kao posljedicu koju imaju spajanja firmi u Evropi na svoje podružnice u BiH uglavnom u bankarskom sektoru. Na ovaj način primjenom krutih propisa ubiru se znatni novčani iznosi putem kazni,¹⁴ dok se KVBH veoma rijetko bavi prevencijom monopola, kartela, dogovornih praksi

¹³ Iako izvještaj EK-a o napretku BiH za 2008. na strani 33 ističe da nije usvojen, na web stranici Instituta za standarde navodi se da jeste.

¹⁴ Izvještaj EK-a o napretku BiH za 2008. na strani 39 iznosi cifru od 350.000 eura.

preduzeća i zloupotrebom dominantnog položaja kao u segmentu kartela distributera naftnih proizvoda ili dogovornih cijena u telekomunikacijama pod patronatom države. Do septembra 2008. KVBiH je imalo dva slučaja zabranjenih sporazuma, četiri slučaja zloupotrebe dominantnog položaja i 27 slučajeva koncentracija.¹⁵

Agencija za nadzor nad tržištem kao relativno nova institucija tek treba da nađe svoje mjesto i uspostavi bolju koordinaciju s drugim agencijama i institutima, no tek je u procesu popune, pa ostaje da se vidi kako će biti premošteni postojeći problemi vezani za postojeće entitetske nadležnosti u ovoj oblasti u konkretnim slučajevima.

U izvještaju Evropske komisije o napretku Bosne i Hercegovine u 2008. godini iznosi se niz netačnih ili djelomično tačnih konstatacija koje stvaraju iluziju o većoj uključenosti institucija BiH u realizaciju obaveza iz ove Glave VI. Naime u dijelu "Utjecaj države na konkurentnost" navodi se slijedeće: "Nakon što je inicijalna inventura državne pomoći za period 2004.-2006. završena u 2007. godini, nije ostvaren nikakav daljnji napredak u poboljšanju transparentnosti državne pomoći." Radi se o tome da "inicijalnu inventuru" ili "Preliminarni inventar državne pomoći za period 2004.-2006.", kako se zapravo zove, nisu napravile državne institucije, već eksperti iz projekta tehničke pomoći EU-a, a institucije BiH, odnosno Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i Vijeće ministara BiH nikada ga nisu prihvatili kao "zajednički dokument", koji je dobrovoljnim slanjem podataka podržalo oko stotinu različitih organa i institucija sa svih nivoa vlasti. Ista stvar je i s "Modelom za mapiranje državne pomoći u BiH" i "Prijedlogom prvog izvještaja o državnim pomoćima u BiH" za potrebe izvještavanja EU-a i WTO-a.

Ukratko, iako je "Izvještaj Komisije evropskih zajednica o napretku BiH za 2008." kritičniji i realniji od prethodnih, može se reći da je stvarno stanje u mnogim oblastima i gore od predstavljenoga jer u Bosni i Hercegovini faktički i dalje ne postoji jedinstven ekonomski prostor i pored svih donesenih zakona i novoformiranih agencija. Da ironija bude veća, BiH je uspješno ispunila uglavnom one odredbe kojima otvara svoje tržište, ali nije učinila ništa, ili vrlo malo, u ispunjenju obaveza koje bi pomogle državi BiH da se "suoči s tržišnim silama u EU" i opstane na tržištu u konkurenciji s drugim zemljama regiji, pa i EU. To nas ponovo vraća na osnovni problem – a to je usaglašavanje i provođenje zakona, gdje svakog dana sve više kasimo na štetu poslovnih subjekata i građana Bosne i Hercegovine.

¹⁵ U 2007. godini dva slučaja zabranjenih sporazuma, jedan slučaj zloupotrebe dominantne pozicije i 44 slučaja koncentracija.

GLAVA VII.

PRAVDA, SLOBODA I SIGURNOST

(članovi 78–85 SSP-a)

a) Obaveze BiH iz SSP-a

Prema Ugovoru o Evropskoj uniji, članice EU-a su obavezne da sarađuju u oblasti pravde, slobode i sigurnosti. S uspostavljanjem prvoga ugovornog odnosa između Bosne i Hercegovine i EU-a, putem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), i BiH se obavezala učestvovati u saradnji u oblasti *pravde, slobode i sigurnosti*. Potpisivanjem SSP-a BiH je u ovoj oblasti preuzela nekoliko obaveza koje se odnose na usklađivanje propisa i potpisivanje sporazuma, ali se većina obaveza može definirati kao obaveza uspostavljanja saradnje s EU-om i državama članicama s ciljem jačanja kapaciteta. Saradnja će se ostvarivati putem međusobnih konsultacija, koordinacije između strana, razmjene informacija te tehničke i administrativne pomoći (jačanje institucionalnih kapaciteta, edukacija, razmjena informacija o zakonodavstvu i praksi, izrada zakona i propisa).

U tom smislu BiH je preuzela slijedeće obaveze:

1. Saradnja u oblastima:

- pravosuđa i unutarnjih poslova,

b) Prioriteti Evropskog partnerstva

Kratkoročni prioriteti

Ključni prioriteti

1. Usvojiti zakonodavstvo o reformi policije na državnom i entitetskom nivou u skladu s tri principa EU-a, te početi provedbu reforme policije.

Politički kriteriji

1. Pravosudni sistem

- Pojačati nezavisnost i odgovornost pravosudnog sistema te poboljšati njegovu djelotvornost, uključujući smanjenje zaostalih predmeta.
- Usvojiti i početi provedbu strategije razvoja pravosudnog sektora.
- Osigurati adekvatnu obuku sudstva, posebno u pogledu zakonodavstva o ljudskim pravima, te pitanjima vezanim za provedbu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

2. Politika borbe protiv korupcije

- Usvojiti i provesti detaljan Akcioni plan borbe protiv korupcije na

naročito u smislu jačanja vladavine zakona, institucija na svim nivoima oblasti uprave, nezavisnosti i efikasnosti pravosuđa, razvoja agencija za provođenje zakona, a radi provođenja zakona i izvršavanja sudskih odluka i borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala;

- zaštite ličnih podataka;
- viza, kontrole granica, azila i migracija, uključujući i saradnju na regionalnom nivou, a naročito radi provođenja nacionalnog zakonodavstva s ciljem ispunjavanja standarda iz *Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine* i *Protokola o statusu izbjeglica iz 1967. godine*, kako bi se osiguralo poštivanje principa *non-refoulement* (zabrane protjerivanja), kao i drugih prava azilanata i izbjeglica, kao i osiguranja pravičnog tretmana državljana drugih zemalja, legalnih imigranata, promocije politike integracije i osiguranja prava koja su usporediva s pravima i obavezama vlastitih državljana;
- sprečavanja i kontrole ilegalne imigracije (potpisivanje sporazuma o readmisiji, kao i druge zajedničke mjere na sprečavanju i kontroli ilegalne imigracije, uključujući i trgovinu ljudima i mreže ilegalne imigracije);
- sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, u skladu sa standardima i mehanizmima koje su usvojili Zajednica i međunarodni forumi u toj oblasti, a posebno Finansijska akcijska radna grupa (FATF);
- borbe protiv nedozvoljenih droga, s ciljem uravnoteženoga i jedinstvenog pristupa pitanju droga, jačanje struktura za borbu protiv nedozvoljenih droga, smanjenje

osnovu državne Strategije borbe protiv korupcije.

- Provesti preporuke koje je dala Grupa država za borbu protiv korupcije (GRECO), te obaveze koje proizlaze iz međunarodnih konvencija o korupciji.
- Odlučno procesuirati slučajeve korupcije i usvojiti politiku nulte tolerancije prema korupciji.
- Osigurati odgovarajuću provedbu Zakona o sukobu interesa.

3. Ljudska prava i zaštita manjina

- Dogovoriti se o sveobuhvatnoj reformi kazneno-popravnih institucija i osigurati izgradnju zatvora na državnom nivou.

Pravda, sloboda i sigurnost

1. Viza, granična kontrola, azil i imigracije

- Osigurati adekvatnu kadrovsku popunjenost Odjela za imigracije u Ministarstvu sigurnosti, kao i adekvatne prostorije, opremu, osoblje i obuku za Odjel za poslove sa strancima.
- Usvojiti strategiju o imigracijama na državnom nivou i novi zakon o kretanju i boravku stranaca.
- Provesti Sporazum o readmisiji između Bosne i Hercegovine i EU-a, te započeti pregovore o sporazumima o readmisiji sa zemljama porijekla imigranata u tranzitu.
- Osigurati da prihvatni centri ispunjavaju međunarodne standarde, te preuzeti punu odgovornost za njihovo finansiranje i upravljanje.
- Usvojiti i provesti revidiranu državnu Strategiju o integriranom upravljanju

- ponude, trgovine i potražnje za nedozvoljenim drogama i uspješno nošenje sa zdravstvenim i socijalnim posljedicama zloupotrebe droga, kao i efikasnije kontrole prekursora, a u skladu sa *Strategijom EU-a za suzbijanje zloupotrebe droga*;
- borbe protiv organiziranog kriminala i nezakonitih aktivnosti (poput krijumčarenja i trgovine ljudima: nezakonitih privrednih aktivnosti, posebno krivotvorenja novca, nezakonitih transakcija vezanih za proizvode poput industrijskog otpada, radioaktivnih materijala i transakcija koje obuhvataju nezakonite, krivotvorene i piratske proizvode; korupcije u privatnom i javnom sektoru, posebno one koje se odnose na netransparentnu upravnu praksu; fiskalne prevare; proizvodnje i prometa nedozvoljenim drogama i psihotropnim supstancama; krijumčarenja; nedozvoljene trgovine oružjem; krivotvorenja dokumenata; nedozvoljene trgovina automobilima; kompjuterskog kriminala, i putem regionalne saradnje, a uz poštivanje priznatih međunarodnih standarda;
 - borbe protiv terorizma, uz puno provođenje Rezolucije 1373 (2001.) Vijeća sigurnosti UN-a i drugih relevantnih rezolucija svjetske organizacije, međunarodnih konvencija i instrumenata, razmjenu informacija o terorističkim grupama i njihovim mrežama podrške u skladu s međunarodnim i nacionalnim pravom, te razmjenu iskustava u pogledu sredstava i metoda za borbu protiv terorizma, te u tehničkim oblastima i obuci.
2. Usklađivanje zakonodavstva vezanog za zaštitu ličnih podataka s pravom Zajednice i drugim evropskim i
- granicama (IBM), na osnovu smjernica IBM-a za zapadni Balkan, kao i odgovarajući državni akcioni plan.
- I dalje unapređivati granične prijelaze.
2. Pranje novca
- Završiti kadrovske popunjavanje Finansijsko-obavještajne jedinice.
 - I dalje unapređivati zakonodavstvo protiv pranju novca, uključujući provedbu i stupanje na snagu.
3. Droge
- Razraditi politiku borbe protiv droga na državnom nivou u skladu sa standardima EU-a.
 - Osigurati potpuno funkcioniranje Ureda za narkotike na državnom nivou.
4. Policija
- I dalje jačati državnu Agenciju za istrage i zaštitu (SIPA), posebno u vezi sa završavanjem njenoga kadrovske popunjavanja.
5. Borba protiv organiziranog kriminala i terorizma
- Pripremiti i provesti sve akcione planove koji proizlaze iz državne Strategije za borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije.
 - Ažurirati i provesti državni Akcioni plan za borbu protiv trgovine ljudima.
 - Ratificirati Konvenciju Vijeća Evrope o borbi protiv trgovine ljudima.
 - Ojačati borbu protiv organiziranog kriminala i međunarodnu saradnju sa agencijama za provedbu zakona.
 - Preduzeti dodatne mjere za zaštitu žrtava trgovine ljudima i osigurati

međunarodnim zakonodavstvom o privatnosti, nakon stupanja na snagu SSP-a.

3. Uspostavljanje nezavisnog nadzornog tijela s dovoljnim ljudskim i finansijskim potencijalima s ciljem efikasnog praćenja i garantiranja provođenja nacionalnog zakonodavstva, nakon stupanja na snagu SSP-a.
4. Prihvat svih svojih državljana koji nelegalno borave na teritorijima država članica EU-a, te sklapanje i potpuna provedba Sporazuma o readmisiji, uključujući i obavezu ponovnog prihvatanja državljana drugih zemalja i osoba bez državljanstva, uz osiguranje identifikacijskih dokumenata i administrativnih olakšica potrebnih za te svrhe.
5. Zaključivanje sporazuma o readmisiji s drugim zemljama *Procesa stabilizacije i pridruživanja* i preduzimanje svih neophodnih mjera na osiguranju fleksibilnoga i brzog provođenja svih sporazuma o readmisiji iz člana 81.

adekvatnu provedbu zakonodavstva o zaštiti svjedoka.

- Unaprijediti kapacitet SIPA-e u području borbe protiv terorizma i učvrstiti međunarodnu saradnju na ovom području, uključujući korištenje sredstava za adekvatnu provedbu međunarodnih konvencija.
6. Zaštita ličnih podataka
- Osnovati nezavisan nadzorni organ (agencija za zaštitu podataka) s dovoljnim ovlaštenjima i finansijskim i ljudskim resursima.

Srednjoročni prioriteti

Politički kriteriji

1. Pravosudni sistem

- Provesti strategiju razvoja pravosudnog sektora, konsolidirati nezavisno, pouzdano i efikasno sudstvo koje garantira vladavinu prava i jednak pristup građana pravdi, te garantira da sudovi imaju tehničku opremu i finansijska sredstva potrebna da bi se pravda provodila efikasno i propisno.

2. Pravda, sloboda i sigurnost

1. Vize, granična kontrola, azil i migracije

- Provesti politike na području viza, azila i migracija u skladu sa standardima EU-a.
- I dalje poboljšavati upravljanje granicama, s posebnim naglaskom na graničnu infrastrukturu i nadzor zelene granice.

2. Pranje novca

- Osigurati napredak u vođenju evidencije o pranju novca.

3. Droge

- Osigurati da tijela za provedbu

zakona budu propisno opremljena za borbu protiv trgovine drogom. Postići zadovoljavajuću međuinstitucionalnu i međunarodnu saradnju koja će dovesti do znatno boljih rezultata u ovom području.

4. PolICIJA

- Potpuno provesti reformu policije.

5. Borba protiv organiziranog kriminala i terorizma

- Postići značajne rezultate u borbi protiv organiziranog kriminala, svih tipova nezakonite trgovine i terorizma te osigurati propisno krivično gonjenje.

6. Zaštita ličnih podataka

- Provesti državni Zakon o zaštiti ličnih podataka u skladu sa *acquisem*, te osigurati njegovo efikasno praćenje i provedbu.

c) Nivo ispunjenja Akcionog plana

Dio Akcionog plana za realizaciju prioriteta iz Evropskog partnerstva u oblasti *pravde, slobode i sigurnosti*, kao i oblastima koje su identificirane kao politički kriteriji kratkoročnih prioriteta sastoji se iz 34 prioriteta i 241 aktivnosti (mjere) za realizaciju ovih prioriteta. Od ukupnog broja aktivnosti 75 ih je predviđeno za realizaciju do decembra 2008. godine. Za potrebe ove analize mjere su posmatrane kao zaokružene tematskih oblasti, te se njihova realizacije utvrđuje na nivou ispunjenosti većeg dijela specifičnih koraka ka ispunjenju određenog cilja.

Realizovane mjere:

- uspostavljen nadzor nad provođenjem Strategije za reformu sektora pravde (uspostavljene funkcionalne radne grupe za izradu akcionog plana, izrađen akcioni plan, uspostavljena ministarska konferencija, međutim proces jačanja SSPKPEI nije okončan);
- obavljena analiza Strategije za borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije radi poboljšanja i izrade nove strategije;
- usvojene izmjene i dopune Zakona o sukobu interesa i određeni podzakonski akti;

- usvojen Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu i određeni, ali ne svi podzakonski akti;
- usvojena Strategija u oblasti imigracije i azila, kao i tijelo imigraciju i azil;
- usvojen Sporazum o readmisiji sa EU-om, uspostavljen Zajednički odbor za readmisiju;
- usvojena Strategija za integrirano upravljanje granicom;
- uspostavljena Specijalna radna grupa za borbu protiv pranja novca;
- obavljena analiza Strategije za borbu protiv opojnih droga i priprema Akcionog plana;
- inicirano Uputstvo za uništavanje droga;
- usvojen Akcioni plan za borbu protiv trgovine ljudima;
- ratificirana Evropska konvencija o borbi protiv trgovine ljudima;
- stvoreni određeni uvjeti za provedbu Strateškog sporazuma sa Europolom;
- najvećim dijelom proveden Akcioni plan za borbu protiv autokriminala;
- usvojen Plan civilno-vojne saradnje u slučaju odgovora na terorističke napade i saniranje njihovih posljedica;
- usvojen Plan postupanja u vezi sa obavezama iz Programa sigurnosti civilnog zrakoplovstva;
- uspostavljena Agencija za zaštitu ličnih podataka;
- usklađen Zakon o izvršenju krivičnih sankcija RS-a sa zakonom BiH u ovoj oblasti (usklađivanje zakona FBiH i Distrikta Brčko u toku).

Predviđene mjere nisu realizirane u slijedećim oblastima:

- kadrovsko popunjavanje i jačanje kapaciteta Sektora za imigraciju u Ministarstvu sigurnosti, Službe za strance, Finansijsko-obavještajne jedinice SIPA-e, Odjeljenja za zaštitu svjedoka SIPA-e, odsjeka i timova za borbu protiv terorizma i trgovine atomskim, biološkim i hemijskim sredstvima, Agencije za zaštitu ličnih podataka;
- Zakon o graničnoj kontroli;
- uspostava i opremanje azilantskog centra;
- uspostava kapaciteta za razmjenu podataka unutar i između agencija za provođenje zakona, razvoja baza podataka, nabavka savremene opreme za nadzor i otkrivanje krivičnih djela organiziranog i drugog kriminala;
- izmjene i dopune Zakona o sprečavanju pranja novca;
- usklađivanje zakona o bankarstvu FBiH i RS-a;
- formalno usvajanje Strategije nadzora nad opojnim drogama i akcionog plana.

d) Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga

U parlamentarnoj proceduri u PSBiH trenutno se nalaze:

- Zakon o graničnoj kontroli,
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, koji predviđa uspostavljanje Odjeljenja za međunarodnu policijsku saradnju, a time i saradnju s Europolom.

e) Ustavni osnov i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

Ustavni osnov za donošenje oba zakona je član IV. 4 a) Ustava BiH.

f) Komentar

Može se zaključiti da je ispunjeno oko 40 posto obaveza predviđenih Akcionim planom za ispunjavanje do kraja 2008. godine. Ispunjavanje obaveza se odnosilo najvećim dijelom na usvajanje relevantnih strategija i akcionih planova, kao i na usvajanje relevantnih zakona i uspostavljanje institucija. Napredak je ostvaren u uspostavljanju formalnih uvjeta u oblastima viza, upravljanja granicom, azila i migracija, zaštite ličnih podataka, readmisije, suzbijanja određenih oblika kriminala, kao što je trgovina ljudima, borba protiv droga, terorizma. Međutim, pranje novca, borba protiv trgovine drogom, borba protiv organiziranog kriminala, korupcije i terorizma i dalje zahtijevaju dodatne napore u vezi s usvajanjem i provedbom određenih strateških dokumenata, kao što su strategije za borbu protiv droge, pranja novca, organiziranog kriminala i korupcije, terorizma. Za suštinsko ispunjenje uvjeta iz SSP-a i Evropskog partnerstva neophodno je jačanje institucionalnih kapaciteta i kadrovsko popunjavanje i edukacija, kao i opremanje određenih tijela, kako je to navedeno u Akcionom planu, kao što su Sektor za imigraciju Ministarstva sigurnosti BiH, Služba za strance, Azilantski centar, SIPA (FOJ, Odjeljenje za zaštitu svjedoka), Granična policija te Agencija za zaštitu ličnih podataka.

GLAVA VIII. POLITIKA SARADNJE

a) Obaveze BiH iz SSP-a

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) predviđeno je da Bosna i Hercegovina i Evropska unija uspostave blisku saradnju u cilju razvoja i napretka BiH. Politikama saradnje definirane su oblasti u kojima BiH treba uskladiti svoje politike i zakonodavstvo s pravnom tekovinom (*acquis communautaire*) EU-a. U tu svrhu EU će osiguravati tehničku i finansijsku pomoć BiH, a u skladu s ispunjavanjem prioriteta iz SSP-a i Evropskog partnerstva. Sporazumom je precizirano 25 politika saradnje, a za svaku oblast Odlukom Vijeća EU-a o principima, prioritetima i uvjetima sadržanim u Evropskom partnerstvu s BiH od 18.2.2008. utvrđeni su kratkoročni (očekuje se da budu ispunjeni u roku od jedne do dvije godine) i srednjoročni prioriteti (očekuje se da budu ispunjeni u roku od tri do četiri godine). S tim u vezi Direkcija za evropske integracije je izradila, a Vijeće ministara usvojilo Akcioni plan za realizaciju prioriteta sadržanih u dokumentu *Evropsko partnerstvo*, s precizno utvrđenim rokovima za ispunjenje pojedinih aktivnosti i obaveza. Uvid u rezultate postignute u 2007/2008. godini u realizaciji prioriteta, odnosno u provedbi aktivnosti i mjera predviđenih Akcionim planom urađen je na temelju analize sadržaja slijedećih dokumenata: Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju BiH s EU-om, Odluke Vijeća EU-a o principima, prioritetima i uvjetima sadržanim u Evropskom partnerstvu s BiH, Akcionog plana za realizaciju prioriteta sadržanih u Evropskom partnerstvu, Prilogu institucija BiH za redoviti godišnji izvještaj o napretku BiH u procesu evropskih integracija za period 30. 9. 2007. do 15. 6. 2008. godine, Vijeće ministara, Sarajevo, jula 2008; Dopuna priloga institucija BiH za redoviti godišnji izvještaj o napretku BiH u procesu evropskih integracija, Vijeće ministara, septembra 2008. godine, te relevantnih izvještaja nevladinih organizacija (naročito CCI) o procesu evropskih integracija. Na upućen zvaničan upit, uz telefonsko podsjećanje u više navrata, nadležna ministarstva u navedenih 25 područja nisu osigurala pristup informacijama. Izuzetak čine Sektor za energiju pri MoFTER-u, Sektor za nauku i kulturu pri MCP-u te Sektor za rad, zapošljavanje i socijalnu politiku pri MCP-u.

Imajući u vidu navedeno, razmotrit ćemo stupanj realizacije kratkoročnih i srednjoročnih prioriteta onim redoslijedom kako su oni navedeni u SSP-u.

b) Prioriteti iz dokumenta Evropsko partnerstvo s BiH

1. Ekonomska i trgovinska politika (čl. 87)

Dokument Evropsko partnerstvo s BiH sadrži sedam kratkoročnih prioriteta u oblasti ekonomske i trgovinske politike,¹⁶ za čiju implementaciju je Akcionim planom predviđeno 59 aktivnosti i mjera.

U ovoj oblasti učinjeno (ni)je slijedeće:

a) Makroekonomska stabilnost

- Stvarni rast BDP-a u 2007. godini je i dalje bio visok na nivou od 6,8%, blizu nivoa od 6,7% zabilježenog u 2006. godini.
- Porast industrijske proizvodnje se više nego prepolovio u 2007. godini u poređenju s 2006. godinom u cijeloj državi i bio je blizu stagnacije u Republici Srpskoj. Porast industrijske proizvodnje u Federaciji BiH je usporen sa 10,4% u 2006. godini na 8,6%, a u RS-u se značajno smanjio na 1,4% poslije rekordnog nivoa od 19,1% u 2006. godini.
- U 2007. godini u odnosu na prethodnu godinu došlo je do značajnog povećanja deficita tekućeg računa u apsolutnom iznosu od 1,1 milijardu.
- Prema podacima Uprave za indirektno oporezivanje, iznos ukupno prikupljenih prihoda od indirektnih poreza u 2007. godini je za 6,8% veći u odnosu na prethodnu godinu i iznosi 4.456 miliona KM.
- Saldo vanjske trgovine u 2007. godini je pogoršan. Ukupni izvoz u 2007. godini iznosio je 5.936.895.000 KM, a ukupan uvoz 13.898.709.000 KM. Stopa rasta uvoza prvi put nakon nekoliko godina je bila veća od rasta izvoza. Uvoz je rastao stopom od 22%, dok je izvoz rastao stopom od 15%. Ovo je doprinijelo da deficit u trgovinskoj razmjeni BiH s inostranstvom u 2007. godini iznosi oko 7,96 milijardi KM.
- Nakon što se nakratko smanjio na 8,4% BDP-a u 2006. godini, deficit tekućeg računa se ponovo povećao na 12,7% BDP-a u 2007. godini.

¹⁶ 1. Jačati makroekonomsku stabilnost osiguravanjem održive fiskalne pozicije i korištenjem razboritih instrumenata politike kako bi se sačuvala finansijska stabilnost u svjetlu brzog razvoja događaja u finansijskom posredovanju. 2. Ubrzati proces privatizacije, sa ciljem prijenosa 5-10% kapitala u javnom vlasništvu na privatni sektor, pri čemu Federacija treba ići na gornji limit. 3. Razviti mehanizme fiskalnog nadzora zasnovane na fiskalnim pravilima i institucionalnoj saradnji koja promovira fiskalnu disciplinu unutar entiteta i između entitetskih i državnih institucija; osigurati adekvatno okruženje za institucionalnu saradnju u okviru Nacionalnog fiskalnog vijeća koje funkcioniše na odgovarajući način. 4. Finalizirati izmirenje domaćih potraživanja u skladu sa kapacitetom budžeta da vrši isplatu, te osigurati da javni dug ima održiv i opadajući trend. 5. Poboľjšati upravljanje preduzećima postizanjem značajnog napretka u restrukturiranju i likvidaciji preduzeća u javnom vlasništvu koja posluju s gubitkom. 6. Osigurati da trgovački sudovi funkcioniraju propisno, te pogotovo ojačati kapacitet sudova kako bi efikasnije vodili postupke bankrota / likvidacije preduzeća. 7. Jačati pravnu pouzdanost za lokalne i strane privredne subjekte i unaprijediti poslovno okruženje.

- Prema podacima od maja 2008. godine stopa nezaposlenosti u BiH pala je na 23,4% radne snage, u poređenju s 29% u prethodnoj godini.
- Značajan rast plaća u BiH zabilježen u prethodnim godinama nastavljen je i u 2007. godini. Prosječna neto plaća u BiH iznosila je 630 KM, što je povećanje od 7,5% u odnosu na prethodnu godinu.
- Monetarna politika Centralne banke BiH (CBBiH) i dalje se vodi u okviru aranžmana Valutnog odbora kojim je valuta BiH vezana za euro. Ukupna novčana masa u širem smislu (M2) na kraju godine dostigla je 12,3 milijarde KM, što je povećanje od 2,2 milijarde KM ili 21,6% u odnosu na isti period prethodne godine.
- Od 2005. do 2007. godine javna potrošnja u BiH se povećala za 4,5% BDP-a a već je bila na visokom nivou.
- S usvajanjem Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH stvoren je normativni okvir za upravljanje dugom u FBiH. Ukupan dug Federacije sa stanjem na dan 31.3.2008. godine iznosi 4.169.000.000 KM, od čega se na vanjski dug odnosi 2.456.710.000 KM a na unutarnji dug (procijenjeni) 1.712.500.000 KM. Što se tiče stanja u RS-u, Zakon o zaduživanju, dugu i garancijama Republike Srpske se primjenjuje od 1.1.2007. godine.

b) Privatizacija

- U 2007. godini u FBiH je privatizirano pet preduzeća, i to tri pod uvjetima male privatizacije, jedno tenderom pod uvjetima velike privatizacije i jedno prodajom dionica na berzi.
- Vlada Federacije BiH je definirala "Politiku privatizacije državnog kapitala u Federaciji BiH s programom prioritetnih ulaganja", koja treba biti usvojena.
- Od početka procesa privatizacije do aprila 2008. godine u Republici Srpskoj je privatizirano ukupno 701 preduzeće ili 64% od ukupnog broja. U novembru 2007. godine na prodaju su putem Banjalučke berze ponuđene akcije državnog kapitala u 26 preduzeća iz portfelja Akcijskog fonda RS-a. Od ponuđenih su u decembru te godine prodane akcije šest preduzeća, a u martu 2008. godine i preostale akcije državnog kapitala u još jednom preduzeću. U 2008. godini putem Banjalučke berze na prodaju će biti ponuđene akcije državnog kapitala u 66 preduzeća podijeljenih u dvije grupe.

c) Slobodan ulazak i izlazak sa tržišta

- Dizajniran je jedinstven sistem registracije poslovnih subjekata, sa jedinstvenim formularima i procedurama.
- Smanjen je broj potrebnih dana kao i broj koraka koji su potrebni za registraciju poslovnih subjekata.
- Izvršene su izmjene softvera elektronske *Glavne knjige Registra poslovnih subjekata*, koji je inače jedinstven za područje cijele Bosne i Hercegovine.

- Tokom januara 2008. godine svi sudovi počeli su u potpunosti koristiti elektronsku *Glavnu knjigu Registra poslovnih subjekata*.
- Postiglo se uvezivanje svih nadležnih sudova u Bosni i Hercegovini, poreznih uprava i agencija za statistiku u jedinstven elektronski sistem.
- Zakonima o stečajnom postupku Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine skraćeni su rokovi u stečajnom postupku; RS je izvršila izmjene i dopune Zakona o stečajnom postupku, prema kojem stečajni postupak može trajati jednu godinu.

d) Pravni sistem

- Funkcioniranje sudstva se sporo popravljalo i sudovi su procesuirali veći broj slučajeva nego u 2007. godini. Usprkos tome na kraju 2007. godine je zabilježen ukupni zaostatak od 1,9 miliona slučajeva (uključujući otprilike 1,2 miliona slučajeva neplaćenih računa za komunalije).
- U sudove je postepeno uveden *Sistem upravljanja slučajevima*, što je dovelo do poboljšanja u upravljanju.
- Vlasti još uvijek nisu osnovale trgovinske sudove.
- Poboljšanja u stečajnom zakonodavstvu su donekle olakšala zatvaranje preduzeća i provođenje ugovora.

2. Saradnja u oblasti statistike (čl. 88)

Dokument Evropsko partnerstvo sa BiH sadrži četiri kratkoročna prioriteta u oblasti statistike.¹⁷ Pored ta četiri kratkoročna, u dokumentu su utvrđena i dva srednjoročna prioriteta, jedan vezan za kontinuirano provođenje aktivnosti usaglašavanja statistike BiH s *acquisom*, a drugi vezan za provođenje popisa stanovništva i publikaciju rezultata.

Realizacija kratkoročnih i srednjoročnih prioriteta iz ove oblasti u Akcionom planu je predviđena provedbom 25 različitih aktivnosti (mjera) za čiju je realizaciju zadužena Agencija za statistiku na državnom nivou, uz pomoć i podršku entitetskih statističkih zavoda. Iz dostupnih izvora moguće je zaključiti da je Agencija učinila znatne napore i ostvarila određeni broj aktivnosti ili su one u toku.

Realizirane su ili su u toku slijedeće aktivnosti:

- provodi se sporazum između entiteta o poboljšanju rada Agencije za statistiku (BHAS). Stvoreni su mehanizmi saradnje između BHAS-a i Zavoda za statistiku FBiH. Potrebno je poboljšanje koordinacije sa Zavodom za statistiku RS-a;

¹⁷ 1. Provesti sporazum između entiteta u statističkom sistemu o poboljšanju rada Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine te poboljšati opseg i kvalitet statistike, posebno na državnom nivou. 2. Poboljšati prikupljanje i obradu statističkih podataka o poljoprivredi u skladu sa standardima i metodologijom EU-a. 3. Poboljšati kvalitet i opseg statističkih podataka konsolidiranih vladinih računa. 4. Uspostaviti pravni okvir potreban za provođenje popisa stanovništva; dogovoriti se o ciljnom datumu popisa stanovništva i početi pripreme za njegovu provedbu.

- izrađena je nova shema organizacijske strukture BHAS-a u cilju jačanja kadrovskih i sektorskih kapaciteta;
- provode se aktivnosti u vezi s prikupljanjem i obradom statističkih podataka o poljoprivredi: (a) posebno statistike proizvodnje mesa, gdje je unaprijeđena periodičnost objavljivanja podataka s godišnjeg na kvartalni nivo, i (b) statistike cijena u poljoprivredi;
- potpisana su dva aneksa na Memorandum o razumijevanju BHAS-a s Upravom za indirektno oporezivanje. Aneks II. potpisan u februaru 2008. godine uređuje detaljno sadržaj, formu i rokove za dostavljanje podataka BHAS-u;
- sačinjen je, ali još uvijek nije usvojen nacrt master plana za izradu nacionalnih računa;
- provode se aktivnosti na poboljšanju poslovnih statistika, posebno statistike industrije (izrada jedinstvene metodologije i proizvodnja indeksa za razinu BiH), građevinarstva te strukturnih industrija kao inputa za statistiku nacionalnih računa;
- klasifikacija proizvoda po aktivnostima (CPA) usklađena je s *Evropskom klasifikacijom*;
- klasifikacija lične potrošnje prema namjeni je finalizirana i usklađena s međunarodnim standardima;
- BHAS provodi statistike rada putem anketa o radnoj snazi (preliminarni rezultati *Ankete o radnoj snazi 2008* na cijeloj teritoriji BiH objavljeni su u septembru 2008. godine;
- od augusta 2008. godine BHAS objavljuje kvartalne i polugodišnje podatke o plaćama, zaposlenosti i nezaposlenosti;
- započet je proces izrade mjesečnih statistika za oblast turizma, u skladu s regulativama EU-a;
- u izradi je poslovni statistički registar, prva verzija je izrađena krajem augusta, a nastavak rada je predložen kroz projekt IPA 2008;
- u septembru 2008. godine je izvršeno pilot-istraživanje o industrijskom otpadu, na osnovu čega će se vršiti redovno statističko istraživanje na nivou BiH.

U realizaciji kratkoročnih prioriteta najznačajnije odstupanje od rokova postavljenih Akcionim planom zabilježeno je u implementaciji aktivnosti vezanih za pripremu popisa stanovništva, u čijoj se pozadini nalazi nemogućnost postizanja dogovora o ovom pitanju na političkom (nacionalnom) nivou. Pored toga, gotovo u cijelosti izostaju aktivnosti usmjerene na prikupljanje i obradu statističkih podataka o transportu i energiji.

3. Saradnja u oblasti bankarstva, osiguranja i ostalih finansijskih usluga (čl. 89)

U ovoj oblasti dokumentom Evropsko partnerstvo za BiH predviđena je realizacija pet kratkoročnih prioriteta¹⁸ i tri srednjoročna,¹⁹ čija je implementacija, shodno Akcionom planu, planirana u 55 aktivnosti i mjera vezanih za kratkoročne prioriteta i dodatne 53 mjere kojima se osigurava realizacija srednjoročnih prioriteta. U vezi s napretkom u ovoj oblasti od predviđenih aktivnosti (ni)je realizirano slijedeće:

- U prvom kvartalu 2008. godine u BiH je poslovala 31 banka, od kojih 21 u FBiH i 10 sa sjedištem u RS-u.
- Nadzorno tijelo nad bankama na razini BiH nije formirano jer se nije postigla saglasnost entiteta o institucionalnom obliku nadzornog tijela. Republika Srpska smatra da nije poželjno ujedinjavanje bankarske supervizije u okviru Centralne banke BiH. Ujedno se podržava razmatranje ideje izvršenja konsolidacije regulatora za cijeli finansijski sektor. Federacija BiH je sa svoje strane dala saglasnost na prijenos supervizije na Centralnu banku BiH ili samostalnu državnu agenciju.
- Kada je sektor osiguranja u pitanju, u Bosni i Hercegovini je tokom 2007. godine poslovalo ukupno 26 društava za osiguranje, od kojih 16 na području Federacije BiH, a ostalih 10 na teritoriji Republike Srpske. Tokom 2007. godine Agencija za osiguranje BiH je vodila aktivnosti u saradnji s entitetskim agencijama oko konačne uspostave pravnog okvira za stvaranje jedinstvenog tržišta osiguranja, odnosno stvaranja mogućnosti da osiguravajuća društva otvaraju filijale na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine. U tom smislu, nakon donošenja Pravilnika o elementima i kontroli margine solventnosti u RS-u, četiri osiguravajuća društva iz FBiH su dobila licencu za rad u RS-u.
- Agencija za osiguranje u augustu 2008. godine primljena je kao posmatrač u Međunarodno udruženje supervizora osiguranja (IASA), a u junu kao punopravna članica Međunarodne fondacije za osiguranje (IIF).
- Nebankarski sektor finansija se ubrzano širi: aktivno je 10 lizing društava, čime je ukupni broj tih društava dostigao broj deset, dok je koncem 2007. godine, u Federaciji bilo 12, a u RS-u šest aktivnih mikrokreditnih organizacija.

¹⁸ To su: uspostava nadzora nad bankama na državnom nivou, usvajanje nacionalnog zakonodavstva u obligacijama, osiguranje propisnog rada Agencije za osiguranje BiH, stvaranje konzistentnog zakonodavnog i regulatornog okvira za tržište kapitala, postizanje napretka u eliminaciji ograničenja vanjskih transfera kapitala.

¹⁹ Srednjoročni prioriteti u oblasti bankarstva i osiguranja su odnose se na približavanje zakonodavstva u ovoj oblasti *acquisu*, ubrzavanje napora za prijem u članstvo Evropskog komiteta za standardizaciju, Evropskog komiteta za elektrotehničku standardizaciju i Evropskog instituta za telekomunikacijske standarde, te uspostavljanje sistema nadzora nad tržištem koji je u skladu sa standardima EU-a.

4. Saradnja u oblasti revizije i finansijske kontrole (čl. 90)

U ovoj oblasti Evropskog partnerstva kao dva ključna kratkoročna prioriteta navode se – razrada i usvajanje strategije javne interne finansijske kontrole i usvajanje i provođenje zakonodavstva o internoj kontroli i reviziji javnog sektora. Ova dva prioriteta razrađena su u okviru šest aktivnosti koje treba provesti u cilju njihove implementacije, a za njihovu provedbu nadležno je Ministarstvo finansija i trezora (MFT). Nadalje, dokument sadrži i tri srednjoročna prioriteta (primjena akcionog plana politike javne finansijske kontrole, jačanje operativnih i funkcionalnih kapaciteta i finansijske nezavisnosti institucija glavnog revizora i aktivnosti na zaštiti finansijskih interesa EU-a).

- Prioritet koji se odnosi na izradu i usvajanje *strategije javne interne finansijske kontrole* (PIFC) nije ispunjen, mada je formirana radna grupa za njenu izradu (a usvajanje Akcionim planom bilo predviđeno za 9. 8. 2008.).

U okviru prioriteta koji se odnosi na usvajanje i provođenje zakonodavstva o internoj kontroli i reviziji javnog sektora implementirano je slijedeće:

- usvojen je Zakon o Fiskalnom vijeću BiH (Dom naroda PSBiH usvojio je ovaj zakon 17. 6. 2008) i imenovano je Fiskalno vijeće, koje je svoj prvi sastanak održalo 11. 9. 2008.;
- usvojen je Zakon o internoj reviziji u institucijama BiH (Službeni glasnik, br. 27/08);
- usvojen je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Centralne harmonizacijske jedinice i Jedinice operativne interne revizije na nivou Vijeća ministara (3. 7. 2008.);
- usvojen je Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru FBiH (Službene novine, br. 47/08);
- nije uspostavljena centralna jedinica za usklađivanje za PIFC.

Srednjoročni prioriteti vezani su uglavnom za institucije vanjske finansijske kontrole, mada se prvi odnosi na primjenu Akcionog plana politike javne interne finansijske kontrole. Vezano za ove prioritete i aktivnosti kojima se implementiraju možemo zaključiti slijedeće:

- na polju interne finansijske kontrole kasni se s preduzimanjem aktivnosti na realizaciji akcionog plana u ovoj oblasti (vjerovatno iz razloga što nije usvojena strategija);
- na području vanjske revizije imenovan je glavni državni revizor u junu 2008. godine. Provede se aktivnosti na jačanju kapaciteta ove institucije;
- uspostavljeno je *tijelo za koordinaciju* između tri institucije glavnih revizora;
- nema podataka u vezi s aktivnostima usmjerenim na zaštitu finansijskih interesa EU-a, što je treći po redu srednjoročni prioritet.

5. Saradnja u oblasti industrije (čl. 92) te malih i srednjih preduzeća (čl. 93)

Odredbe SSP-a vezane za oblast industrije i malih i srednjih preduzeća, u okviru dokumenta Evropsko partnerstvo za BiH, razrađuju se kroz tri kratkoročna²⁰ i dva srednjoročna prioriteta.²¹ Kao vodeća odgovorna institucija za koordinaciju i realizaciju ovih prioriteta navodi se Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa. U Akcionom planu za provođenje prioriteta iz Evropskog partnerstva ne navodi se nijedna konkretna aktivnost ili mjera u cilju realizacije prioriteta iz ovih oblasti, nego se upućuje na potrebu obavljanje dodatnih konsultacija.

Premda je kao osnovni prioritet u ovoj oblasti razvoj sveobuhvatne industrijske politike na državnom nivou, nije urađena – *strategija ekonomskog razvoja* i nema značajnijih iskoraka u usklađivanju entiteskih propisa.

S obzirom na to da se kasni u ispunjavanju kratkoročnih prioriteta, koji predstavljaju osnov za daljnji razvoj, može se očekivati i pomicanje rokova u ispunjavanju srednjoročnih prioriteta.

Situacija nije bolja ni kada je u pitanju oblast malih i srednjih preduzeća (SME):

- nije usklađen zakonski i institucionalni okvir za SME;
- potpisana je i u primjeni je Evropska povelja za mala preduzeća, ali zbog gore navedenoga država nije u mogućnosti dati poticaj bržem razvoju ovoga sektora;
- ne postoji državna strategija za razvoj srednjih i malih preduzeća, koja je trebala biti usvojena do juna 2008. godine na nivou Radne grupe za MSP. Radna grupa je tokom jula 2008. godine završila izradu teksta Strategije razvoja MSP-a u BiH 2009.–2011. i dostavila ga kabinetu ministra MVTEO-a kako bi ga zvanično uputio na razmatranje i usvajanje Vijeću ministara;
- prijedlog Zakona o malim i srednjim preduzećima po planu treba biti usvojen do kraja decembra 2008. godine.

6. Poljoprivreda, poljoprivredno-industrijski sektor i ribarstvo (čl. 95 i 96)

U dokumenta Evropsko partnerstvo sa BiH navodi se pet kratkoročnih i četiri srednjoročna prioriteta u oblasti poljoprivrede i poljoprivredno-industrijskog sektora. U Akcionom planu za njihovu provedbu bilo je predviđeno da se njihova realizacija omogući provođenjem 63 različite mjere kod kratkoročnih prioriteta i 36 različitih mjera kod srednjoročnih prioriteta. Vrlo malo je od predviđenih aktivnosti doista realizirano u zadatim vremenskim okvirima.

²⁰ 1) Stvoriti koherentan pravni i institucionalni okvir za mala i srednja preduzeća kako bi se na odgovarajući način provela Povelja o malim i srednjim preduzećima. 2) Usvojiti predloženu strategiju za cijelu zemlju o malim i srednjim preduzećima i osigurati minimum potrebnih uvjeta na državnom nivou kako bi se osigurala koherentna i koordinirana politika malih i srednjih preduzeća u cijeloj zemlji, uključujući državnu Agenciju za mala i srednja preduzeća i forum za dijalog i konsultacije sa malim i srednjim preduzećima. 3) Razviti sveobuhvatnu industrijsku politiku.

²¹ Srednjoročni prioriteti su: osigurati provedbu Povelje o malim i srednjim preduzećima i osigurati provedbu industrijske politike.

Dva su ključna prioriteta u oblasti poljoprivrede, u skladu s Evropskim partnerstvom: 1) usvajanje zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju, čime bi se osigurao adekvatan pravni okvir za provedbu politika poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja i na temelju toga sačinila sveobuhvatna poljoprivredna strategija na državnom nivou i 2) jačanje institucionalnog okvira za provođenje politika razvoja poljoprivrede i ruralnog razvoja. Pored toga, određeni broj prioriteta se veže za sigurnost hrane, ribarstvo, zaštitu zdravlja bilja i fitosanitarne mjere.

S tim u vezi učinjeno je slijedeće:

- usvojen je okvirni Zakon o poljoprivredni, prehrani i ruralnom razvoju;²²
- usvojeni su entitetski zakoni o poljoprivredi (u RS-u u julu 2006. godine, a u FBiH u novembru 2007.);
- uspostavljena je Radna grupa za poljoprivredu na ministarskom nivou;
- usvojen je državni Zakon o vinu, rakiji i drugim proizvodima od grožđa i vina (25. februara 2008.);
- Vijeće ministara je usvojilo Odluku o harmoniziranim registrima poljoprivrednih gazdinstava i klijenata u BiH te Odluku o uspostavljanju koordinacije u oblasti infrastrukture kvaliteta (12. decembra 2007.);
- izrađen je nacrt teksta pravilnika o upisu registara poljoprivrednih gazdinstava i klijenata u BiH, koji je usaglašen s navedenom odlukom Vijeća ministara, (FBiH je usvojila ovaj pravilnik,²³ a očekuje se usvajanje u RS-u i Brčko distriktu);
- usvojena je Odluka o uspostavljanju koordinacije u oblasti infrastrukture kvaliteta na nivou Vijeća ministara, 12. decembra 2007. (Službeni glasnik, 24/08);
- pojačane su aktivnosti na jačanju i osposobljavanju Sektora poljoprivrede, prehrane, šumarstva i ruralnog razvoja u okviru MVTEO-a, kao i u entitetskim ministarstvima za poljoprivredu.

U okviru navedenih prioriteta nije implementirano slijedeće:

- nije uspostavljeno državno ministarstvo poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja uslijed nedostatka političkog konsenzusa o ovom pitanju);
- nije usvojena državna strategija za oblast poljoprivrede jer nema političkog dogovora o ovom pitanju;
- nije usvojen strateški plan za harmonizaciju poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja 2008.-2010. godine;
- nije usvojen nacrt operativnog programa za poljoprivredu, prehranu i ruralni razvoj;

²² Ovaj zakon usvojen je tek 15. maja 2008. godine, premda je rok za njegovo usvajanje shodno Akcionom planu bio 6.8.2007. godine. Ovakva situacija evidentna je i kod realizacije svih drugih zadataka i aktivnosti koje su predviđene Akcionim planom.

²³ Objavljen u Službenim novinama FBiH, br. 42/08

- nisu doneseni brojni zakoni koji su predviđeni Akcionim planom (naprimjer o osiguranju kvaliteta voća i povrća, o osiguranju kvaliteta mesa i mesnih proizvoda, o kvalitetu mlijeka i mliječnih proizvoda, o osiguranju kvaliteta vina i alkoholnih pića, a kvalitetu organskih proizvoda, o animalnom otpadu itd.).

U odnosu na ostale prioritete u pojedinim poljoprivrednim područjima možemo utvrditi sljedeće:

a) U oblasti sigurnosti hrane:

- doneseno je provedbeno zakonodavstvo (pravilnici u devet područja) koje omogućava provođenje Zakona o sigurnosti hrane (označavanje pakovane hrane, označavanje nutritivnih vrijednosti, upotreba prehrambenih aditiva, upotreba boje u hrani, zaslađivača, ostalih prehrambenih aditiva, voćni sokovi i bezalkoholna pića, alkohol i alkoholna pića);
- u institucionalnom smislu je ojačana Agencija za sigurnost hrane, ubrzan je proces zapošljavanja službenika;
- na nivou Vijeća ministara utvrđen je Prijedlog zakon o genetički modificiranim organizmima. Vijeće ministara je zakon uputilo PSBiH na usvajanje;
- u toku je izrada pravilnika o službenoj kontroli;
- u toku je izrada pravilnika o uvjetima koje moraju ispunjavati ovlašteni ispitni laboratoriji koji obavljaju analizu hrane u svrhu službene kontrole;
- nije donesen akcioni plan za realizaciju Zakona o sigurnosti hrane.

b) U oblasti ribarstva:

- na temelju odluke CD 2008/156/EC BiH je stavljena na listu zemalja kojima je odobren izvoz ribljih proizvoda na tržište EU-a od 1. marta 2008. godine;
- izvršena je revizija objekata koji se bave uzgojem i preradom ribe i ribljih proizvoda s ciljem utvrđivanja objekata koji ispunjavaju standarde EU-a i dodjeljivanja izvoznog broja EU-a (reviziju je proveo Ured za veterinarstvo i još uvijek nije objavljen izvještaj).

c) U oblasti veterinarske politike:

- kadrovski je ojačan državni Ured za veterinarstvo;
- entitetsko zakonodavstvo je revidirano, ali nije u potpunosti usklađeno sa standardima EU-a;
- Ured je napravio Nacrt zakona o zaštiti i dobrobiti životinja, u skladu sa zakonodavstvom EU-a, koji je upućen MVTEO-u radi upućivanja u daljnju proceduru u Vijeću ministara. Zakon još uvijek nije usvojen;
- Institut za akreditaciju akreditirao je dva veterinarska dijagnostička laboratorija u skladu sa standardom ISO 17025;
- nije donesen državni zakon o veterinarstvu;

- nije donesena strategija za kontrolu bolesti životinja.

d) U oblasti fitosanitarne politike:

- na nivou Uprave BiH za zaštitu zdravlja bilja izrađen je spisak aktivnih materija koji obuhvata 60 aktivnih materija koje su u prometu na teritoriji BiH, a čiji promet je ograničen ili zabranjen u EU. Usvojen je na nivou Vijeća ministara 3. 6. 2008.;
- zaključen je Protokol o načinu odobravanja uvoza / tranzita (prijevoza) / izvoza pošiljke u fitosanitarnoj kontroli, sa nadležnim entitetskim upravama i upravom Brčko distrikta;
- Uprava za zaštitu zdravlja je učlanjena u EPPO organizacije u martu 2008. godine;
- pripremljeno je osam podzakonskih akata iz oblasti zaštite bilja i 14 podzakonskih akata iz oblasti sjemena i sadnog materijala, ali oni još uvijek nisu usvojeni;
- državna Uprava za zaštitu zdravlja nije operativna (proces odabira kadrova u ovoj državnoj službi je u toku).

7. Saradnja u oblasti carina (čl. 97) i poreza (čl. 98)

U dokumentu Evropsko partnerstvo sa BiH utvrđeno je osam kratkoročnih prioriteta²⁴ i dva srednjoročna, koji se tiču kontinuiranog približavanja zakonodavstvu EU-a i povećanja transparentnosti i razmjene informacija unutar regije i EU-a. Kada su u pitanju kratkoročni prioriteti, njihova implementacija podrazumijeva čak 57 aktivnosti i mjera, shodno Akcionom planu,²⁵ a za njihovu provedbu zadužen je veliki broj institucija na državnom i entitetskom nivou.

Od predviđenih aktivnosti, u ovoj oblasti (ni)je implementirano slijedeće:

- Vezano za predstojeće obaveze u svjetlu stupanja na snagu privremenog SSP-a, carinsko zakonodavstvo je usklađeno u segmentu carinskih tarifa sa carinskom nomenklaturom (Službeni glasnik, br. 07/08).
- Bosna i Hercegovina je ukinula mjeru carinskog evidentiranja od 1%, te počela s promjenom smanjenih carina na uvezenu robu porijeklom iz zemalja EU-a.

²⁴ 1. Dalje približiti carinsko i porezno zakonodavstvo i postupke *acquisu* i osigurati da tarifa BiH bude blagovremeno ažurirana na osnovu najnovije Kombinirane nomenklature. 2. Osigurati da pravni okvir za slobodne zone bude kompatibilan sa standardima EU-a i garantira adekvatan nadzor nad slobodnim zonama. 3. Osigurati propisnu provedbu pravila porijekla, uključujući i dijagonalnu kumulaciju. 4. Provesti pravila utvrđivanja carinske vrijednosti u skladu s međunarodnim standardima i praksama. 5. Ukinuti poreze čiji je učinak jednak carinskoj dažbini (carinske dažbine za obradu carinskih deklaracija). 6. Dalje poboljšati administrativni kapacitet za provedbu carinskog i poreznog zakonodavstva i boriti se protiv korupcije i prekograničnog kriminala i fiskalne utaje. 7. Dogovoriti se o stalnom modelu raspodjele prihoda od indirektnih poreza između države, entiteta i Distrikta Brčko. 8. Poštovati principe Kodeksa ponašanja za oporezivanje preduzeća, te osigurati da nove porezne mjere budu u skladu s tim principima.

²⁵ Realizacija srednjoročnih prioriteta planirana je implementacijom 16 aktivnosti.

- Uprava za indirektno oporezivanje (UIO) BiH kontinuirano vrši priprema u smislu osposobljavanja informacijskog sistema, kadrovske prilagodavanja i izvještavanja; raspolaže internim instrukcijama, uputstvima i aktima koji potpomažu pripremu UIO-a za izvršenje obaveza iz SSP-a.
- S potpisivanjem i stupanjem na snagu CEFTA-e došlo je do liberalizacije trgovine između država potpisnica, odnosno ukidanja carina na uvoz robe.
- U BiH postoji pet slobodnih carinskih zona, čiji je operativni nadzor u nadležnosti Sektora za carine UIO-a.
- Vezano za indirektno oporezivanje, UIO je u januaru 2008. godine uspostavio *Jedinstveni registar obveznika indirektnih poreza*, tako da se sada u okviru Sektora za poreze vrši registracija obveznika za PDV, zatim proizvođača akciznih proizvoda u BiH, te registracija za obavljanje vanjskotrgovinskog prometa i registracija međunarodne špedicije.
- Izmjene i dopune Pravilnika o primjeni Zakona o PDV-u stupile su na snagu 13. maja 2008. godine (Službeni glasnik, br. 35/08). Ovim izmjenama je omogućeno ubrzano vraćanje sredstava PDV-a selektivno samo izvoznicima.
- Upravni odbor UIO-a je donio Pravilnik o izračunavanju koeficijenta raspodjele prihoda s Jedinstvenog računa (Službeni glasnik, br. 62/08).
- Uprava za indirektno oporezivanje je postala članica Interevropske organizacije poreznih administracija (IOTA).
- Pristupilo se izradi novog zakona o akcizama jer je postojeći zahtijevao izmjene u više od 50 posto članova.
- Vezano za institucionalne kapacitete, u toku je izrada pravilnika o sistematizaciji i organizaciji UIO-a. Pravilnikom se predviđa uspostavljanje Odjeljenja za evropske integracije i međunarodnu saradnju i Odjeljenja za praćenje rizika i analize.
- U oblasti direktnih poreza FBiH je u decembru 2007. godine usvojila Zakon o porezu na dobit koji se primjenjuje od januara 2008 godine, a Zakon o porezu na dohodak i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima na snagu će stupiti 1. 1. 2009. godine. U RS-u je u septembru 2008. godine usvojen Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak kao i Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima.
- U julu 2008. godine je usvojen Zakon o Fiskalnom vijeću BiH, koje je počelo s radom početkom septembra.

8. Saradnja u oblasti zapošljavanja i socijalne politike (čl. 99)

U Evropskom partnerstvu su za oblast socijalne politike identificirana četiri kratkoročna²⁶ i jedan srednjoročni prioritet.²⁷ Akcionim planom predviđeno je da je vodeća odgovorna institucija za realizaciju aktivnosti / mjera u ovoj oblasti, kao i u oblasti obrazovanja, istraživanja i kulture Ministarstvo civilnih poslova. Ključna pitanja u ovoj oblasti su razvoj politika socijalne uključenosti i socijalne zaštite, mehanizmi socijalnog dijaloga te poboljšanje situacije osoba s onesposobljenjem, koja treba realizirati u 22 različite aktivnosti.

U odnosu na aktivnosti predviđene Akcionim planom u cilju implementacije navedenih prioritete urađeno (ni)je slijedeće:

a) Zapošljavanje

- U toku je izrada prijedloga strategije zapošljavanja na nivou države, entiteta i Brčko distrikta (BD) (u sklopu projekta CARDS - Reforma politike zapošljavanja i uspostavljanje informacijskog sistema tržišta rada).
- U toku je izrada prijedloga nacionalnog akcionog plana za zapošljavanje na nivou države, entiteta i BD-a (u sklopu projekta CARDS - Reforma politike zapošljavanja i uspostavljanje informacijskog sistema tržišta rada).
- Također je u toku konkursna procedura za nabavku IT opreme za MCP i agenciju za rad i zapošljavanje, te entitetske zavode i zavod BD-a (u sklopu projekta CARDS - Reforma politike zapošljavanja i uspostavljanje informacijskog sistema tržišta rada).
- Na nivou Vijeća ministara usvojen je Prijedlog plana mjera za smanjenje nezaposlenosti u BiH (26. 8. 2008.).

b) Socijalna politika

- Usvojena je državna Strategija o položaju Roma.
- Usvojena jedržavna Politika u oblasti invalidnosti 8. 5. 2008. godine (Službeni glasnik BiH, br. 22. 9. 2008).
- Ratificirana (revidirana) je Evropska socijalna povelja 16. 7. 2008. godine (Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori, br. 8/08, od 15. 9. 2008.).
- Vijeća ministara usvojilo je Odluku o formiranju Upravnog odbora za koordinaciju projekta Jačanje sistema socijalne zaštite i inkluzije djece u BiH.
- Usvojene su politike mentalnog zdravlja na entitetskom nivou i provedbeni akcioni planovi.

²⁶ Kratkoročni prioriteti odnose se na – razvijanje daljnje politike socijalne uključenosti i socijalne zaštite, razvijanje mehanizma socijalnog dijaloga, poboljšanje situacije osoba s onesposobljenjem i razvijanje adekvatne administrativne strukture i kapacitete na području zaštite potrošača i zdravlja.

²⁷ Srednjoročni prioritet vezan je za deinstucionalizaciju službi za mentalno zdravlje i osiguranje dovoljnih finansijskih sredstava za zaštitu mentalnog zdravlja.

- Nije ujednačena entitetska zakonska regulativa, realizacija prava iz socijalne zaštite zavisi o entitetu ili kantonu korisnika.
- Nema političkog dogovora o uspostavljanju usklađenog sistema socijalne sigurnosti jer je to isključivo u nadležnosti entiteta i kantona.
- Nisu uspostavljeni mehanizmi za inauguraciju socijalnog dijaloga.
- Radno zakonodavstvo nije usklađeno na entitetskom nivou.
- Nije osigurano učešće osoba u riziku od siromaštva u procesima donošenja odluka koje imaju utjecaja na njihov život.

c) Zdravstvene politike

- Uspostavljena je Konferencija ministara zdravstva.
- Usvojen je Strateški plan za razvoj sektora zdravstva 2008.–2013. na nivou Vijeća ministara.
- Ustanovljena je Radna grupa za harmonizaciju zakonske regulative u cilju usklađivanja pravnih propisa s *acquisom*.
- Ustanovljena je Radna grupa BiH za nacionalne zdravstvene račune koja je izradila izvještaje o njima.
- Usvojen je Zakon o lijekovima i medicinskim sredstvima (Službeni glasnik, br. 58/08).
- U RS-u je u junu 2008. godine usvojen Program suzbijanja zloupotrebe droga u RS-u 2008.–2012., Strategija u oblasti lijekova do 2012. te Akcioni plan za strategiju kontrole duhana i duhanskih proizvoda u RS-u 2008.–2012.

9. Obrazovanje i istraživanje (čl. 100)

Za oblast obrazovanja i istraživanja utvrđeno je pet kratkoročnih²⁸ i dva srednjoročna prioriteta.²⁹ Akcionim planom predviđen je veliki broj aktivnosti u cilju njihove realizacije, a odgovornost je data Ministarstvu civilnih poslova. Imajući u vidu navedeno, možemo zaključiti da do sada (ni)je implementirano slijedeće:

a) Mjere vezane za obrazovanje općenito

- Na nivou Vijeća ministara usvojena je dokument Strateški pravci razvoja obrazovanja u BiH s planom implementacije 2008.–2015.
- Ustanovljena je Konferencija ministara obrazovanja.

²⁸ Kratkoročni prioriteti. 1. Provesti državni Zakon o visokom obrazovanju čime se otvara prostor za provedbu glavnih komponenti Bolonjskog procesa i Lisabonske konvencije o priznavanju diploma. 2. Razriješiti rascjepkanost obrazovnog sistema, te preklapanje funkcija između različitih nivoa organizacije. 3. Preduzeti mjere na sprečavanju razdvajanja djece u školama po etničkom osnovu. 4. Ratificirati UNESCO-ovu Konvenciju o zaštiti i promociji raznolikosti kulturnog izražavanja. 5. Početi s kreiranjem integrirane politike istraživačkog rada.

²⁹ Srednjoročni prioriteti. 1. Poduzimanje mjera u cilju poboljšanja obrazovnog sistema na svim nivoima. 2. Promocija regionalne saradnje na polju visokog obrazovanja.

- Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta, Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja i Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje trebale su biti operativne od septembra 2008.
- Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju FBiH se u potpunosti ne primjenjuje u pojedinim kantonima.
- Usvojen je Zakon o stručnom obrazovanju i obuci koncem jula 2008. godine (Službeni glasnik, br. 63/08).
- Na nivou Vijeća ministara 24. jula 2008. godine usvojena Mapa puta i plan aktivnosti za uključivanje BiH u programe EU-a za cjeloživotno učenje i mladi u akciji do 2013. godine (Službeni glasnik, br. 74/08).
- Nisu provedene aktivnosti na sprečavanju etničkih podjela u školama, tzv. *dvije škole pod jednim krovom*, osim u Zeničko-dobojskom kantonu.

b) Aktivnosti na provedbi Zakona o visokom obrazovanju (12 mjera predviđeno Akcionim planom)

- Usvojen je set dokumenata kojima se omogućava primjena Bolonjskog procesa.
- Imenovan je vršilac dužnosti direktora Agencije za razvoj visokog obrazovanja.
- Na nivou Vijeća ministara donesena je odluka o priključivanju Evropskom registru za osiguranje kvaliteta visokog obrazovanja.
- Usklađivanje zakonskih propisa na entitetskom i kantonalnom nivou nje završeno do kraja aprila 2008. godine kako je bilo predviđeno.
- Nije osigurana sinhronizirana provedba zakonodavstva u cijeloj državi.

c) Istraživanja

- Nisu realizirane aktivnosti na izradi državne politike u sferi istraživanja.
- Formirana je radna grupa za izradu Strategije razvoja nauke.
- Zatražen je status pridružene članice Sedmog okvirnog programa za istraživanje.

10. Saradnja u oblasti kulture (čl. 101)

- Ratificirana je UNESCO-ova Konvencija za zaštitu nematerijalne kulturne baštine.
- Ratificirana je UNESCO-ova Konvencija o zaštiti i promociji različitosti kulturnog izražavanja.
- Na nivou Vijeća ministara usvojen je 25. 9. 2008. godine Zajednički programski dokument o poboljšanju kulturnog razumijevanja u BiH, između MCP-a i UNDP-a, UNICEF-a i UNESCO-a.
- Na nivou Vijeća ministara donesena je odluka o uspostavi državne Agencije za borbu protiv dopinga u sportu.

11. Saradnja u oblasti audiovizualnih usluga i medija (čl. 102) i informacijskog društva (103)

U dokumentu Evropsko partnerstvo sa BiH sadržana su tri kratkoročna³⁰ i tri srednjoročna prioriteta za oblast informacijskog društva, medija i audiovizualnih usluga, za čiju realizaciju je zaduženo Ministarstvo komunikacija i transporta.

a) U oblasti audiovizualnih usluga i medija ostvareno (ni)je sljedeće:

- usvojena su tri (od predviđena četiri) zakona koji reguliraju oblast javnog emitiranja (Zakon o Javnom radiotelevizijskom servisu BiH, Zakon o Javnom radiotelevizijskom servisu FBiH i Zakon o Javnom radiotelevizijskom servisu RS-a;
- na nivou Doma naroda PSBiH od 1. 9. 2008. usvojen je Prijedlog za pokretanje novog RTV kanala na hrvatskom jeziku u okviru RTV sistema BiH;
- usvojena je Strategija marketinškog djelovanja u okviru JRTVS-a BiH 2008.–2010.;
- u toku je uspostava Koordinacije javnih servisa;
- usvojen je Kodeks za emitiranje radijskoga i televizijskog programa 31. januara 2008. na nivou RAK-a, koji je usklađen s Evropskom konvencijom o prekograničnoj televiziji, te Direktivom EU-a o prekograničnoj televiziji;
- usvojena su pravila o dodjeli licenci pružaocima audiovizualnih medijskih usluga i osnivanje foruma digitalne zemaljske televizije (DTT).

b) U području informacijskih usluga (ni)je urađeno sljedeće:

- na nivou Vijeća ministara oformljuje se Sektor za održavanje i razvoj sistema e-vlada;
- izrađen je Pravilnik o funkcioniranju sistema e-vlada;
- ratificirana je Agenda Plus e-SEE za razvoj informacijskog društva u jugoistočnoj Evropi 2007.–2012.;
- nije usvojeno provedbeno zakonodavstvo za Zakon o e-potpisu;
- nije usvojeno zakonodavstvo za osnivanje državne Agencije za informacijsko društvo;
- nije doneseno zakonodavstvo o uslugama uvjetovanog pristupa;
- donesen je Zakon o Agenciji za identifikaciju dokumenata, evidenciju i razmjenu podataka.

³⁰ Usvojiti zakon o agenciji za informacijsko društvo i uspostaviti agenciju; provesti propise o telekomunikacijskim / elektronskim komunikacijama s ciljem potpune liberalizacije i konkurentnosti tržišta; uvesti potrebne garancije u pogledu konkurentnosti na tržištu; očuvati nezavisnost Regulatorne agencije za komunikacije; ojačati njezin administrativni kapacitet.

12. Saradnja u oblasti elektronskih komunikacija i informacijskih tehnologija (čl. 104)

U ovoj oblasti urađeno (ni)je sljedeće:

- zaključeno je 13 sporazuma o interkonekciji između novih i postojećih operatora;
- usvojena su pravila o prenosivosti broja i razdvajanju lokalne petlje u RAK-u u januaru, odnosno maju 2008., ali na nivou Vijeća ministara nije donesena odluka o vremenskom roku za njihovo provođenje;
- izvršena je dodjela licenci za usluge fiksne telefonije novim alternativnim operatorima, koji djeluju na području BiH, pored tri telekom operatora;
- nezavisnost RAK-a je ugrožena.

13. Saradnja u oblasti transportnih politika (čl. 106)

U oblasti transportne politike dokument Evropsko partnerstvo identifikira četiri kratkoročna i tri srednjoročna prioriteta. Kratkoročni prioriteti vezani su uglavnom za približavanje domaćeg zakonodavstvo *acquisu* u oblasti cestovnoga, željezničkog i zračnog saobraćaja.

U ovoj oblasti (ni)je implementirano sljedeće:

- nastavilo se s provedbom zahtjeva iz Memoranduma o razumijevanju o razvoju zajedničke regionalne transportne mreže jugoistočne Evrope, kao i u realizaciji ciljeva Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save;
- s predstavnicima zemalja iz regije u pripremi je *Five Year Multi Annual Plan 2009.–2013.*;
- u procesu usvajanja su dokumenti – *Transportna politika BiH, Transportna strategija BiH, Akcioni plan BiH.*

a) Cestovni sektor:

- usvojen je državni zakon o javnim putovima i zakonodavstvo o digitalnim tahografima;
- usvojen je zakon o osnovama sigurnosti prometa na cestama;
- u parlamentarnoj proceduri je Zakon o cestama BiH.

b) Željeznički sektor:

- usvojen je Zakon o željeznicama BiH i radi se na njegovoj primjeni;
- nije izvršena vertikalna integracija željezničkih kompanija;
- Regulatorni odbor za željeznice još uvijek nije operativan.

c) Zrakoplovni sektor:

- ratificiran je Sporazum i zajedničkom evropskom zračnom prostoru (ECAA);
- izrađen je akcioni plan za njegovu transpoziciju i provođenje;
- otpočelo je provođenje strategije upravljanja zračnim transportom;
- u parlamentarnoj proceduri je Nacrt zakona o civilnom zrakoplovstvu i Nacrt zakona o osnivanju društava za pružanje usluga u zračnoj plovidbi te Prijedlog zakona o agenciji za pružanje usluga u zrakoplovnoj plovidbi.

d) Politike unutarnjih plovni putova i pomorskog transporta:

- usvojena su pravila o vodenom transportu;
- izrađena je studija o tržištu i potrebama za unutarnjim vodenim transportom;
- izrađena je studija o međumodalnom transportu;
- nije potpisana Konvencija o sigurnosti života na moru;
- nije potpisan Međunarodni kodeks za sigurnost brodova i lučkih objekata;
- BiH nije potpisala Konvencije SOLAS ni Kodeks ISPS.

14. Saradnja u oblasti energije (čl. 107)

Navedenim članom određuje se da će saradnja biti usmjerena na pravne tekovine (*acquisa communautaire*) EU-a u ovoj oblasti, te da će se razvijati s ciljem postepene integracije BiH u evropska energetska tržišta. U dokumentu Evropsko partnerstvo sa BiH utvrđena su dva kratkoročna prioriteta u ovoj oblasti: 1) Ispuniti obaveze koje proizlaze iz Ugovora o energetske zajednici od 1. jula 2007. godine u pogledu potpune provedbe *acquisa* o unutarnjem tržištu gasa i električne energije, te prekogranične razmjene električne energije; 2) Izraditi i usvojiti sveobuhvatnu energetske strategiju, za čiju provedbu je nadležno Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa.

U Akcionom planu ovi prioriteta nisu dalje operacionalizirani, međutim, analizirajući napredak u energetske sektoru, moguće je utvrditi slijedeće:

- Vezano za prioritet br. 1, radi se o implementaciji EU direktive o zajedničkim pravilima funkcioniranja internog tržišta električne energije, Direktive 2003/54 i internom tržištu gasa, Direktive 2003/55, te Uredbi o prekograničnoj razmjeni. U oblasti električne energije su aktivnosti uglavnom implementirane, dok u oblasti gasa još uvijek nema nikakvih pomaka, premda je oformljen ekspertni tim pri MoFTER-u za implementaciju Direktive 55, odnosno izradu zakona o gasu.
- Sveobuhvatna energetske strategija nije izrađena, mada je u martu 2008. godine završena Studija o energetske sektoru, koja je trebala biti osnov za izradu strategije zbog nepostojanja političke suglasnosti.³¹

³¹ Nedavno potpisani sporazum o načelima energetske politike između predsjedavajućeg Vijeća ministara i entitetskih premijera predviđa da se prvo sačine entitetske strategije, pa onda državna.

U odnosu na implementaciju srednjoročnih prioriteta:³²

- Nema pomaka u osiguravanju konsolidiranog sistema regulacije električne energije i gasa.
- U vezi s reformom energetske komunalnih službi i provođenja akcionih planova u toku je implementacija akcionih planova za reformu sektora električne energije. U RS-u je napravljeno razdvajanje proizvodnje od distribucije te urađen program zaštite socijalno ugroženih potrošača, što u FBiH nije učinjeno iako je to jedan od zahtjeva energetske zajednice.
- Nije usvojen zakon o gasu na državnom nivou (RS je u septembru 2007. godine donijela Zakon o gasu).

15. Saradnja u oblasti okoliša (čl. 109)

U dokumentu Evropsko partnerstvo sa BiH utvrđena je pet kratkoročnih i tri srednjoročna prioriteta u oblasti okoliša,³³ za čije provođenje je vodeća odgovorna institucija Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa. Od aktivnosti / mjera predviđenih Akcionim planom nijedna nije u potpunosti realizirana:

- nije usvojen Zakon o zaštiti okoliša, što je bio prvi prioritet;
- nije uspostavljena državna agencija za okoliš;
- nije ratificirana ESPOO konvencija;
- administrativni kapaciteti u okviru ministarstva nadležnog za provođenje aktivnosti iz Akcionog plana su oslabljeni, a nije formirana državna agencija koja bi te poslove preuzela.

Određeni pomaci napravljeni su u realizaciji srednjoročnih prioriteta vezanih za usklađivanje s *acquisom* u vezi s upravljanjem otpadom (osnovane su regionalne sanitarne deponije, zatvorene deponije čiji status nije mogao biti potvrđen; usvojeni provedbeni propisi o otpadu koji nije moguće odlagati na deponijama, npr. medicinski); kvalitetom vode (osnovana je Agencija za vode u FBiH, u RS-u je osnivanje u toku; otpočelo je provođenje Okvirne direktive o vodama. Međutim, nije usvojeno provedbeno zakonodavstvo za implementaciju zakona o vodama i sl.), zaštitom prirode (urađen je nacrt strategije i akcionog plana za biodiverzitet, ratificirana je Konvencija o očuvanju

³² To su: 1) Osigurati konsolidiran sistem regulacije električne energije i gasa, koji će biti u mogućnosti da uključi druge energetske sektore, u skladu s Ugovorom o energetske zajednici, te paralelno s tim osigurati rješavanje pitanja vezanih za socijalno ugrožene potrošače. 2) Ubrzati reformu energetske komunalnih službi, posebno sektora električne energije i gasa, provesti entitetske akcione planove za restrukturiranje sektora električne energije, izraditi i provesti prateće planove u pogledu reforme sektora ugljena, ustanoviti operatere sistema prijenosa i sistema distribucije u sektoru gasa, te razviti unutarnje tržište gasa.

³³ Usvojiti državni zakon o okolišu kako bi se stvorio okvir za harmoniziranu zaštitu okoliša u cijeloj zemlji; - nastaviti provedbu zakonodavstva o procjeni utjecaja na okoliš; - ratificirati i početi provedbu relevantnih međunarodnih konvencija, uključujući Konvenciju iz Aarhusa i Espoo konvenciju; - uspostaviti državnu agenciju za okoliš i osigurati njeno propisno funkcioniranje; - dalje jačati administrativni kapacitet institucija koje se bave okolišem, posebno na državnom nivou te poboljšati komunikaciju i koordinaciju između tih institucija.

evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa), kontrolom industrijskog zagađenja i upravljanja rizikom (provodi se transpozicija Direktive o integriranom sprečavanju i kontroli zagađenja, doneseno je provedbeno zakonodavstvo o uspostavi registra zagađivača i materija koje zagađuju); u pogledu hemikalija, genetski modificiranih organizama i buke nije bilo napretka.

- Ratificiran je Protokol iz Kyota (22. 4. 2008.); proces ratifikacije Aarhuske i Bernske konvencije te CITES konvencije je još uvijek u proceduri; ispunjavaju se obaveze predviđene Bečkom konvencijom i Montrealskim protokolom za zaštitu ozonskog omotača. Radna grupa za izradu zakona o okolišu trebala je do 31. 10. 2008. godine završiti njegovu izradu; s potpisivanjem projekta "Upravljanje Neretvom i Trebišnjicom" (9. 9. 2008.) otpočeo je proces njegove primjene.

16. Saradnja u oblasti javne uprave (čl. 111)

Dokument Evropsko partnerstvo sa BiH među ključne prioritete ubraja i reformu javne uprave iz 2006. godine s ciljem da "ministarstva i institucije na državnom nivou budu adekvatno finansirani, operativni i propisno opremljeni, posebno u pogledu prostorija i osoblja". S tim u vezi definirani su sljedeći kratkoročni prioriteti:

- Uredu koordinatora za reformu javne uprave osigurati neophodne ljudske i materijalne resurse;
- dalje unaprijediti procedure za zapošljavanje zasnovane na kriterijima objektivnosti, kvalitete, transparentnosti;
- uskladiti zakone o državnoj službi;
- dovršiti spajanje državnog i entitetskih ombudsmena i osigurati rad Ureda ombudsmena na državnom nivou.

Srednjoročni prioritet: provesti reformu javne uprave i njenu održivost, te povećati kapacitete za njeno postupno usklađivanje s *acquisom*.

Realizacija navedenih prioriteta prema Akcionom planu operacionalizirana je kroz 12 (+4) različite aktivnosti.

U ovoj oblasti (ni)je implementirano sljedeće:

- Fond za reformu javne uprave je postao operativan (nakon usvajanja Poslovnika o radu Upravnog odbora Fonda). Do sada su za finansiranje putem Fonda prihvaćena dva projektna prijedloga, te na osnovu njih i dva projektna zadatka iz oblasti institucionalne komunikacije (uspostava mreže info polica i obuka službenika za informiranje).
- Vijeće ministara BiH je u cilju stvaranja uvjeta za kadrovsko jačanje i unapređenje rada Ureda koordinatora za reformu javne uprave 24. aprila 2008. godine donijelo Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutaršnjoj organizaciji i sistematizaciji Ureda predsjedavajućeg VMBiH. Izmjenama i dopunama Pravilnika o unutaršnjoj organizaciji i sistematizaciji predviđeno je 15 novih radnih mjesta. U skladu s izmijenjenim pravilnikom Ured koordinatora je pokrenuo proceduru za prijem novih zaposlenika i državnih službenika.

Procedura je u toku.

- U periodu od septembra 2007. do juna 2008. godine Agencija za državnu službu je po osnovu konkursa postavila 278 državnih službenika, dok je u istom periodu razriješeno, bilo zbog napuštanja državne službe ili zbog penzionisanja, ukupno 50 državnih službenika. Rokovi prijema su znatno skraćeni i iznose oko šest mjeseci.
- Na nivou FBiH usvojena je 2. 8. 2008. godine izmjena Uredbe o Sekretarijatu FBiH i Uredba o Glavnom uredu FBiH (Službene novine, br. 52/2008).
- Vlada RS-a je 18. 7. 2008. godine donijela zakone iz oblasti javne uprave: Zakon o Vladi, Zakon o državnim službenicima i Zakon o državnoj upravi.
- Krajem 2008, sa velikim zakašnjenjem imenovani su ombudsmeni na državnom nivou, kako je predviđeno Zakonom o Ombudsmenu za ljudska prava BiH, a kojim se predviđeno spajanje tri institucije ombudsmana.

c) Nivo ispunjenja Akcionog plana

Iz navedenoga proizlazi opći zaključak da je nivo ispunjavanja obaveza predviđenih Akcionim planom nezadovoljavajući usprkos evidentnim razlikama u ispunjavanju zacrtanih zadataka u pojedinim oblastima označenim kao politike saradnje. Razlozi ovakvog stanja su brojni i kreću se od političkih (kada oko pojedinih pitanja ne postoji politička ili međuentitetska saglasnost, kao što je to npr. slučaj s popisom stanovništva, politikom u oblasti energetske sektora itd.), materijalnih (nepostojeći ili nedovoljno razvijeni institucionalni mehanizmi neophodni za provođenje pojedinih aktivnosti i mjera) do razloga vezanih za *kulturu nesaradnje* između relevantnih ministarstava i institucija na svim nivoima i njihovoj nedovoljnoj koordiniranosti, što ima direktan utjecaj na pomicanje i probijanje zadatih rokova, a što opet nema samo kratkoročne posljedice, nego se odražava na cjelokupni proces uzrokujući, najčešće, automatsko pomicanje i kašnjenje u ispunjavanju i srednjoročnih prioriteta.

d) Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga

U periodu od 1. 1. 2008. do 30. 6. 2008. godine Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je 12 zakona koji su na određeni način povezani s evropskim integracijama. Od tih 12 zakona samo su četiri vezana za politike saradnje: Zakon o vinu, rakiji i drugim proizvodima od grožđa, Zakon o lijekovima i medicinskim sredstvima, Zakon o poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju i Zakon o Agenciji za identifikacijska dokumenta, evidenciju i razmjenu podataka BiH. Kao što slijedi iz navedene analize, a što je evidentno i u Izvještaju Komisije evropskih zajednica o napretku naše zemlje ka EU-u u 2008. godini, veliki broj obaveza koje su u nadležnosti PSBiH (zakoni, strategije, akcioni planovi i sl.) nije ispunjen.³⁴ Tako npr. PSBiH nije uspio postići saglasnost o imenovanju ombudsmena za ljudska prava, nije uspostavljeno Ekonomsko-socijalno vijeće ni usvojeno neophodno zakonodavstvo s ciljem provedbe popisa stanovništva itd.

U parlamentarnoj proceduri se još uvijek nalaze slijedeći zakoni: Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o carinskoj tarifi BiH, Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama sigurnosti saobraćaja na putovima u BiH, Prijedlog zakona o zaštiti domaće proizvodnje unutar sporazuma CEFTA, Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o sportu, Prijedlog zakona o genetički modificiranim organizmima, Prijedlog zakona o agenciji za razvoj informacijskog društva, Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti ljudskih prava nacionalnih manjina, Prijedlog zakona o fiskalnim kasama,

e) Ustavni osnov i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

Analizirajući odnos između ustavnih rješenja i legislative na entitetskom, kantonalnom i općinskom nivou vlasti za oblast politike saradnje, karakteristično je slijedeće: u najvećem broju Sporazumom preciziranih politika saradnje ingerencije i ovlasti države nisu predviđene, nego je i legislativna i izvršna odgovornost na nivoima entiteta, odnosno razuđena je između entiteta i kantona u FBiH (npr. poljoprivreda, socijalna politika, obrazovanje i istraživanje, kultura, audiovizualne usluge i informacijsko društvo, telekomunikacije itd.); u pojedinim oblastima, postizanjem političkog dogovora i međuentitetskim usaglašavanjem, kreirane su odgovarajuće institucije na državnom nivou kojima su dodijeljeni određeni zadaci vezani za koordinaciju i implementaciju politika saradnje (npr. Državna agencija za statistiku, RAK, Fiskalno vijeće). Premda je reformu Ustava BiH EK delegirala kao najznačajnije pitanje u procesu pristupanja EU-u, treba naglasiti činjenicu da se ono može smatrati irelevantnim kada su u pitanju politike saradnje i realizacija prioriteta Evropskog partnerstva. Naime, usaglašavanje na entitetskom nivou, usklađivanje i harmonizacija entitetskih zakonodavstva u pojedinim oblastima (kao i zakonodavstva na nižim nivoima) s *acquisom* i provođenje ostalih predviđenih mjera i aktivnosti bilo bi moguće uz veći stepen političke volje da se postigne konsenzus o pitanjima koja su od suštinske važnosti u procesu pristupanja EU-u, i bez provođenja reforme Ustava, o kojoj među političkim subjektima ne postoji ni minimum saglasnosti (budući da

³⁴ Komparacije radi navest ćemo podatak iz izvještaja CCI-ja gdje se spominje podatak da je u istom periodu Sabor RH usvojio ukupno 108 zakona, od kojih čak 72 tzv. evropska zakona.

Prijedlog zakona o maloljetnim počiniocima krivičnih djela i krivičnopravnoj zaštiti djece i maloljetnika, Prijedlog zakona o zaštiti i dobrobiti životinja, Prijedlog zakona o zrakoplovstvu, Prijedlog zakona o Agenciji za pružanje usluga u zračnoj plovidbi.

Očigledno je da je parlamentarni proces jako spor – uslijed nedovoljne koordinacije između dva parlamentarna doma, ali i slabe koordinacije i stepena usaglašenosti između Vijeća ministara i PSBiH, dok se suština problema, zapravo, ogleda u činjenici da su bh. vlasti, čini se, samo deklarativno zainteresirane za ubrzan proces integracije u EU.

prenošenje ustavnih ovlaštenja s entiteta na državni nivo nije uvijek ključ za rješenje problema, nego istinska želja da se učine promjene suštinske, a ne kozmetičke (prirode). Ovo bi značilo, naprimjer, ulaganje više zajedničkih napora u radu odgovornoga Koordinacijskog odbora za ekonomski razvoj i evropske integracije, koji je ustanovljen u cilju usaglašavanja državnih i entitetskih programa rada.

f) Komentar

Na osnovu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju potrebno je uspostaviti nove strukture, odnosno zajednička tijela na relaciji Bosna i Hercegovina – Evropska unija. Radi se o sljedećim strukturama: Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje, Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje, Odbor za stabilizaciju i pridruživanje, te sedam (7) pododbora za stabilizaciju i pridruživanje: trgovinu, industriju, carine, poreze i saradnju s drugim zemljama kandidatima; poljoprivredu, sigurnost hrane i ribarstvo; unutrašnje tržište i konkurenciju; ekonomska i fiskalna pitanja i statistiku; pravosuđe i unutrašnje poslove; inovacije, tehnološki razvoj i socijalnu politiku te transport. Iz navedenoga je očigledno da je od sedam pododbora za stabilizaciju i pridruživanje čak šest vezano za oblast politike saradnje. Ukoliko bi ova tijela zaživjela i postala operativna i funkcionalna, moglo bi se pretpostaviti da bi se poboljšale mogućnosti BiH u ispunjavanju obaveza u skladu s prioritetima iz Evropskog partnerstva.

GLAVA IX. FINANSIJSKA SARADNJA

Poglavlje IV. iz Glave V. – Tekuća plaćanja i kretanje kapitala (čl. 60–62) i

Glava IX. – Finansijska saradnja (čl. 112–114 SSP-a)

a) Obaveze Bosne i Hercegovine iz SSP-a (tačke 1–8 u Glavi V.)

Bosna i Hercegovina će odobravati sva plaćanja i transfere na tekući račun bilansa plaćanja između Zajednice i BiH u slobodnoj konvertibilnoj valuti i u skladu s odredbama člana VIII. Statuta Međunarodnoga monetarnog fonda.

Osigurat će slobodno kretanje kapitala u vezi s direktnim ulaganjima u društva koja su osnovana u skladu sa zakonima zemlje domaćina i s ulaganjima koja su obavljena u skladu s odredbama iz Poglavlja II. Glave V., kao i likvidaciju ili povrat tih ulaganja i bilo kakve dobiti nastale na osnovu njih.

Osigurat će slobodno kretanje kapitala u vezi s potraživanjima koja se odnose na komercijalne transakcije ili pružanje usluga u kojima učestvuje osoba koja ima prebivalište u jednoj od strana, kao i u vezi s finansijskim zajmovima i kreditima s rokom dospjeća dužim od jedne godine.

b) Prioriteti Evropskog partnerstva

Kratkoročni prioriteti

Ključni prioriteti

- Postići znatan napredak u stvaranju jedinstvenoga ekonomskog prostora u Bosni i Hercegovini koji podržava slobodno kretanje roba, kapitala, usluga i osoba.

Ekonomski zahtjevi

- Slobodno kretanje kapitala: učiniti daljnji napredak u pravcu eliminacije ograničenja na transfere kapitala izvan zemlje.

Srednjoročni prioriteti

Ekonomski kriteriji

- Nastaviti reforme u području registracije imovine, provedbe ugovora, procedura bankrota, registracije, oporezivanja i

Odobrit će, potpunom i ekspeditivnom primjenom svojih postojećih propisa i procedura, kupovinu nekretnina u BiH državljanima država članica EU-a.

Neće uvoditi nikakva nova ograničenja na kretanje kapitala i tekuća plaćanja između osoba s prebivalištem u Zajednici i Bosni i Hercegovini i neće dodatno ograničavati postojeća rješenja; kada u izuzetnim okolnostima kretanje kapitala između Zajednice i BiH uzrokuje ili prijeti da uzrokuje ozbiljne teškoće u funkcioniranju politike deviznog kursa ili monetarne politike u BiH, Bosna i Hercegovina može preduzeti zaštitne mjere u pogledu kretanja kapitala između Zajednice i BiH tokom perioda od najviše šest mjeseci, ako su takve mjere neophodne, a ne dovodeći u pitanje odredbe članova 60 i 61 SSP-a.

Kontinuirano će preduzimati mjere koje omogućavaju stvaranje potrebnih uvjeta za daljnju postepenu primjenu pravila Zajednice o slobodnom kretanju kapitala.

U periodu od šest godina po stupanju SSP-a na snagu postepeno će prilagođavati svoje zakonodavstvo u vezi sa sticanjem nekretnina u Bosni i Hercegovini kako bi državljanima država članica EU-a osigurala isti tretman kao i svojim.

Od pete godine od stupanja na snagu ovog sporazuma BiH će osigurati slobodno kretanje kapitala u vezi s portfelj ulaganjima i finansijskim zajmovima i kreditima s rokom dospijeca kraćim od jedne godine.

Finansijska saradnja

Finansijska pomoć Bosni i Hercegovini – u obliku grantova i zajmova Zajednice – bit će uvjetovana napretkom u zadovoljavanju političkih kriterija iz Kopenhagena, a posebno napretkom u ispunjavanju konkretnih prioriteta Evropskog partnerstva, a posebno u pogledu obaveze primaoca da provede demokratske, ekonomske i institucionalne

licenciranja biznisa, kako bi se unaprijedilo poslovno okruženje i promoviralo poduzetništvo.

Finansijska kontrola

1. Razviti procedure i administrativne kapacitete kako bi se osigurala efikasna zaštita finansijskih interesa EU-a.
2. U pitanju pružanja finansijske pomoći posebni uvjeti bit će navedeni u pojedinačnim godišnjim programima. U svrhu realizacije finansijske pomoći Zajednica i Bosna i Hercegovina potpisat će sporazum o finansiranju.

reforme; BiH treba omogućiti slijedeće:

Osigurati da pomoć koja se dodjeljuje Bosni i Hercegovini bude namijenjena za zadovoljavanje utvrđenih potreba, dogovorenih prioriteta i odražava sposobnost apsorpcije i, po potrebi, isplate i primjene preduzetih mjera za reformu i restrukturiranje privrede. Za procjenu ispunjenja obaveza BiH relevantan je napredak ostvaren u svim ostalim poglavljima SSP-a.

Kako bi se omogućilo optimalno korištenje raspoloživih sredstava, treba osigurati da doprinosi Zajednice budu ostvareni u tijesnoj koordinaciji s doprinosima iz drugih izvora, poput doprinosa iz država članica, drugih zemalja i međunarodnih finansijskih institucija. U tu svrhu treba redovno razmjenjivati informacije o svim izvorima pomoći.

c) Nivo ispunjenja Akcionog plana

Nije bilo značajnih promjena u području kretanja kapitala. Bosna i Hercegovina nastavlja primjenjivati relativno liberalna pravila o tokovima kapitala prema unutra. Ali nisu poduzeti nikakvi koraci prema otklanjanju postojećih ograničenja transakcija prema vani od rezidentnih i nerezidentnih pojedinaca. I dalje ostaju određena ograničenja vezana za posjedovanje stranih računa kod rezidentnih subjekata. Potrebno je osigurati da zakonodavstvo koje se tiče poslovanja s devizama bude usklađeno u cijeloj državi sa zakonodavstvom EU-a.

Ograničenja na direktne strane investicije primjenjuju se samo na sektore naoružanja i medija, gdje je udio stranog kapitala ograničen na 49 posto. Liberalizirani su transferi i repatrijacija profita i doznaka, kao i transferi deviza koje obavljaju domaće i strane kompanije. Zakon o Centralnoj banci BiH predviđa da vlasti ne smiju postavljati nikakva ograničenja na uplate ili međunarodne transakcije, osim ako je to neophodno u svjetlu mogućih međunarodnih obaveza.

Sveukupno gledano, potrebne su dodatne zakonodavne inicijative u pitanju kretanja kapitala, kako bi se zakonski okvir uskladio s *acquisom*, osiguralo usklađivanje u cijeloj državi i postigla puna liberalizacija.

d) Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga

U vezi s mjerama usmjerenim na eliminaciju ograničenja slobodnom kretanju kapitala nema zakonskih prijedloga u proceduri. Akcioni plan za realizaciju prioriteta iz Evropskog partnerstva u periodu 2008.-2012. ne predviđa zakonodavne aktivnosti iz ove oblasti SSP-a. U akcionom planu za implementaciju SSP-a predviđeno je da Ministarstvo finansija i trezora BiH obavi dodatne konsultacije s entitetskim ministarstvima finansija o eventualnim zakonskim prijedlozima koje bi trebalo usvojiti s ciljem ispunjavanja ovih prioriteta.

U pitanju sticanja prava vlasništva nad nekretninama zakon o stvarnim pravima FBiH, čijim će stupanjem na snagu biti stavljan van snage sporni Zakon o svojinsko-pravnim odnosima, kako je već spomenuto, nalazi se u parlamentarnoj proceduri.

U vezi s finansijskom saradnjom, s obzirom na to da je oslobađanje sredstava iz IPA fondova uvjetovano izmjenama Zakona o PDV-u, Vijeće ministara BiH je 6. novembra 2008., na tematskoj sjednici u Banjoj Luci, utvrdilo Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakonu o porezu na dodanu vrijednost i dostavilo ga na razmatranje po hitnom postupku Parlamentarnoj skupštini BiH. Usvajanjem spomenutih izmjena u Domu naroda PSBiH 4. decembra 2008. okončana je parlamentarna procedura. Izmjene će stupiti na snagu s danom objavljivanja u Službenom glasniku BiH, što se očekuje tokom decembra 2008. Izmjenama i dopunama Zakona je utvrđeno da se snabdijevanje dobrima i uslugama u okviru projekata koji se finansiraju iz *Instrumenta pretpristupne pomoći* (IPA fond) oslobađaju od plaćanja PDV-a, čime se omogućava provedba projekata u okviru IPA-e.

e) Ustavni osnov i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

Ustavni temelj za donošenje zakonskih rješenja u oblasti slobodnog kretanja kapitala sadržan je u odredbama stava 4 člana I. Ustava BiH, koji navodi da Bosna i Hercegovina i entiteti neće ometati punu slobodu kretanja osoba, robe, usluga i kapitala širom BiH.

f) Komentar

U pogledu daljnjeg napretka u eliminaciji ograničenja vanjskih transfera kapitala Ministarstvo finansija i trezora BiH određeno je kao vodeća odgovorna institucija; mjesec februar 2010. godine utvrđen je kao vremenski rok za ostvarivanje ovog cilja. Ministarstvo finansija i trezora treba obaviti dodatne konsultacije s entitetskim ministarstvima finansija u vezi s ostvarivanjem ovog cilja.

Ministarstvo finansija RS-a smatra da je Zakonom o deviznom poslovanju RS-a, tačnije, članovima koji definiraju izlazne transfere kapitala ovaj dio liberalno utvrđen i da ga treba uređivati onako kako je definirano parafiranim Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, odnosno u terminima kako je SSP-om predviđeno.

Što se tiče pretpristupne finansijske pomoći, *Višegodišnji indikativni planski dokument za 2008.–2010. godinu (MIPD)* za Bosnu i Hercegovinu usvojen je u septembru 2008. godine. Evropska unija je BiH dodijelila ukupno 74,8 miliona eura u okviru programa *Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA)*. Glavna područja kojima je pomoć namijenjena su – jačanje vladavine prava i struktura javne uprave, ekonomski i socijalni razvoj te demokratska stabilizacija, uključujući i podršku civilnom društvu. Prvi dio Nacionalnoga akcionog plana, u iznosu od 12,5 miliona eura, usvojen je 9. oktobra 2008. i pokriva pet projekata koji su naznačeni kao najvažniji politički projekti ili projekti koji zahtijevaju kontinuirano finansiranje sredstvima EK-a. Evropska komisija je 5. decembra 2008. usvojila i drugi dio Nacionalnog programa za BiH unutar *Instrumenta pretpristupne pomoći*, koji se sastoji od 21 projekta za podršku procesima političkih i ekonomskih reformi u BiH kao i usklađivanje sa standardima Evropske unije. Ostali donatori i BiH će osigurati sufinansiranje za 16 od ukupno 21 projekta. Doprinos Zajednice unutar IPA fondova predstavlja 70 posto ukupnog budžeta za ovaj program. Rezultat poboljšane donatorske koordinacije je izvršena podjela rada u određenim područjima u kojima zemlje članice EU-a ili drugi donatori već realiziraju projekte koji bi u drugim prilikama bili razmatrani za finansiranje.

Preostala sredstva programa pomoći CARDS kao pomoć u okviru IPA-e implementira Delegacija Evropske komisije u Sarajevu. Decentralizirano upravljanje sredstvima pomoći je srednjoročni cilj za BiH. Pripreme za uvođenje decentralizirane implementacije su u toku.

Nacionalni fond i Centralna jedinica za finansiranje i ugovaranje (CFCU) u Ministarstvu finansija i trezora BiH djelimično su kadrovski popunjeni, a u toku je njihovo daljnje popunjavanje. S aspekta razvijanja procedura i administrativnih kapaciteta, kako bi se osigurala efikasna zaštita finansijskih interesa EU-a, jednako je važna i uspostava i unapređenje unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru, uključujući finansijsko upravljanje i kontrolu, funkcionalno nezavisnu unutrašnju reviziju te nezavisne sisteme vanjske revizije u Bosni i Hercegovini.³⁵ Izmjene i dopune Zakona o PDV-u, kojima se projekti finansijske pomoći Evropske unije Bosni i Hercegovini putem IPA fondova oslobađaju od plaćanja PDV-a, usvojene su u Predstavničkom domu PSBiH 4. decembra 2008. Stupanje na snagu ovih izmjena i dopuna Zakona o PDV-u omogućit će finansiranje oko 70 projekata sredstvima EU-a u skladu s ranije potpisanim sporazumima.

U januaru 2007. godine stupio je na snagu i *Okvirni sporazum o općim principima učešća Bosne i Hercegovine u programima Zajednice*. Do kraja novembra 2008. nije zaključen nijedan memorandum o razumijevanju za učešće u posebnim programima Zajednice.

³⁵ Za više detalja o napretku u ovim oblastima vidjeti komentar koji se odnosi na Glavu VIII. - Politike saradnje – u dijelu koji se odnosi na član 90 SSP-a: Saradnja u oblasti revizije i finansijske kontrole.

GLAVA X. INSTITUCIONALNE, OPĆE I ZAVRŠNE ODREDBE

(čl. 115–135 SSP-a / čl. 40–52 Privremenog sporazuma)

Obaveze BiH iz SSP-a i Privremenog sporazuma

S obzirom na to da Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju treba potpisati i ratificirati svih 27 država članica EU-a, Evropski parlament i Parlamentarna skupštine BiH, što je proces koji traje dvije-tri godine, paralelno sa SSP-om je potpisan prijelazni, odnosno *Privremeni sporazum*, kojim se u *Glavi X.* uspostavlja institucionalni okvir komunikacije.

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (čl. 115–122) predviđeno je osnivanje:

- Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje
- Odbora za stabilizaciju i pridruživanje
- Pododbora za stabilizaciju i pridruživanje i
- Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje

Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje sastoji se od predstavnika Evropskog vijeća i Evropske komisije, s jedne strane, i članova Vijeća ministara BiH, s druge. Njegova je uloga da nadzire primjenu i provođenje SSP-a i razmatra sva važna pitanja koja proističu iz njega, kao i druga pitanja od zajedničkog interesa. Ono se sastaje na odgovarajućem nivou u redovnim vremenskim razmacima i kada to okolnosti zahtijevaju. Vijeće donosi odluke koje su obavezujuće za obje strane. U radu Vijeća može učestvovati u svojstvu posmatrača Evropska investicijska banka u vezi s pitanjima koje se nje tiču.

Vijeću u radu pomaže **Odbor za stabilizaciju i pridruživanje** koji se sastoji od predstavnika Evropskog vijeća i Evropske komisije, kao i predstavnika Vijeća ministara BiH. Vijeće za stabilizaciju i pridruživanju može Odboru delegirati bilo koje od svojih ovlaštenja. Odbor osniva **pododbore** koji se bave sektorskim pitanjima iz SSP-a. Predviđeno je osnivanje sedam pododbora.

Parlamentarni odbora za stabilizaciju i pridruživanje predstavlja forum sastavljen od

članova Evropskog parlamenta i Parlamentarne skupštine BiH. Oni se sastaju u vremenskim razmacima koje sami utvrde.

Vijeće, Odbor i Parlamentarni odbor formirat će se nakon stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Privremenim sporazumom (čl. 40–48) osniva se **Privremeni odbor** koji će nadzirati primjenu i provođenje ovog sporazuma. Privremeni odbor se formira od predstavnika Zajednice, s jedne, i predstavnika BiH, s druge strane. On ima ovlaštenje da donosi odluke u okviru ovog sporazuma koje su obavezujuće za strane. Također usvaja poslovnik o radu i osniva pododbore. Privremeni odbor će biti operativan do ratifikacije Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i osnivanja ovdje spomenutih zajedničkih tijela.

Privremeni odbor sa pododborima treba biti osnovni mehanizam koordinacije u procesu praćenja provođenja Sporazuma na tehničkom, odnosno ekspertnom nivou. Politička koordinacija vršit će se putem Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje i Parlamentarnog odbora, koji se formiraju nakon stupanja na snagu SSP-a.

Čl. 45 (član 122 SSP-a)

U okviru ovog sporazuma svaka strana se obavezuje osigurati da fizička i pravna lica druge strane imaju pristup, bez diskriminacije u odnosu na vlastite državljane, nadležnim sudovima i upravnim organima strana radi zaštite svojih ličnih i imovinskih prava.

Čl. 47 (čl. 124 SSP-a)

U oblastima koje su obuhvaćene ovim sporazumom i ne dovodeći u pitanje posebne odredbe koje on sadrži – rješenja koja BiH primijeni u odnosu na Zajednicu ne smiju dovesti ni do kakve diskriminacije između država članica, njihovih državljana, preduzeća ili firmi.

Provođenje Privremenog sporazuma

Vijeće ministara BiH je na osnovu zaključaka donesenih na tematskim sjednicama posvećenim evropskim integracijama od 3. jula i 25. septembra 2008. godine započelo proces formiranja Privremenog odbora i pododbora u dijelu koji se odnosi na predstavnike tih tijela iz BiH.

Početkom oktobra imenovana su 22 predstavnika iz različitih institucija (s državnoga i entitetskog nivoa) Bosne i Hercegovine kao članovi Privremenog odbora. Predstavnici iz institucija BiH koji učestvuju u radu Privremenog odbora čine Komisiju za evropske integracije BiH koja djeluje u sastavu Privremenog odbora za stabilizaciju i pridruživanje.

Direkcija za evropske integracije BiH je sredinom oktobra prosljedila dopis državnim i entitetskim institucijama da odrede svoje predstavnike koji će biti članovi pododbora. Kao rok za prijem prijedloga određen je **30. oktobar 2008.** godine.

Privremeni odbor

Privremeni odbor je uspostavljen i održao je svoj prvi sastanak 7. oktobra 2008. godine.

Svrha sastanka je bila analiza načina primjene PS-a i mjera koje se poduzimaju u skladu s rasporedom i rokovima iz Sporazuma. Na prvom sastanku usvojene su slijedeće stavke:

Usvojen je Poslovnik o radu Privremenog odbora.

Utvrđeno je da je Privremeni odbor nadležan za sva pitanja obuhvaćena Privremenim sporazumom, dok će se ostale oblasti, do stupanja na snagu SSP-a, i dalje raspravljati u okviru sastanaka *Monitoringa reformskog procesa (RPM)*. U skladu s Poslovnikom predsjedavanje Privremenim odborom će se odvijati naizmjenično. Do kraja 2008. godine odborom predsjedava BiH.

Usvojen je prijedlog o načinu rada i sastancima Privremenog odbora.

Usvojen je predloženi raspored sastanaka pododbora za 2009. godinu.

Ocijenjeno je da se Privremeni sporazum u ovoj fazi provodi dobro, ali su i definirana pitanja kojima treba posvetiti pažnju. Privremeni odbor je naglasio važnost dobrog planiranja i priprema, kao i donošenja blagovremenih odluka kao znak političke zrelosti.

Formiranje pododbora

Privremeni sporazum predviđa uspostavljanje pet, a SSP sedam sektorskih pododbora, i to na način da se uz postojećih pet uspostavljaju dva nova pododbora (pravosuđe i unutarnji poslovi; inovacije, tehnološki razvoj i socijalna politika. Vijeće ministara BiH, slijedeći praksu drugih zemalja koje su i prije ratifikacije cjelokupnog SSP-a uspostavile sve predviđene pododbore, predložilo je da institucije u BiH postupe na isti način, a imajući u vidu potrebu uspostavljanja efikasne koordinacije rada na ispunjavanju *Mape puta* za liberalizaciju viznog režima za BiH, te značaj aktivnosti vezanih za tehnološki razvoj i socijalnu politiku, kao oblasti koje će se pratiti u navedenim pododborima.

Formiranje odbora nije urađeno u predviđenom roku (30. oktobar).

Vijeće ministara BiH, entitetske vlade i Vlada Brčko distrikta, kao i druga državna tijela i institucije bili su zaduženi da do 30. oktobra dostave prijedloge za članove radnih grupa kako bi se formirali pododbori. Do određenog roka to nisu uradila pojedina ministarstva u Vijeću ministara BiH i Vladi FBiH. Njihovo formiranje se očekuje do 15. decembra.

Institucionalni sastav Pododbora za stabilizaciju i pridruživanje

1. Pododbor za trgovinu, industriju, carine i poreze

- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa - predsjedavajući i sekretar
- Uprava za indirektno oporezivanje
- Ministarstvo finansija i trezora
- Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP)
- Ministarstvo trgovine FBiH
- Ministarstvo trgovine i turizma RS-a
- Ministarstvo finansija FBiH
- Ministarstvo finansija RS-a
- Ministarstvo energije, rudarstva i industrije FBiH
- Ministarstvo privrede, energetike i razvoja RS-a
- Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH
- Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva RS-a
- Ministarstvo razvoja, preduzetništva i obrta FBiH
- Ministarstvo za ekonomske odnose i koordinaciju RS-a
- Odjel za privredni razvoj Vlade BD-a
- Direkcija za finansije BD-a

2. Pododbor za poljoprivredu, sigurnost hrane i ribarstvo

- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa - predsjedavajući i sekretar
- Ured za veterinarstvo

- Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja
- Agencija za sigurnost hrane
- Uprava za indirektno oporezivanje
- Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH
- Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva RS-a
- Ministarstvo zdravstva FBiH
- Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS-a
- Odjel za poljoprivredu Vlade BD-a
- Inspektorat BD-a

3. Pododbor za unutarnje tržište i konkurenciju

- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa - predsjedavajući i sekretar
- Ministarstvo pravde
- Konkurencijsko vijeće
- Institut za intelektualno vlasništvo
- Institut za mjeriteljstvo
- Institut za akreditiranje
- Institut za standarde
- Agencija za javne nabavke
- Agencija za sigurnost hrane
- Savez udruženja za zaštitu potrošača
- Ministarstvo finansija FBiH
- Ministarstvo finansija RS-a
- Ministarstvo trgovine FBiH
- Ministarstvo trgovine i turizma RS-a
- Ministarstvo energije, rudarstva i industrije FBiH

- Ministarstvo privrede, energetike i razvoja RS-a
 - Ministarstvo zdravstva FBiH
 - Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS-a
 - Ministarstvo obrazovanja i nauke FBiH
 - Ministarstvo razvoja, preduzetništva i obrta FBiH
 - Ministarstvo nauke i tehnologije RS-a
 - Odjel za privredni razvoj Vlade BD-a
 - Odjel za stručne i administrativne poslove Vlade BD-a
- 4. Pododbor za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku**
- Ministarstvo finansija i trezora - predsjedavajući i sekretar
 - Agencija za statistiku
 - Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP)
 - Centralna banka BiH
 - Ministarstvo finansija FBiH
 - Ministarstvo finansija RS-a
 - Federalni zavod za statistiku
 - Republički zavod za statistiku
 - Ministarstvo za ekonomske odnose i koordinaciju
 - Odjel za privredni razvoj Vlade BD-a
 - Direkcije za finansije BD-a
- 5. Pododbor za pravosuđe i unutarnje poslove**
- Ministarstvo sigurnosti - predsjedavajući i sekretar
 - Ministarstvo pravde
 - Visoko sudsko tužilačko vijeće
 - Ministarstvo vanjskih poslova
 - Ministarstvo odbrane
 - PARCO (Ured koordinatora)
 - Ministarstvo unutarnjih poslova FBiH
 - Ministarstvo unutrašnjih poslova RS-a
 - Ministarstvo pravde FBiH
 - Ministarstvo pravde RS-a
 - Pravosudna komisija BD-a
- 6. Pododbor za inovacije, tehnološki razvoj i socijalnu politiku**
- Ministarstvo civilnih poslova - predsjedavajući i sekretar
 - Ministarstvo transporta i komunikacija
 - Regulatorna agencija za komunikacije (RAK)
 - Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP)
 - Agencija za zapošljavanje
 - Ministarstvo obrazovanja i nauke FBiH
 - Ministarstvo prosvjete i kulture RS-a
 - Ministarstvo kulture i sporta FBiH
 - Ministarstvo nauke i tehnologije RS-a
 - Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH
 - Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS-a
 - Ministarstvo za pitanja boraca i

invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata FBiH

- Ministarstvo rada i boračko-invalidsko zaštite RS-a
- Odjel za stručne i administrativne poslove Vlade BD-a
- Odjel za zdravstvo Vlade BD-a
- Odjel za obrazovanje Vlade BD-a
- Nevladin sektor (akademije i instituti)

7. Pododbor za transport, životnu sredinu, energiju i regionalni razvoj

- Ministarstvo prometa i komunikacija - predsjedavajući i sekretar
- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
- Ministarstvo energije, rudarstva i industrije FBiH
- Ministarstvo privrede, energetike i razvoja RS-a
- Ministarstvo finansija FBiH
- Ministarstvo finansija RS-a
- Ministarstvo prometa i komunikacija FBiH
- Ministarstvo saobraćaja i veza RS-a
- Ministarstvo prostornog uređenja FBiH
- Ministarstvo okoliša i turizma FBiH
- Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS-a
- Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH
- Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva RS-a

- Ministarstvo razvoja, preduzetništva i obrta FBiH
- Ministarstvo za ekonomske odnose i koordinaciju RS-a
- Odjel za javne poslove Vlade BD-a
- Odjel za prostorno uređenje i imovinsko-pravne poslove Vlade BD-a
- Direkcija za finansije BD-a

Realizacija ostalih obaveza

Član 45 (122 SSP-a) koji se odnosi na „pristup fizičkih i pravnih lica druge strane sudovima i upravnim organima strana bez diskriminacije u odnosu na svoje državljane...” i član 47 (124 SSP-a) koji se odnosi na „rješenja koja BiH primijeni u odnosu na Zajednicu ne smiju dovesti ni do kakve diskriminacije između država članica, njihovih državljana, preduzeća ili firmi”.

Realizacija ovih obaveza je predviđena **Akcionim planom provođenja odredbi Privremenog sporazuma i SSP-a, ali nisu definirani rokovi.** Za realizaciju ovih obaveza zadužena su ministarstva pravde BiH, FBiH i RS-a, te Visoko sudsko i tužilačko vijeće.

UMJESTO ZAKLJUČKA

Od početka 2009. godine za oko 90 posto proizvoda koji se uvoze iz Evropske unije u Bosnu i Hercegovinu u potpunosti se ukida naplata carinskih dažbina, a radi se o približno 11.000 različitih artikala. Tako će na primjer s početkom 2009. godine biti potpuno ukinuta carina na uvoz novih automobila kao rezultat primjene *Privremenog sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju* koji je stupio na snagu 1. jula 2008. godine. To znači da su ispregovarani prijelazni rokovi koji se tiču ekonomskih odredbi, odnosno 80 posto Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, počeli teći čime su obvezni odnosi uspostavljeni. Rokovi za ostalih 20 posto iz Sporazuma koji se ne tiču privrede i trgovine stupit će na snagu i početi teći od trenutka ratifikacije SSP-a u svih 27 država članica. To znači da se tržište BiH za proizvode EU-a otvara odmah a konkretne koristi za građane, poput statusnih pitanja, nastupit će kasnije. Iako ovakva konstatacija ide u prilog stavovima euroskeptika, treba znati da iste mogućnosti postoje i za BiH prema EU-u. Problem je u tome što naše vlasti nisu u proteklih 13 godina stvorile ambijent koji bi osnažio domaću privredu da se nosi s konkurencijom u EU-u ili makar u regiji, iako su znali da će doći do ovakve nepovoljne situacije po Bosnu i Hercegovinu.

Uprava za indirektno oporezivanje je 29. decembra saopćila da su za proizvode poput kozmetike, traktora, motocikala, namještaja, bijele tehnike, audio i video tehnike, elektroničke opreme, računara i alata carine odmah po potpisivanju Sporazuma smanjene za 50 posto, a od 2009. bit će u potpunosti ukinute. Što se tiče carine za polovna putnička vozila, ona se od 1. jula smanjila za 10 posto dotadašnje vrijednosti a u narednih pet godina će se postepeno smanjivati dok u potpunosti ne bude ukinuta.

Istog dana je Vijeće ministara BiH na sjednici u Sarajevu, kojom je predsjedavao predsjedavajući dr. Nikola Špirić, većinom glasova utvrdilo niz prijedloga zakona koji tek treba da budu upućeni u parlamentarnu proceduru:

- Prijedlog zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa roba i usluga od strateške važnosti za sigurnost BiH, predlagač: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o konkurenciji, uz sugestije sa sjednice, predlagač: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa;
- Prijedlog zakona o javnim nabavkama, koji je predložila Agencija za javne nabavke;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o službi u Oružanim snagama BiH, predlagač: Ministarstvo odbrane BiH;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odbrani BiH, uz sugestije predložene na sjednici, predlagač: Ministarstvo odbrane;
- Prijedlog zakona o prijevozu opasnih materija, predlagač: Ministarstvo komunikacija i transporta;
- Prijedlog zakona o poštama BiH, uz prihvaćene izmjene, predlagač: Ministarstvo komunikacija i transporta;

- Prijedlog zakona o okviru devizne politike u BiH, predlagač: Ministarstvo finansija i trezora;
- Prijedlog zakona o finansijskom lizingu, predlagač: Ministarstvo finansija i trezora;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnivanju Izvozno-kreditne agencije BiH (IGABiH), predlagač: Ministarstvo finansija;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona BiH o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera, predlagač: Ministarstvo pravde BiH;
- Prijedlog zakona o sprečavanju nereda na sportskim takmičenjima, predlagač: Ministarstvo sigurnosti;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima BiH, predlagač: Ministarstvo sigurnosti BiH.

Vijeće ministara BiH nije se izjašnjavalo o Nacrtu zakona o postupku zaključivanja i izvršavanju međunarodnih ugovora, čiji je predlagač Ministarstvo vanjskih poslova.

Vijeće ministara usvojilo je Informaciju Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa o razlozima odgađanja izrade izmjena i dopunama Zakona o vanjskotrgovinskoj politici BiH. Konstatirano je da se ta oblast uskladi podzakonskim aktima s evropskom pravnom tekovinom.

Vijeće ministara usvojilo je Državnu strategiju za rad na predmetima ratnih zločina, koju je predložilo Ministarstvo pravde a pripremila radna grupa koju su činili predstavnici svih relevantnih institucija u BiH.

Vijeće ministara također je donijelo Odluku o usaglašavanju i utvrđivanju Carinske tarife BiH, koju je predložilo Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa.

Vijeće ministara donijelo je Odluku o dodjeli sredstava iz granta: Programi za pripremu projekata i potencijalnih kandidata za sredstva iz fonda EU – FP-7 za 2008. godinu, koju je predložilo Ministarstvo civilnih poslova.

Vijeće ministara je usvojilo Informaciju o održavanju I. sastanka Privremenog pododbora za transport i Sektorskog sastanka RPM-a, koji će se održati 22. i 23. januara 2009. godine u Sarajevu.

Vijeće ministara BiH usvojilo je Nacrt ekonomsko-fiskalnog programa za 2008. godinu, koji je predložila Direkcija za evropske integracije.

U vezi s navedenim, međutim, mora se konstatirati nekoliko otežavajućih okolnosti: konstantne zakašnjele (re)akcije, slab kapacitet institucija, nizak nivo općeg ispunjavanja prioriteta iz Evropskog partnerstva i stvaranja pretpostavki za ispunjenje SSP-a. Ovdje treba naglasiti i političku opstrukciju oko nadležnosti kao i činjenicu da institucije Republike Srpske, koristeći mogućnosti ustavnog uređenja države i entiteta, rade na detektiranju pitanja koja su za njih neprihvatljiva, umjesto da rade na tome kako da se ispune preuzete obaveze iz SSP-a i od EP-a. Iako nisu u prvom planu prepoznate po opstrukciji, institucije Federacije BiH također ne doprinose ustrojavanju sistema, već djeluju *ad hoc* između dvije bitke za kontrolu resursa među sukobljenim koalicijskim partnerima. Na koncu, iako je Vijeće ministara BiH uspjele pred sami kraj godine utvrditi

prijedloge zakona koji su dugo čekali da stignu na dnevni red, ovu iznenadnu pozitivnu aktivnost treba uzeti s rezervom na temelju dosadašnjeg iskustva o lošoj djelotvornosti Parlamentarne skupštine BiH i činjenice da tek 50 posto prijedloga prođe u PSBiH bez političkih komplikacija. U izvještaju za prvo polugodište 2009. godine pratit ćemo daljnji rad na ovim zakonskim projektima i programima koji se tiču evropskog puta BiH i njihovu sudbinu u parlamentarnoj proceduri.

*"Dajte mi dovoljno dugačku polugu
i dovoljno čvrst oslonac i pomjerit ću Zemlju"*
Arhimed

Vanjskopolitička
inicijativa BH

Sida

Ovaj nezavisni izvještaj je pripremila Vanjskopolitička inicijativa BH uz finansijsku pomoć Side. Pogledi izneseni u njemu su stoga pogledi VPI-ja i ni u kojem slučaju ne oslikavaju poglede Side.